Serial

LUMEA

Sfârşitul RĂZBOIULUI RECE 6

Criza baltică şi reunificarea germană (II)

A doua zi dimineaţa, la convorbiri, Gorbaciov a renunţat la obiceiul de a începe reuniunea numai în trei, respectiv Baker, Şevardnadze şi el. I-a invitat, de la început, şi pe consilieri, printre care şi mareşalul Ahromeiev. Liderul sovietic, foarte sobru, a vorbit despre limitarea înarmării strategice şi regulile pentru numărarea rachetelor de croazieră staţionate în aer. Baker a apreciat că acest discurs urmăreşte scopuri politice interne şi că pentru moment controlul înarmărilor are numai o semnificaţie colaterală pentru liderul sovietic. După aceea discuţiile au continuat în cerc restrâns. Tema principală: actualele transformări din lume, mai ales din Germania. Reunificarea germană, avertiza liderul sovietic, ar putea destabiliza Europa. Este posibil ca Germania să nu fie mulţumită pe vecie cu actualele graniţe. După ce vor fi redobândit partea estică, politicienii vestgermani nu îşi vor mai respecta, poate, promisiunile pe care le fac astăzi. Gorbaciov insista deci ca reunificarea germană să fie "reglementată", iar istoria a arătat că Uniunea Sovietică trebuie să joace un rol important în această problemă.

Când Baker şi Gorbaciov au vorbit despre Germania, americanul avea prezent în memorie faptul că în trecut sovieticii au încercat să dezbine Washingtonul şi Bonnul. De aceea acum el nu voia să dea sovieticilor nici un punct de sprijin din care să rezulte că SUA ar avea ceva împotriva unei reunificări rapide. În cazul în care sovieticii ar "scăpa" ceva faţă de Helmut Kohl, cancelarul federal german îşi va

LAISVĘ LIETUVAI
LIETUVA · VALSTYBE
Tik ne SSKP !

Demonstraţie în Lituania, în 1989, cu prilejul vizitei lui Gorbaciov

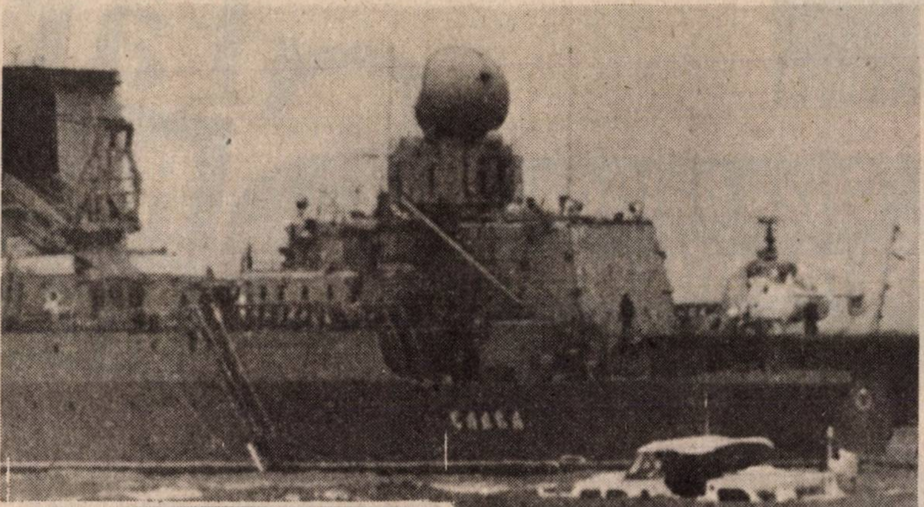

Întâlnirea la nivel înalt de la Malta s-a terminat. Dar convorbirile sovieto-americane au continuat, la diverse nivele

Noul ambasador la Washington în acea perioadă, Alexandr Bessmertnîh, va deveni curând succesorul lui Şevardnadze

da seama că "se joacă cu cărţi false". Deci Baker le-a arătat sovieticilor că americanii le înţeleg temerile, dar reunificarea este inevitabilă acum. Chiar dacă germanii ar putea decide singuri destinul ţării lor, există anumite aspecte ale reunificării care privesc securitatea altor naţiuni. De aceea Uniunea Sovietică trebuie să participe activ la înfăptuirea unei noi ordini în Europa.

După căderea zidului din Berlin, Şevardnadze şi Gorbaciov au menţionat mereu că reunificarea germană va fi posibilă într- o zi, dar nu într-un viitor apropiat, şi cu condiţia ca Germania unificată să nu fie membră NATO. Bush şi Baker au apreciat că vor putea rezolva această problemă complicată mai târziu. În realitate în fiecare zi mii de estgermani soseau în RFG. Bush a pornit de-la premisa că susţinătorii unificării vor câştiga alegerile şi că ar fi deci bine să fie elaborat un plan în acest sens.

Robert Zoellick de la Ministerul american de externe l-a informat pe preşedinte despre situaţia din Germania. Împreună cu colegul său Dennis Ross, opina că o întâlnire în patru, în stilul Yalta, nu mai este oportună în acel moment şi nici uşor tolerabilă de CSCE (Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa), forumul ce reunea atunci 35 de state membre. Aşa a apărut ideea convorbirilor "2+4" (doi plus patru). Prin acest artificiu juridic urma să fie stabilit viitorul politic, economic şi juridic al Germaniei între şefii de guverne ale celor două state germane şi cele patru puteri învingătoare în cel de-al doilea război mondial. Mai întâi, urmau să se întâlnească şefii de guvern ai celor două Germanii pentru a soluţiona problemele interne ale viitorului stat, poate imediat după scrutinul electoral. Apoi "cei patru mari" vor studia aspectele externe ale reunificării.

Ministrul vest-german de externe, Hans-Dietrich Genscher, s-a arătat entuziasmat de convorbirile "2+4", dar a accentuat că acestea trebuie să fie într-adevăr doi plus patru şi nu patru plus doi. Baker a arătat clar la Moscova că americanii ar dori ca, după reunificare, Germania să fie membră NATO şi nu neutră. Ar fi nerealist ca o putere economică ca cea a Germaniei să rămână neutră din punct de vedere militar. El îi avertiza pe sovietici ce ar însemna acest lucru: Germania se va preocupa singură de securitatea ei. A mai menţionat că în final Germania nu trebuie să fie un membru plin al Alianţei Atlantice, ci unul cum este Franţa poate, deci, într-un raport mai lejer. Americanii ştiau că sovieticii erau foarte neliniştiţi fiindcă germanii ar putea să revendice din nou teritoriile din estul continentului. De aceea Baker şi-a ales foarte bine cuvintele când a întrebat: "Aţi prefera o Germanie reunificată în afara NATO şi fără forţe armate americane, dar cu propriile ei arme nucleare?"

Baker nu şi-a dat seama ce greutăţi imense întâmpinau Gorbaciov şi Şevarnadze din cauză că au renunţat prea uşor la Germania răsăriteană. Egor Ligaciov şi alţi conservatori din Biroul Politic erau foarte nemulţumiţi din această cauză. O Germanie unificată, membră a NATO, era ceva aproape inacceptabil pentru ei. Gheorghi Konrienko, fost adjunct al lui Andrei Gromâko (ministrul sovietic de externe) şi experţii în probleme germane Valentin Falin şi Nikolai Portugalov au cerut colaboratorilor lui Gorbaciov să îl împiedice să "predea" Germania în mâinile americanilor. Falin declara ziariştilor: "Dacă alianţa occidentală insistă asupra unei Germanii unite ca membră a NATO, nu va avea loc nici o reunificare".

A doua zi după convorbirile lui Baker la Kremlin, pe 10 februarie 1990, cancelarul federal Helmut Kohl, împreună cu ministrul său de externe, Hans Dietrich Genscher, au plecat spre Moscova. Baker renunţase demonstrativ la o întâlnire cu cei doi, deoarece nu voia sub nici o formă să creeze în opinia publică impresia că SUA, Uniunea Sovietică şi RFG se întâlnesc fără ca britanicii şi francezii să fie implicaţi în deciziile privitoare la viitorul Germaniei. Pentru a-l ajuta pe Kohl la întâlnirea cu Gorbaciov, Baker i-a înmânat ambasadorului vest-german de la Moscova o scrisoare de trei pagini adresată cancelarului personal. Şeful planificării, Dennis Ross, care redactase scrisoarea, menţiona că probabil Gorbaciov nu va fi împotriva unor negocieri 2+4. Scrisoarea mai indica că sovieticul trebuie asigurat de caracterul definitiv al graniţelor Germaniei.

La 11 martie 1990, perlamentul nou ales al Lituaniei a votat "restabilirea" independenţei, pe care ţara o pierduse în urmă cu 50 de ani. Noul şef al statului a devenit Vytautas Landsbergis, care a declarat: "Nu cerem nimănui voie pentru acest pas". Bush ştia că situaţia din Lituania ar putea perturba relaţiile sale bune cu Gorbaciov. De aceea le-a cerut colabora-

Lipsa de alimente constituia una din cele mai grave probleme cu care se confrunta populaţia din întreaga Uniune Sovietică (1989)

torilor săi să găsească formule care pe de o parte să indice clar că Washingtonul nu este în continuare dispus să recunoască anexarea Lituaniei, iar pe de altă parte să conţină dorinţa americanilor de a nu îi provoca dificultăţi lui Gorbaciov.

Marlin Fitzwater a comunicat astfel presei că SUA nu sunt dispuse să recunoască diplomatic Lituania. Landsbergis ar trebui să reuşească să se înţeleagă cu Kremlinul. Drept urmare liderul lituanian a replicat: "Administraţia Bush ne-a trădat şi ne-a vândut". La rândul său, Gorbaciov primea sfaturi contradictorii: rivalul său conservator Igor Ligaciov opina că situaţia trebuie rezolvată pe cale politică. Militarii în schimb, cereau uzul de forţă. În cursul unei întâlniri particulare cu amiralul William Crowe, ministrul sovietic al apărării, Dmitri Iazov, descria clar dilema lui Gorbaciov: dacă o republică se desprinde, el este terminat. Acelaşi lucru este valabil şi dacă va fi nevoit să folosească forţa. În plus, şeful statului sovietic nu trebuia să uite nici promisiunea făcută în Malta şi anume că va evita cu orice chip vărsarea de sânge la Vilnius. În ziua de 22 martie Bush relua, la o conferinţă de presă, că SUA nu au recunoscut niciodată anexarea Lituaniei la sovietici. Dar, arăta el, orice medalie are două feţe şi lituanienii ştiu că trebuie să discute cu sovieticii.

Paraşutiştii sovietici au ocupat a doua zi clădirea partidului comunist din Vilnius, iar un convoi de tancuri a înaintat spre parlament. Eforturile administraţiei americane de a nu folosi criza din spaţiul baltic împotriva Uniunii Sovietice nu i-au impresionat pe militarii sovietici. Ahromeiev i-a mărturisit amiralului Crowe că militarii sunt foarte deziluzionaţi de politica lui Gorbaciov. La începutul lunii aprilie, când Şevardnadze şi Baker abordau la Washington problema controlului înarmării, a reieşit că militarii sovietici se împotrivesc conducerii statului. Astfel ministrul sovietic de externe a fost constrâns să revină asupra unor importante concesii promise în controlul rachetelor de croazieră, ce fuseseră deja negociate.

Miercuri, pe 30 mai 1990, Gorbaciov, împreună cu soţia sa Raisa, au aterizat la baza aeriană Andrews, lângă Washington. Preşedintele sovietic părea deprimat. În cadrul convorbirilor a prezentat în culori sumbre criza economiei sovietice, precizând că ajutorul occidental este imperios necesar. Liderul sovietic a mai arătat că este vital interesat în semnarea unui acord economic, care practic va aduce puţine îmbunătăţiri poporului. El însă are o mare semnificaţie simbolică, deoarece va confirma că politica de colaborare cu Occidentul se concretizează în rezultate pozitive.

Seara, Gorbaciov a dat o recepţie la ambasada sovietică, la care a invitat peste 60 de intelectuali şi personalităţi americane, printre care şi staruri de cinema. Henry Kissinger, care s-a amestecat printre cei prezenţi, a constatat surprins că cei apropiaţi lui Gorbaciov îl criticau, imediat ce nu mai puteau fi auziţi de el. Întrebându-l pe consilierul său, Evgheni Primakov, dacă sovieticii au fost conştienţi de consecinţele căderii zidului din Berlin, acesta a declarat că nu a fost decizia "lor", ci a lui Gorbaciov personal.

După recepţie cele două părţi s-au întâlnit la o nouă rundă, iar Bush a prezentat o listă cu garanţii de securitate, care ar facilita sovieticilor să accepte ca viitoarea Germanie să fie membră a NATO. Gorbaciov a arătat însă că o Germanie unificată are dreptul "să îşi aleagă singură alianţele". În încheiere s-a semnat acordul economic.

Pentru duminică era prevăzută o conferinţă de presă a celor doi preşedinţi. În ajun Robert Blackwell i-a dat noului ambasador sovietic la Washington, Alexandr Bessmertnîh, cuvântarea pe care o va ţine Bush în faţa ziariştilor. Blackwell a adăugat imediat: "Nu vă cerem să aprobaţi, dar arătăm prietenilor noştri aşa ceva întotdeauna înainte". Cuvântarea conţinea o frază decisivă: cei doi şefi de stat sunt pe deplin unanimi că germanii înşişi trebuie să decidă asupra alianţei militare din care vor face parte. La Ministerul american de externe, Condolezza Rice a aşteptat ca sovieticii să telefoneze şi să ceară eliminarea acestei fraze. Într-un târziu, după miezul nopţii, Bessmertnâh a comunicat că nu are nici o observaţie. Americanii au bănuit că sovieticii nu vor accepta sublinierea respectivă.

În ziua de 5 iunie Baker se întâlnea cu Şevardnadze la Copenhaga în cadrul reuniunii CSCE. Ministrul sovietic a făcut aici un alt pas uriaş: dacă garanţiile americane vor fi codificate, Uniunea Sovietică ar încuviinţa reunificarea germană până la finele lui 1990. Gorbaciov a declarat apoi pe 12 iunie în faţa Sovietului Suprem că este dispus să accepte o Germanie unificată, membră în NATO.

(Sfârşit)

Traducere şi adaptare
Magda CADIA
după "Der Spiegel"

în numărul viitor un nou serial:

Epidemia nebuniei

sau boala naţionalismului, revenirea acestuia după sfârşitul războiului rece.
Paradoxala afirmare a identităţii unei etnii în defavoarea altora.
Siegfried Kagelfranz surprinde în "SPIEGEL SPEZIAL" consecinţele revenirii acestei maladii la sfârşit de secol XX.
Din nou o Europă prea mică, o lume prea strâmtă pentru... prea multe personalităţi.

BANCA DE EXPORT - IMPORT A ROMÂNIEI (EXIMBANK)

O instituţie de sprijin pentru exportul românesc

EXIMBANK, organizată ca societate pe acţiuni, înregistrată la Registrul Comerţului cu nr. J/40/8799/1992, reprezintă punctul de plecare în crearea unui mecanism complex de sprijinire a exporturilor româneşti, în special a celor industriale, în concordanţă cu regulile internaţionale acceptate.

EXIMBANK oferă produse şi servicii specializate:
★ finanţarea exporturilor de mărfuri şi servicii prin acordarea de credite;
★ garantarea atât în nume şi cont propriu, precum şi în numele şi în contul statului, ca agent al acestuia, a creditelor pentru importuri de bunuri şi servicii;
★ asigurarea creditelor acordate exportatorilor.

Prin intermediul produselor de asigurare oferite de **EXIMBANK**, se va asigura firmelor exportatoare acoperirea riscurilor comerciale şi politice ocazionate de tranzacţiile internaţionale.

Str. Stavropoleos nr. 6, sector 3, Bucureşti; Telefon: 614.16.01; 614.36.94 - Fax: 312.13.50

LUMEA

Nr. 35 / 2 - 8 septembrie 1993

Tragedia emigrației clandestine

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. D. 555

★ Moartea unui agent CIA ★ Bătrânețea o maladie? ★ Căutătorii de aur - asasini ★ Gastronomia la nivel înalt ★ Sfârșit de vacanță la Kremlin ★ Criza ostaticilor ★ Moment franco- german ★ Violență la Alger

★ Moartea unui agent CIA ★ Bătrânețea o maladie? ★ Căutătorii de aur - asasini ★ Gastronomia la nivel înalt

Moart
A ★ B
aladi
de aur -
tronom
★ Sfâr
Kreml
ticilor
franc
e Viol
★ Mo
CIA ★
mal
de a
tron

Viesparul bosniac

Lei 100

Calcule electorale germane

Potrivit ultimelor sondaje de opinie, atât creştin-democraţii, cât şi social-democraţii din Germania nu se bucură de suficient sprijin pentru a obţine o majoritate parlamentară la viitoarele alegeri.

Cancelarul german, Helmut Kohl, declarase anterior că este exclusă o alianţă cu social-democraţii după alegerile din octombrie 1994. În ultimul timp însă, Helmut Kohl pare să-şi fi schimbat poziţia. El a afirmat, în cadrul unui interviu, că nu mai exclude o astfel de posibilitate.

Potrivit ultimelor sondaje de opinie, popularitatea liderului social-democrat, Rudolf Scharping, a depăşit-o pe cea a lui Helmut Kohl. El are 45 de ani, provine din acelaşi land şi este considerat de mulţi germani drept un "Kohl mai tânăr". Deocamdată, R. Scharping a declarat că va încerca să evite marea coaliţie cu creştin-democraţii "dacă va fi cât de cât posibil".

Între timp, ultimele declaraţii ale lui H.Kohl, potrivit cărora nu ar exclude o alianţă cu social-democraţii, i-a înfuriat pe actualii săi parteneri de coaliţie, din micul Partid Liber Democrat. Liderul acestui partid, ministrul de externe, Klaus Kinkel, i-a amintit lui Helmut Kohl că, înainte de a intra în coaliţie cu partidul său, creştin-democraţii au stat timp de 13 ani în opoziţie.

Analiştii politici apreciază că in spatele acestor schimburi de replici se află, de fapt, un sentiment de neputinţă pe care-l încearcă toate cele trei partide, în faţa ultimelor evoluţii din Germania: grava recesiune economică, recrudescenţa extremismului politic, creşterea criminalităţii şi povara financiară crescândă legată de reunificarea Germaniei. Creştin-democraţii şi social-democraţii sunt conştienţi de pericolele acestei evoluţii.

Situaţia financiară precară a ONU

Secretarul general al ONU a adresat, recent, un apel tuturor ţărilor membre pentru achitarea contribuţiilor faţă de organismul internaţional. Boutros Ghali a avertizat că ONU nu mai deţine fonduri pentru derularea operaţiunilor sale decât pentru luna august şi a acumulat datorii care se ridică la suma de 2 miliarde dolari. În cazul în care organizaţia nu va primi fonduri până la începutul lunii septembrie, gravitatea situaţiei financiare ar putea determina paralizarea operaţiunilor de pace pe care ONU le desfăşoară în prezent în fosta Iugoslavie şi în Somalia.

Cheltuielile lunare ale activităţilor ONU se cifrează la 310 milioane dolari. Fondurile organizaţiei la începutul lunii august se ridicau doar la 380 milioane dolari. În cadrul listei statelor debitoare, principalul contribuabil al ONU, Statele Unite, figurează pe primul loc cu 836 milioane dolari, urmate de Rusia, care are o datorie în valoare de 509 milioane dolari.

Din totalitatea statelor membre, numai Marea Britanie, Franţa şi Noua Zeelandă şi-au achitat în întregime obligaţiile financiare faţă de organizaţia internaţională.

Reorganizarea emisiunilor internaţionale radio subvenţionate de SUA

Congresul SUA dezbate un proiect de lege referitor la crearea unei organizaţii care să reunească toate emisiunile de radio-tv ale guvernu- lui american, destinate stră-inătăţii, denumit "Biroul pentru emisiuni radio-tv internaţionale". Biroul va avea sub juris-dicţie posturile de radio "Vocea Americii", "Europa Liberă", "Libertatea" şi un nou post de radio american destinat ascultătorilor din ţări ale Asiei, denumit "Asia Liberă". Acest post de radio urmează să transmită programe ce vor trata aspecte ale situaţiei interne din China şi din alte ţări asiatice.

Directorul Agenţiei SUA pentru Informaţii şi Cultură, David Duffy, a relevat că proiectul de lege are două obiective principale: realizarea de economii bugetare şi sporirea independenţei şi credibilităţii "Vocii Americii".

Activitatea Biroului va fi supravegheată de un consiliu al guvernatorilor, care va fi format din şapte membri. Directorul Agenţiei americane de Informaţii şi Cultură va deveni automat membru al consiliului. Ceilalţi şase membri, personalităţi din afara guvernului federal, urmează să fie numiţi de către preşedintele Clinton, probabil spre sfârşitul anului 1993, după ce proiectul de lege va fi aprobat de către Congres.

Directorul Agenţiei de Informaţii şi Cultură şi-a exprimat convingerea că reorganizarea va contribui la creşterea eficienţei eforturilor americane în domeniul emisiunilor de radio şi televiziune pentru străinătate, în contextul schimbărilor intervenite în situaţia internaţională după sfârşitul războiului rece, declarând: "Există o nouă arenă din care au dispărut confruntările, acele presiuni şi diferende care au divizat omenirea. Trăim vremuri de mare libertate, trăim într-o perioadă istorică încă insuficient de bine definită. Emisiunile de radio şi televiziune constituie una dintre numeroasele posibilităţi care ne pot ajuta, ca membri ai comunităţii mondiale, să definim împreună această nouă perioadă a istoriei".

Când ziariştii sunt lipsiţi de delicateţe

Principalul partid al coaliţiei de guvernământ, Forumul Democratic Ungar (FDU) şi executivul estimează că imaginea Ungariei pe plan extern nu este destul de bună. Ei consideră că principalii vinovaţi sunt ziariştii străini, refuzând să accepte ideea că la originea criticilor s-ar putea afla erorile politicienilor şi că un guvern nu a fost ales doar pentru a fi lăudat.

Ziariştii sunt lipsiţi de delicateţe, iar primului ministru îi place să le condamne incompetenţa. Uneori, el însuşi sau un ministru convoacă autorul câte unui articol pentru a-l mustra. Alteori, se cheltuiesc sume de bani pentru câte un "dejun intim de presă".

Criticat de presa locală, despre care pretinde că e vândută opoziţiei, Forumul Democratic Ungar a propus, recent, crearea unui Birou de propagandă, în acelaşi timp în care presa locală a descoperit că guvernul dorea, în secret, să creeze un Centru naţional de propagandă. Scopul acestuia: să dea "informaţii autentice, clare şi obiective". Opoziţia se teme că Centrul naţional de propagandă riscă să servească drept "birou de cenzură". După instituirea, prea puţin democratică, a controlului puterii asupra radioului şi televiziunii (deşi acuzat de proasta gestionare şi constrâns să demisioneze, fostul preşedinte Elemer Hankiss a fost ulterior dezvinovăţit de toate suspiciunile), neîncrederea s-a generalizat.

Pentru a se apăra, guvernul argumentează că astfel de birouri există şi în alte ţări, iar faptul că americanii confundă Bucureştiul cu Budapesta justifică aceste măsuri. Dacă între anii 1990-1991 o zecime din presa mondială avea o atitudine negativă la adresa Ungariei, această pondere a ajuns la o treime în 1992.

Nixon, Clinton, Elţin

Comentatorii de presă americani urmăresc îndeaproape, în contextul evoluţiei complexe a situaţiei din Rusia, dezbaterile privind atitudinea pe care noua Administraţie ar trebui să o adopte faţă de această ţară. O atenţie deosebită a suscitat activitatea de "lobby" desfăşurată în favoarea Rusiei de fostul preşedinte al SUA, Richard Nixon, precum şi modul în care aceasta a fost receptată de actualul şef al executivului american. La cei 80 de ani ai săi, Richard Nixon desfăşoară o activitate pro-Rusia considerată mult mai intensă decât lupta sa împotriva comunismului rus din urmă cu 34 de ani. Richard Nixon susţine că noua Rusie reprezintă "o investiţie pentru pace, prosperitate şi libertate". Succesul reformelor economice şi politice ale Rusiei ar putea însemna, pentru SUA, investiţii de miliarde de dolari şi mii de locuri de muncă, pe când nereuşita acestora ar putea însemna redublarea cheltuielilor militare. Totodată, o Rusie victorioasă ar putea reprezenta un "antidot" puternic la "modelul chinezesc" şi un exemplu pentru ţările lumii a treia în ceea ce priveşte beneficiile libertăţii.

Opiniile politice ale lui Richard Nixon privind sprijinirea financiară a Rusiei sunt împărtăşite, în parte, şi de echipa de consilieri desemnată de preşedintele Clinton să urmărească evoluţiile din această ţară, echipă condusă de Strobe Talbott, fost redactor la revista "Time", numit recent ambasador cu însărcinări speciale în Rusia. Deşi, asemenea lui Richard Nixon, experţii conduşi de Strobe Talbott consideră că alternativa optimă pentru SUA în actualul moment o reprezintă sprijinirea lui Boris Elţin, aceştia vor propune măsuri privind direcţionarea mai concretă a fondurilor americane spre sectorul economic particular al Rusiei, în ideea de a sprijini mai eficient reforma propriu-zisă, mai degrabă decât un guvern sau altul.

Grupaj realizat de I. VLĂSCEANU

TELEFAX

• În săptămâna care a trecut ne-a vizitat ţara dna Elisabeth Dowdeswell, demnitarul cu cel mai înalt rang al ONU care s-a deplasat la Bucureşti după 1989. Domnia sa este directorul programului Naţiunilor Unite pentru mediu şi Secretar general adjunct al ONU. Dna Dowdeswell a declarat că specialiştii români în protecţia mediului sunt foarte apreciaţi pe plan mondial şi că ONU are obiective concrete de corelare a măsurilor locale de protecţie a naturii şi omului cu cele internaţionale". În timpul vizitei sale, dna Dowdeswell s-a întâlnit cu dl Teodor Meleşcanu, ministrul de externe român, cu premierul Nicolae Văcăroiu şi ministrul de resort, dl Constantin Ilie. Doamna Dowdeswell nu a avut probabil timpul necesar în cursul vizitei să constate că poluarea din afară este expresia materială, direct proporţională a poluării dinăuntru. A curăţa mediul înconjurător este aproape imposibil şi seamănă cu fardarea unui trup iremediabil bolnav, dacă nu putem trata "lupusul" dinăuntru.

• La Cluj s-a constituit Fundaţia "Pro-Caritas", înfiinţată în mod voluntar ca urmare a atacurilor vehemente ale unor ziarişti de rea-credinţă care doresc a dezinforma depunătorii la acest sistem de întrajutorare. Fundaţia se doreşte a fi "doar un sprijin de nădejde" pentru toţi cei care au încredere şi doresc supravieţuirea circuitului "Caritas". Nu putem spune decât că disperarea ia formele cele mai bizare.

• La şedinţa săptămânală anterioară a guvernului s-au discutat rezultatele comisiei naţionale de statistică pentru activitatea economico-socială a lunii iulie şi a perioadei 1 ianuarie - 31 iulie 1993. Iată-le: după 5 luni de **creştere mică, dar continuă** a producţiei industriale, în iulie, aceasta a regresat sub nivelul celei din luna iunie, deşi este mai mare decât cea înregistrată în iunie 1992. Exportul a scăzut puţin, dar au crescut importurile iar balanţa externă rămâne negativă. Rata inflaţiei a scăzut în ultima lună la 7,13%, faţă de 9% cât s-a înregistrat în luna iulie a anului trecut. S-a remarcat o creştere substanţială a depunerilor la CEC de către populaţie. Faţă de luna iunie, numărul şomerilor a scăzut cu 7-8 mii. Nu se anunţă nimic despre noile înregistrări la oficiile de muncă; probabil pentru simplul motiv că disponibilizările au fost amânate pentru sesiunea de toamnă.

• La 25 august s-a consumat la Tiraspol un nou episod din farsa tragică ce se joacă celor cinci patrioţi moldoveni: Ilie Ilaşcu, Andrei Ivanţoc, Alexandru Leşco, Tudor Petrov-Popa, Petru Godiac. Curtea s-a reunit doar pentru a anunţa amânarea procesului pentru data de 1 septembrie 1993. Amânarea s-a datorat lipsei avocatei lui Leşco, Maximovteva. Din cuştile lor, arestaţii au cerut să se transmită soţiilor lor rugămintea ca acestea să iasă din greva foamei. Deosebit este faptul că starea sănătăţii lui Ivanţoc este foarte gravă. În mod simbolic, cei cinci români închişi peste Nistru poartă pe umerii lor soarta procesului unei întregi naţiuni pentru care istoria încă nu şi-a dat verdictul.

• La conferinţa de presă de săptămâna trecută, liderul Convenţiei Democratice, dl Emil Constantinescu a declarat că: "La orice alternativă la Putere, Convenţia Democrată nu va participa decât unitară, pe baza programului ei strategic". În context, liderul CDR declară că aceasta are nu numai un program de ieşire din criză, dar şi mijloacele de a-l îndeplini, beneficiind de echipe capabile de guvernare.

• "Preşedintele României nu este de acord cu reintroducerea în legislaţia noastră a pedepsei cu moartea", a afirmat purtătorul de cuvânt al preşedinţiei, dl Traian Chebeleu. În problema tăbliţelor bilingve, cu titlu personal, dl Chebeleu a declarat că această propunere i se pare rezonabilă în cazul localităţilor unde ponderea populaţiei minoritare este substanţială, adică peste 30%. 10% este în opinia dânsului un procent nerelevant. În completare, dânsul a adăugat că "... aici se pune nu numai problema de principiu, se pune şi o problemă financiară, pentru că refacerea unui număr extraordinar de mare de inscripţii costă bani şi acum, deşi am spus că bani se găsesc, se găsesc greu."

• Se întrevede la orizont o nouă fuziune: PL '93 - PNL. Domnul Mircea Ionescu Quintus a anunţat din partea PNL componenţa delegaţiei ce va lua parte la negocierile vizând fuziunea: Mircea Ionescu Quintus, Dan Amedeu Lăzărescu, Viorel Cataramă, Călin Popescu Tăriceanu, Dinu Alexandrescu, Crin Halaicu, George Danielescu, Petre Dragomir şi Andrei Tănase. Dânşii vor fi moaşele viitorului partid liberal unificat, care sperăm se va naşte fără intervenţii chirurgicale.

• În cadrul şedinţei Biroului Executiv al partidului de guvernământ, premierul Nicolae Văcăroiu a anunţat schimbările ce s-au produs în cabinetul pe care îl conduce: dl Mişu Negriţoiu a fost înlocuit de dl Mircea Coşea, membru al PL 1993, în timp ce primul a trecut în funcţia de consilier prezidenţial pe probleme economice. Ministru al comerţului a fost anunţat dl Cristian Ionescu, ce-l înlocuieşte pe dl Constantin Teculescu, iar ca ministru al tineretului şi sportului, dl Gheorghe Angelescu a fost înlocuit de dl Alexandru Mironov. La Ministerul Culturii, dl Mihai Golu a fost înlocuit de dl Petre Sălcudeanu. Deocamdată atât...

Elena GUGU

TELEFAX

Nr. 35 (1554)
2 - 8 septembrie 1993
I.S.S.N.
1220-4366

LUMEA

2	**LUMEA ÎN TOP**	**I. Vlăsceanu**
4	**TELEFAX**	**Elena Gugu**
5	**EDITORIAL**. Trece vara, vine toamna...	**Crăciun Ionescu**
6	Catherine Lalumière: "Vă dorim perfecţi, tocmai pentru că vă iubim"	**Elena Gugu**
8	**DOSAR**. Tragedia emigraţiei clandestine	**Paul Matzke**

LUMEA ÎN EVENIMENTE

7	Chişinău. A fost la noi NATO-ul, dar noi nu eram acasă	**Marin Păltinaş**
11	Saraievo. Viesparul bosniac	**Dana Popescu**
12	Moscova. Sfârşit de vacanţă la Kremlin	**Mihai Dinescu**
13	Varşovia. O nouă eră în relaţiile ruso-poloneze	**Mihai Dinescu**
13	Paris-Bonn. Menuet franco-german	
14	Washingtonul acuză Sudanul de terorism	
20	Germania. La un an după evenimentele de la Rostock	**Corina Ştefan**
21	"Sfidarea dezvoltării"	**Gheorghe Cercelescu**
22	Alger. Violenţe cu consecinţe grave	**Ileana Ionescu**
23	Criza ostaticilor	**Corina Ştefan**
15	**LA EST DE VEST**. Răzbunarea răsăritului	**Radu Budeanu**
16	**1000+1**	**Mirela Iamandi**
18	**PLANETA TRANZIŢIEI**	**Radu Budeanu**
19	**STOP CADRU**. Generalul Lebed între două jurăminte	**Corneliu Vlad**
21	**PROFIL**. Jacques de Larosière, noul preşedinte al BERD	
24	**DIASPORA**. Povestea unui buget de familie	**Tudor Octavian**
25	Ce mănâncă mai marii lumii?	**Ileana Ionescu**
26	**SPECIAL**. Moartea unui agent CIA	
27	Căutătorii de aur - asasini	**Corina Ştefan**
31	Bătrâneţea - o maladie?	**Mirela Iamandi**
28	**SERIAL**. Boala naţionalismului sau epidemia nebuniei	

Revistă editată de
IANUS INF s.r.l. şi EDITURA LUMEA s.a.

Director:
Marian Oprea
Director adj.:
Sterica Florea
Director artistic:
Victor Ciobanu
Secretar coordonator de redacţie:
Radu Dobre

COLECTIV REDACŢIONAL:
▪**Redactori:**
Mirela Iamandi, Odette Hanganu, Elena Gugu
▪**Secretariat tehnic:**
Delia Fus, Simina Tomoilă, Dan Constantinescu
▪**Corectură:**
Mariana Paraschiv, Georgeta Vasiliu, Cristina Dârdâiac
▪**Fotoreporter:**
Cristian Tanase
▪**Administraţie publicaţie:**
Victor Dârdâiac, Mircea Eruşencu

Redacţia şi administraţia:
Bucureşti, Anghel Saligny nr. 2, sector 5, cod poştal 70623
Telefon: 615.45.71
Fax: 312.48.93

Tehnoredactare computerizată
Ianus S.R.L.
Lucian Lupu
Adrian Mitu
Cornel Kuzel

TIPOGRAFIA ROMÂNIA AZI S.A.

Responsabil de număr: Elena GUGU

editorial

Trece vara, vine toamna...

Trece vara, vine toamna cu speranţe şi iluzii, culess de struguri, must dulce şi pastramă (la preţuri liberalizate), satisfacţii şi regrete, din vacanţa estivală petrecută mai mult după posibilităţile buzunarului privatizat decât după dorinţe, falnicul nostru leu-paraleu năpârlit în continuare de nemiloasa maladie a inflaţiei, aprovizionarea de iarnă sub semnul întrebării datorită secetei de pe ogoare şi a mărfurilor (autohtone şi de import) de pe piaţă şi câte şi mai câte. Ce o să mai fie în continuare vom mai vedea. Deocamdată, conform formulei strămoşilor noştri din cetatea lui Romulus şi Remus - panem et circenses - avem prilejul să ne delectăm cu magnificul spectacol ce se încropeşte pe scena politică a ţării, unde diverşi actori, mai mult sau mai puţin talentaţi, încearcă acum să ne descreţească frunţile, după recenta spaimă servită de ortacii adâncurilor şi vajnicii navigatori ai drumurilor de fier, care au fost la un pas de a pune pe butuci întreaga economie românească, în plină tranziţie spre culmile, inabordabile încă, ale reformei.

Oarecum pleoştită de ultimele răbufniri caniculare ale verii, viaţa politică reînvie în aceste zile, cu forţă, în cadrul unei aprige bătălii pentru afirmare şi întâietate, cu utilizarea tuturor mijloacelor permise sau nepermise din punct de vedere moral - calomniile, atacurile la persoană, loviturile sub centură înscriindu-se în bogata panoplie a competiţiei respective.

Calul de bătaie îl constituie corupţia, reală sau fictivă, care permite părţilor să-şi arunce în cap vrute şi nevrute, doar, doar, se va alege ceva din întreaga tevatură. O întreagă pleiadă de parlamentari a fost văduvită de odihnă pe timpul verii, fiind obligată să ia la refec o mulţime de oficialităţi arătate cu degetul de un general cu nume inocent de floricică, chit că multe din acuzaţiile aruncate la grămadă s-au dovedit fără o acoperire prea solidă.

Camera şi senatul şi-au întrerupt intempestiv vacanţa pentru a dezbate cele constatate de colegii lor mai îndelung oropsiţi şi a lua măsuri în consecinţă. Iar cei interesaţi să pescuiască în valurile stârnite de furtună, au aşteptat cu sufletul la gură o prăbuşire la adversar ce le-ar permite să se înfrunte din mierea, iluzorie, a unor benefice fotolii confortabile. Numai că tot forând solul alunecos s-au trezit în pericolul alunecării pe tobogan în faţa unor oglinzi în care se pot contura pe lângă păcatele altora şi ale lor proprii, conform zicalei cu paiul, bârna şi ochii altora.

Trece vara, vine toamna ...când se numără bobocii!

Crăciun IONESCU

Catherine Lalumière

Vã dorim perfecţi, tocmai pentru cã vã iubim

De trei ani şi ceva ne străduim să ne aliniem standardelor europene şi să încununăm această aliniere cu intrarea în Consiliul Europei. Într-un fel, şi nu tocmai cel mai dorit, subiectul s-a instalat în conştiinţele noastre ca o lipsă pe care o resimţi zilnic, dar cu care te obişnuieşti; pentru că a avea sau a nu avea dreptul ţine nu de instanţele imediatului ci pare să ţină de o filosofie ale cărei subtilităţi nu avem timpul, în noianul de griji mărunte dar zilnice, să le asimilăm în conţinutul lor.

În plan imagistic tot spectacolul integrării seamănă cu o invitaţie la cină alături de toate neamurile la care nu poţi participa pentru că taman când să pleci de-acasă îţi dai seama că ai pe haine o pată veche de grăsime care nu se ia nici cu Ariel şi nici cu Axion. Va trebui s-aştepţi până îţi vei putea croi un alt costum dintr-un material nou, după un tipar îmbunătăţit.

Dna Catherine Lalumière, viitoarea noastră amfitrioană la Consiliul Europei, a încercat să descrie jurnaliştilor cât mai exact şi cât mai nuanţat croiala care se poartă în Europa astăzi. "Există o dorinţă a ansamblului (european) de a vă ajuta să vă transformaţi, de a face o veritabilă revoluţie. Evident că cerinţele ţărilor occidentale sunt de multe ori stângace, nedrepte şi există câteodată tentaţia de a vedea paiul din ochiul vecinului şi nu bârna din ochiul nostru, dar în mod global eforturile pe care le facem merg în sensul bun. În plan global.

Chiar dacă uneori suntem mai exigenţi în ceea ce vă priveşte, atunci când la noi lucrurile nu sunt perfecte, cred că există un răspuns şi aici: o ţară ca România nu este ca toate celelalte. E nevoie de un efort enorm pentru a reconstrui un regim corect, începând cu Constituţia, legile şi totodată cu formarea omului, starea de spirit etc. etc. Sunt multe de făcut în România."

"Greaua moştenire" continuă să ne apese şi chiar dacă noi ne străduim să ne arătăm relaxaţi, zâmbitori, descătuşaţi şi primeniţi, de dincolo se vede altfel. Pata există şi, chiar dacă a fost o eroare a naturii că te-ai stropit, nimeni nu se poate preface că n-o vede şi să-ţi deschidă uşa.

Dna Lalumière a continuat, explicându-se: "Trebuie ca, în ciuda problemelor care sunt şi la noi şi aici, să se degaje în cele din urmă o linie rezonabilă, să-i spunem <europeană>, care să fie acceptabilă şi pentru unii şi pentru alţii." În Franţa a existat o tradiţie în favoarea asimilării minorităţilor. Spunând asta am exagerat puţin, deşi astăzi vorbim de o integrare ceea ce reprezintă o realitate mult mai subtilă. Noi integrăm nu asimilăm. Şi toţi cei care vin să trăiască în Franţa sfârşesc prin a deveni ca toţi ceilalţi în mod voluntar; dar în Consiliul Europei există ţări, ca cele scandinave, cele germanice, care sunt foarte respectoase faţă de diferenţe şi faţă de minorităţi."

Asupra acestui aspect s-a concentrat, de fapt, întreaga discuţie a dnei Catherine Lalumière cu jurnaliştii - **a drepturilor minorităţilor** şi, în contextul imprevizibil şi instabil al Europei de astăzi, este absolut firesc. Mai ales, în măsura în care se pregăteşte, pas cu pas, o nouă arhitectură europeană. Într-o viitoare Europă vor prevala nu graniţele naturale, ci mai ales identităţile culturale, pentru că, după cum a punctat dna Secretar general, trei sunt obiectivele Consiliului Europei: apărarea drepturilor omului, cu precizarea că nici o fiinţă umană, aparţinând oricărui grup, nu poate fi discriminată; apărarea identităţilor culturale, care reprezintă bogăţia umanităţii. "Prin politica noastră culturală noi încercăm să prezervăm culturile şi în aceeaşi măsură pe aparţinătorii lor". Al treilea obiectiv este pacea, şi cel mai important. "Credem că scenariul iugoslav se poate reproduce oriunde şi avem convingerea că problemele minorităţilor dacă vor fi depăşite, vor debloca sentimentul de agresivitate care destabilizează ţările unde acestea trăiesc".

Tocmai de aceea, problema afişării tăbliţelor bilingve (ca propunere a nou înfiinţatului Consiliu al minorităţilor), dacă ea va fi acceptată, va fi interpretată ca un semn de bunăvoinţă din partea autorităţilor române şi, deci, ca o apropiere de dezideratele Consiliului.

Evident că nu aceasta este unica şi ultima noastră problemă. Mai sunt probleme legate de audio-vizual, de maniera în care jurnaliştii lucrează, probleme legate de magistratură, de drepturile omului etc. etc. Deci, dacă tiparul a fost executat pe material acum se fac ajustările. Şi asta pentru că, aşa cum a ţinut să remarce dna Lalumière, "vă iubim foarte mult". România aparţine istoric, geografic, cultural Europei. Odată ce ideea reformei a fost însuşită şi acceptată, ea trebuie să funcţioneze nu doar "en gros", dar şi "en detail".

Noua arhitectură europeană caută să impună un spirit de convieţuire nou, străin în bună parte şi promotorilor săi, dar care prin voinţa politică şi intelectuală a participanţilor trebuie să înceapă să funcţioneze.

Vom intra în secolul XXI depăşind conceptul clasic, insuficient, al naţiunilor unice şi indivizibile pentru a impune primatul păcii comune fundamentate pe dimensiunile spirituale, culturale şi morale integratoare.

Să tragem adânc o gură de aer şi să învăţăm aceste comandamente. În Europa se intră numai cu frac şi papion, dar nu numai ca înfăţişare, ci şi ca stare de spirit.

Elena GUGU

Lumea în evenimente

CHIŞINÃU

Corespondenţă de la Marin PĂLTINAŞ

A fost la noi NATO-ul, dar noi nu eram acasã

După convorbirile întreţinute cu preşedintele Ion Iliescu şi cu înalte oficialităţi diplomatice şi militare de la Bucureşti, feldmareşalul Richard F. Vincent, preşedintele Comitetului Militar al NATO, a trecut Prutul pentru o scurtă vizită la Chişinău.

În capitala celui de-al doilea stat românesc, Sir Vincent s-a întâlnit cu Victor Puşcaşu, vicepreşedinte al Parlamentului, Nicolae Ţîu, ministrul afacerilor externe, şi Pavel Creangă, ministrul apărării.

Observatorii locali nu sunt tentaţi să caute nişte semnificaţii dramatice în faptul că nimeni din treimea conducerii de vârf a Republicii Moldova n-a dialogat cu cea de-a două persoană, în accepţia ierarhică, din cadrul Alianţei Nord-Atlantice. Mucaliţii susţin că după rafinament şi subtilitate, politica de la Chişinău încă nu este campioana Europei şi dacă s-a întâmplat aşa - s-a întâmplat, ce să-i faci, nu ţi-i smulge părul din cap. Scria poetul basarabean Grigore Vieru într-o poezie pentru copii: "Azi a fost la noi zidarul/Dar noi nu eram acasă..." Bietul erou liric voia să-şi înalţe şi el o casă ca toată lumea, însă nu ştiu cum se făcea că veşnic nu era acasă, aşa că degeaba se străduiau tâmplarul, zugravul şi toţi ceilalţi să-l ajute.

Vizita preşedintelui Comitetului Militar al NATO a fost, deci, una de tatonare, şi s-a produs în condiţiile în care Chişinăul nu are încă o concepţie limpede şi bine nuanţată de colaborare cu Atlanticul de Nord. Cu alte cuvinte, nu se prea ştie **ce se vrea**, cu excepţia, poate, a ceea ce ţine de retragerea Armatei a 14-a.

În 1990 republica s-a declarat zonă demilitarizată, dar lucrul acesta, pripit în fond, n-a fost susţinut de uzanţele internaţionale de rigoare, pornind, de fapt, de la euforia descătuşantului an 1989 şi de la sentimentele ameţitoare generate de proclamarea independenţei. Evenimentele ulterioare - în primul rând războiul de pe Nistru - au pus oarecum la îndoială oportunitatea unei concepţii bucolice şi idilice în această problemă delicată. Agresivitatea belicoasă a secesioniştilor de la Tiraspol a condus la concluzia că s-ar cuveni să ai barem o praştie mai barosană - nu faci mare scofală cu ea, dar tot poţi ţine la distanţă nişte grivei, chiar dacă-şi muşcă propriile cozi de răutate. O dotare cu armament modern a Republicii Moldova este mai mult decât dilematică şi asta ar putea să-i asigure un real handicap nu numai în raporturile cu "republica moldovenească nistreană", ci, în unele privinţe, chiar şi faţă de "republica" din trei sate şi două mori, găgăuzia, care-şi creează cu o insistenţă de invidiat propriile forţe armate.

Evident, deocamdată nu se poate vorbi despre nişte relaţii afectuoase între NATO şi Republica Moldova, ultima solicitând statutul de delegaţie asociată la Adunarea Atlanticului de Nord abia în 12 august 1993. Feldmareşalul Vincent a arătat disponibilitatea organizaţiei sale de a acorda consultaţii şi concursul la pregătirea unterofiţerilor, a cadrelor superioare, precum şi asistenţă la crearea armatei naţionale - "în baza deciziei unui guvern ales pe cale democratică". Este curios şi, bănuim, aluziv că din cele 86 de burse acordate de NATO în cadrul Programului de studii pentru 1993-1994 Moldovei i s-au propus nişte teme semnificative: "Limba de stat: speculaţii şi realitate" şi "Limba de stat şi drepturile omului".

Totuşi, există un capitol încurajator şi plin de speranţe în raporturile RM-NATO, şi anume: atitudinea univocă faţă de retragerea Armatei a 14-a. Înaltul demnitar militar a ţinut să sublinieze interesul Atlanticului de Nord "în liniştea şi stabilitatea acestei zone", afirmând literalmente următoarele: "Noi nu avem nici o garanţie a neutralităţii ei (a Armatei a 14-a - n.n.), dar atâta timp cât forţele conservatoare de la Moscova au influenţă asupra conducerii Federaţiei Ruse, problema Transnistriei nu poate fi soluţionată pozitiv".

Moscova, astăzi, este sfâşiată de incertitudini. E greu de afirmat ce se va întâmpla mâine la Kremlin, dar oricum, e mai înţelept să accepţi un adevăr amar decât o dulce minciună...

Pe scurt

• După engleză, spaniola este, ca pondere, a doua limbă vorbită în Statele Unite. O folosesc, potrivit unei statistici publicate de USA Today, 17 339 172 de persoane. Pe locul trei - franceza, vorbită de 1 702 176 de oameni. Urmează limbile germană (vorbită de 1547 099 persoane), italiana (1 308 648), chineza (1 249 213), limba tagalog, provenită din Filipine (843 251), poloneza (723 483), coreeana (626 478), vietnameza (507 069), portugheza (429 860). Apoi, în ordine descrescândă, japoneza, greaca, araba, hindi, rusa, idiş. • Poliţia vietnameză a deschis o anchetă pentru a descoperi cum mai multe tone de documente "cu conţinut nociv referitor la propaganda antisocialistă", între care aproximativ 50 000 fotografii şi desene, au "inundat" piaţa Saigonului după ce au fost luate măsuri de interzicere a accesului acestora prin punctele de frontieră. • Neliniştite de "creştinizarea" nordului Albaniei, 53 de ţări, în totalitate sau parţial musulmane, au hotărât să aloce 300 milioane dolari pentru "reconstrucţia sudului albanez". Este prevăzută construirea a 100 de şcoli în care să se predea Coranul şi a 180 moschei. • Compania franceză Aerospatiale a semnat cu Arabia Saudită un contract de 2,6 miliarde franci pentru construirea a doi sateliţi de comunicaţii Arabsat. • Optica 2 000, o firmă franceză, a lansat o Carte de garanţie europeană, valabilă în întreaga sa reţea, care cuprinde 1 000 opticieni în opt ţări. Drept consecinţă, timp de doi ani, clienţii firmei au asigurate orice reparaţii la ochelarii achiziţionaţi prin reţeaua amintită. • O ştire care, datorită greutăţii de a străpunge "zidul chinezesc al tăcerii", a ajuns abia zilele acestea la cunoştinţa publică: două zile de manifestaţii contra prezenţei Chinei în Tibet, desfăşurate la sfârşitul lunii mai, s-au soldat cu 74 arestări. Informaţia a fost furnizată la Londra de agenţia Tibet Information Network care a remarcat că, pentru prima oară, protestul s-a făcut simţit şi în unele aşezări rurale. • Repere pentru o "schiţă de portret" a exploziei demografice din India: într-o jumătate de secol natalitatea a crescut cu 39 la sută la Madras, cu 49 procente la Calcutta, cu 227 la sută la Bombay şi cu 427 la sută în New Delhi. • Mai bine mai târziu, decât niciodată: Belgia a cerut oficial scuze Marii Britanii pentru că, în timpul războiului din Golf, a refuzat să vândă 90 000 obuze solicitate de ministerul britanic al apărării. • Până în anul 2 000, Coreea de Sud va investi 150 miliarde dolari pentru prevenirea şi combaterea poluării aerului, apei şi solului. O recentă statistică întocmită de Banca Mondială relevă că, în privinţa numărului de medici la 1 000 locuitori, statele din estul Europei ocupă primul loc în lume: 4,07. Urmează: ţările industrializate - 2,52; China - 1,37; America Latină şi zona Caraibelor - 1,25, Orientul Apropiat - 1,04; India - 0,41; celelalte ţări din Asia - 0,31; Africa subsahariană - 0,12.

Tragedia imigraţiei clandestine

Decalajele economice uriaşe, caracteristice acestui sfârşit de secol, pun statele occidentale în faţa unui val de imigranţi din ce în ce mai mare şi mai dificil de integrat. A-l stopa este o opţiune dureroasă pentru ţări precum Statele Unite ale Americii, Franţa ori Germania; pentru aceasta din urmă, amintirile xenofobiei naziste planează asupra oricărei intenţii de a frâna imigraţia; America este un stat a cărei naştere este o frumoasă poveste cu imigranţi iar pentru Franţa, graniţele deschise sunt o chestiune de tradiţie culturală şi politică.

Europa închisă

Aceasta pare a fi dorinţa majorităţii europenilor. Un recent sondaj de opinie efectuat în Franţa este elocvent: 70 la sută din populaţie este de acord cu măsurile anti-imigraţie luate de guvernul **Balladur**. Pentru a nu mai avea nici un dubiu asupra noii mentalităţi dominante, este suficient să precizăm că majoritatea persoanelor chestionate erau imigranţi legali, nu cetăţeni francezi prin naştere. Dacă până şi foştii imigranţi sprijină măsurile restrictive împotriva actualilor imigranţi, o singură concluzie poate fi trasă: xenofobia tinde să devină noul consens european. După Franţa, Germania, Marea Britanie, iată că şi Italia preconizează adoptarea unor legi mai aspre în domeniul imigraţiei, mai ales după tulburările provocate de imigranţi în Genova. Până şi Olanda cea atât de liberală cedează în faţa opiniei publice, înăsprind condiţiile de acordare a azilului politic, în timp ce olandezii admiră Grenshospitum, centru de detenţie pentru străinii ilegali şi ultimă escală înaintea repatrierii.

Noua politică europeană este perfect sintetizată într-o

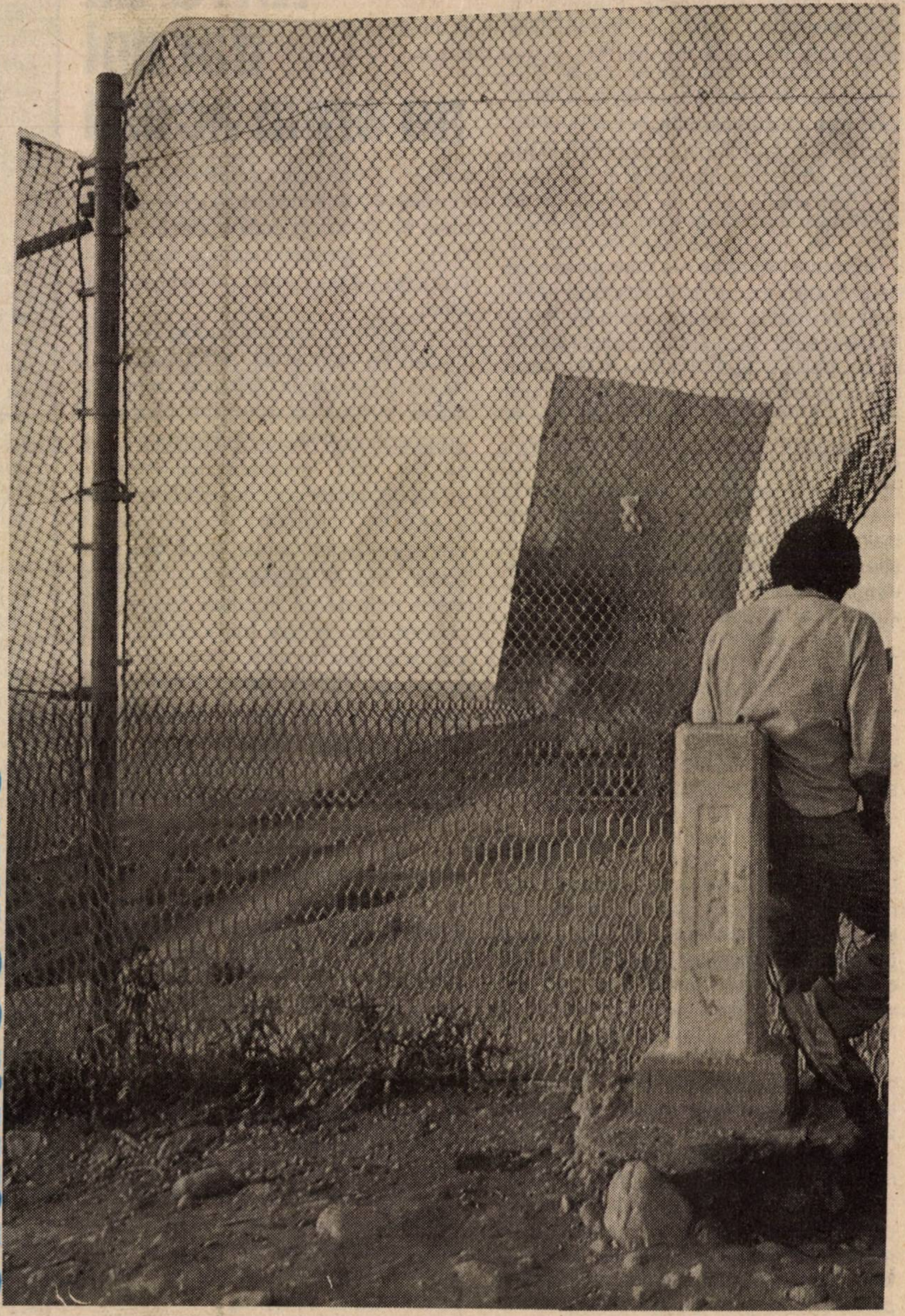

frază a premierului francez, Edouard Balladur: "Această venerabilă naţiune (Franţa, n.n.) vrea să-şi păstreze identitatea." Această intenţie guvernamentală a fost concretizată în obiectivul ministrului de Interne, **Charles Pasqua**, "imigraţia zero", iar după această radicală declaraţie, popularitatea sa a crescut substanţial.

Europenii asociază criminalii cu imigranţii. În acest sens, violenţele din Genova au fost tipice: "Ei oferă droguri copiilor noştri şi ne atacă femeile", a declarat un tânăr italian implicat în luptele de stradă purtate împotriva imigranţilor africani. În aceste vremuri de recesiune, cei care se tem de şomaj cred că limitarea numărului imigranţilor ar însemna locuri de muncă în plus, deşi, în foarte multe cazuri, străinii muncesc ilegal, în condiţii pe care nici un nativ nu le-ar accepta, sau nu muncesc deloc. Adevărată sau nu, această idee persistă şi se amplifică prin cele 17 milioane de şomeri ai Comunităţii Europene.

Cu toate acestea, evoluţia demografică a Europei Occidentale ar putea modifica radical politica anti-imigraţionistă. Pentru a da un singur exemplu, Italia, care prezintă cea mai scăzută rată a natalităţii din întreaga Europă, va avea în scurt timp nevoie de forţă de muncă; un studiu publicat de institutui CENSIS prognozează o rapidă nevoie a Italiei de a integra economic cei aproximativ 1 200 000 de "extracomunitari", mulţi dintre ei fiind tineri africani care actualmente se ocupă cu bişniţa.

Creuzetul american

Puţini americani şi-l amintesc astăzi pe **Israel Zangwill**. El a fost totuşi o celebritate în timpul primului deceniu al secolului nostru; cel care i-a cunoscut pe **Theodore Roosevelt**, **Oscar Wilde** şi **George Bernard Shaw** a fost un prolific poet şi dramaturg, precum şi unul dintre fondatorii mişcării sioniste. Sintagma "creuzetul american" îi aparţine şi a apărut în piesa cu acelaşi nume, jucată prima dată în 1908:

"America este creuzetul lui Dumnezeu, marele cuptor în care se topesc şi se transformă toate rasele Europei... Germani, francezi, irlandezi, englezi, evrei ori ruşi, toţi intraţi în creuzet! Dumnezeu îl creează pe american!"

Când Zangwill a murit (în 1926, în Anglia), America era

Tragedia emigraţiei clandestine

deja departe de optimismul său, întrerupând aproape complet tradiţia imigraţionistă. Astăzi, frontierele sunt din nou deschise iar americanii se întreabă dacă teoria creuzetului, a topirii şi fuziunii naţionalităţilor, mai funcţionează în faţa uriaşului val de imigranţi. Mai au Statele Unite controlul frontierelor? Nu cumva invazia străinilor va avea efecte negative asupra unei economii şi aşa gripate? În plus, americanii au sentimentul că noii imigranţi, veniţi în special din America Latină şi din Asia, nu se pot integra.

Un sondaj de opinie realizat luna trecută de revista "Newsweek" relevă radicalizarea opiniei publice: 60 la sută din americani consideră că actualele cifre ale imigraţiei sunt prea mari; 66 la sută cred că teoria creuzetului nu mai funcţionează şi că imigranţii îşi păstrează cu îndărătnicie propria identitate naţională. Această mentalitate influenţează deja lumea politică, mai ales după evenimente precum explozia de la World Trade Center şi arestarea şeicului **Omar Abdel-Rahman**. Imigraţia ilegală a început să fie considerată unul dintre cele mai mari pericole pentru America. "Nu trebuie să deschidem şi nu vom deschide graniţele noastre pentru cei care doresc să ne exploateze tradiţia de ospitalitate", a declarat, la sfârşitul lunii iulie a.c., preşedintele **Bill Clinton**, anunţând totodată sprijinirea grănicerilor cu 172 milioane de dolari şi înăsprirea controlului în domeniul cererilor de azil politic.

Costurile economice ale imigraţiei

Două sute de ani de istorie americană susţin teoria potrivit căreia costurile economice necesare integrării imigranţilor se recuperează şi sunt depăşite de câştiguri: noii muncitori furnizează mai multe bunuri şi servicii, contribuind astfel la creşterea cererii, odată cu intrarea în circuitul financiar a salariilor. Teoria pare a nu se mai aplica în vremuri de criză; în California, de pildă, unde rata şomajului a ajuns la 9 la sută, imigraţia prosperă şi nativii americani încep să-şi caute de muncă în alte state.

Beneficiile economice ale imigraţiei au scăzut şi din cauza procentului din ce în ce mai mare de imigranţi fără educaţie şi necalificaţi profesional, care necesită cheltuieli de integrare mult mai mari. Programul bugetar pentru sănătatea imigranţilor ilegali a însemnat, numai în 1992, 489 milioane de dolari. Imigranţii legali au mai primit alte câteva sute de milioane. Un expert de la Universitatea Rice a calculat că, pentru cei 19 milioane de emigranţi (legali şi ilegali), intraţi în Statele Unite începând din 1970, s-au cheltuit, în 1992, 50 de miliarde de dolari, dintre care doar 20 de miliarde au fost recuperate prin taxe. Implicit, nativii americani au suportat diferenţa de 30 miliarde.

Sistemul juridic

Congresul american şi-a propus să stopeze imigraţia ilegală în 1986 prin Legea pentru Controlul şi Reforma Imigraţiei. Aceasta oferea integrarea celor 3,7 milioane de imigranţi ilegali, dar intenţiona să frâneze fenomenul prin interzicerea angajării străinilor fără acte. Legea nu a fost însă eficientă, numărul noilor "ilegali" crescând la 4 milioane, în fiecare an adăugându-se alţi 500 000.

Pentru cei "legali", trei sunt căile de acces în "paradisul american": o calificare profesională cerută în Statele Unite; un motiv demonstrabil de a solicita refugiu în cazul unui război ori azil politic în cazul unor persecuţii; înrudire cu un cetăţean american sau cu un imigrant legal. Ultima variantă, cunoscută şi sub numele de "politică de reîntregire a familiei", a fost şi este cea mai folosită, astfel explicându-se curba crescătoare a imigraţiei.

Proiecţie geografică

Statele Unite acceptă mai mulţi imigranţi decât toate celelalte naţiuni dezvoltate la un loc. Următoarele 7 state prezintă cele mai ridicate procente ale imigraţiei:

— **California**: 40 la sută din populaţie, în special mexicani şi asiatici (Filipine, Vietnam şi China).

— **Texas**: 12 la sută. 80 la sută dintre imigranţi sunt mexicani. Mexicul şi Texas au în comun o graniţă fragilă de aproape 2 000 de kilometri.

— **New York**: 10 la sută.

— **Florida**: 8 la sută. Este de remarcat numărul mare de imigranţi din Haiti, Cuba, Jamaica şi Columbia. Majoritatea o formează însă mexicanii.

— **Illinois**: 4 la sută. Chicago este al doilea oraş din lume (după Varşovia) în ceea ce priveşte numărul populaţiei de origine poloneză.

— **New Jersey**: 3 la sută. Imigranţii din India formează majoritatea.

— **Arizona**: 2 la sută. În afară de mexicani (86 la sută) pentru ceilalţi statul Arizona este mai mult o escală.

Tehnica imigraţiei ilegale

În afară de săritul gardului la frontiera mexicană (200 000 de oameni pe an reuşesc această performanţă, alţi 300 000 sunt prinşi), două tactici ne vor reţine atenţia. Prima este specifică imigranţilor chinezi. Ei pot cere azil politic considerând măsurile chineze în domeniul controlului natalităţii ca fiind o formă de persecuţie. Orice chinez de peste 18 ani se poate declara persecutat politic pe acest temei, iar Serviciul American pentru Imigraţie şi Naturalizare îl va accepta, căci Administraţia Bush a considerat avortul obligatoriu sau sterilizarea forţată forme de persecuţie politică. A doua tactică este la îndemâna oricui poate obţine o viză temporară de intrare. Statele Unite sunt unul dintre puţinele state care nu efectuează controale pentru depistarea celor care au depăşit timpul de şedere. În anul 1991, 320 000 de vizitatori au rămas în Statele Unite fără a-şi prelungi viza. Serviciul pentru Imigraţie şi Naturalizare consideră că minimum jumătate dintre aceştia vor rămâne definitiv. Odată ajuns în America, unui străin nu-i este greu să rămână: legea permite prezentarea a 17 forme de identificare personală. Majoritatea, bineînţeles falsificate, se pot cumpăra cu 500 de dolari din mai toate oraşele importante.

Paul MATZKE

SARAIEVO

Viesparul bosniac

Marţi, 24 august, Consiliul de Securitate al Naţiunilor Unite a adoptat, în unanimitate, o nouă rezoluţie privind Bosnia- Herţegovina. Înainte de orice alt comentariu, să analizăm contextul adoptării acestei rezoluţii. Bineînţeles, în ceea ce priveşte criza iugoslavă. Este o săptămână de aşteptare. O săptămână de "suspensie" a negocierilor din cadrul Conferinţei de Pace de la Geneva privind fosta Iugoslavie. Cu numai câteva zile înainte, copreşedinţii Conferinţei, sir David Owen şi Thorvald Stoltenberg, remiseseră liderilor celor trei părţi aflate în conflict în Bosnia-Herţegovina - convocaţi în plen şi ei acceptând această reuniune în "formulă completă" - un proiect de reglementare globală a crizei.

Reacţiile musulmanilor, sârbilor şi croaţilor bosniaci au fost diferite şi, oarecum, contradictorii faţă de acest proiect global. Dacă sârbii şi croaţii au acceptat în principiu prevederile proiectului, musulmanii au fost aceia care au avut obiecţii. Săptămâna de care vorbim înseamnă aşteptarea unui rezultat. Pentru că la Geneva se aşteptau răspunsurile "parlamentelor" celor trei etnii bosniace. În momentul adoptării Rezoluţiei 859 de către Consiliul de Securitate, nici unul dintre aceste foruri legislative nu se întrunise. Existau doar declaraţii individuale ale liderilor, exprimări de poziţii, doar opinii anticipative. Radovan Karadjici - liderul sârbilor bosniaci - şi Mate Boban - liderul croaţilor bosniaci - considerau că proiectul va fi aprobat de reprezentanţii lor, că el este un compromis, dar un compromis care trebuie acceptat pentru că "poporul are nevoie de pace". Evident, procentul teritorial conferit prin proiectul de la Geneva sârbilor şi croaţilor convine acestora. Ceea ce nu este cazul musulmanilor bosniaci. Ei ar urma să primească doar aproximativ 30% din teritoriul Bosniei. David Owen consideră însă că Izetbegovici ar trebuie să se mulţumească şi cu acest procent, dat fiind faptul că în urma războiului bosniac, musulmanii deţin doar 10% din teritoriu. În aşteptarea, deci, a unei poziţii oficiale a părţilor în conflict, poziţii care urmau să fie autentificate de "parlamente", Consiliul de Securitate adoptă această nouă rezoluţie, după ce ascultă raportul întocmit de mediatorul din partea Organizaţiei Mondiale în criza iugoslavă, Thorvald Stoltenberg.

"Consiliul de Securitate ia notă cu satisfacţie de raportul reprezentantului special al Secretarului general ONU pe marginea ultimelor evenimente survenite în cadrul convorbirilor de pace de la Geneva şi roagă insistent părţile aflate in conflict, în cooperare cu copreşedinţii Conferinţei, să conlucreze pe cât posibil la o reglementare politică justă şi globală, liber consimţită" - se arată la punctul unu al Rezoluţiei.

Un comentariu al agenţiei France Presse pe această temă arată că Rezoluţia 859 este de fapt un compromis între dorinţa statelor europene şi a Rusiei de validare a ultimului plan de pace, şi dorinţa ţărilor nealiniate şi musulmane - care, de altfel, au înaintat textul Rezoluţiei. Aceştia doresc garanţii maxime pentru musulmanii bosniaci. O dovadă în acest sens este şi punctul cinci al Rezoluţiei, care precizează: "Consiliul de Securitate primeşte favorabil scrisoarea secretarului general ONU, datată 18 august 1993, care informează că Organizaţia Mondială cere disponibilizarea capacităţii operaţionale iniţiale pentru utilizarea forţei aeriene sub auspiciile FORPRONU în Bosnia-Herţegovina". Exact acele garanţii cerute de ţările membre ale Consiliului, nealiniate şi musulmane de care vorbeam. Pentru că, tot în perioada puţin anterioară adoptării Rezoluţiei 859, responsabilii Pactului Nord-Atlantic vorbesc şi analizează posibilitatea atacurilor aeriene în Bosnia-Herţegovina, în special pentru încetarea asediului asupra capitalei Saraievo. Şi cei care se fac vinovaţi de acest asediu, ocupând poziţii strategice pe munţii învecinaţi Igman şi Bjelaşniţa, sunt tocmai sârbii. Şi deşi aceştia se retrag - efectiv şi confirmat de reprezentanţii Forţei de pace ONU din zonă - posibilitatea atacurilor aeriene NATO în Bosnia este încă o "opţiune serioasă" - după cum declara generalul francez Jean Cot, comandantul forţelor ONU din fosta Iugoslavie.

Presiunile există, există şi sprijin pentru părţile aflate în conflcit în Bosnia-Herţegovina. Jocuri de influenţe, jocuri militare, politice şi religioase, jocuri de care depinde însă viaţa a sute, a mii de civili. Sunt supuşi în această perioadă, blocadei, lipsei apei, a hranei, a îngrijirii medicale strict necesare tuturor laolaltă, indiferent dacă este vorba de musulmani, de sârbi sau de croati

În acest sens, să ne întoarcem la Rezoluţia 859: "Consiliul de Securitate cere tuturor factorilor implicaţi să permită liberul acces la asistenţa umanitară, inclusiv la distribuirea apei, a hranei, a electricităţii, a carburanţilor, la mijloacele de comunicare, în special în "zonele de securitate" din Bosnia-Herţegovina; cere de asemenea respectarea deplină în orice moment, şi de către toate părţile, a securităţii şi capacităţii operaţionale a personalului Forţei de pace ONU şi Înaltului Comisariat ONU pentru Refugiaţi din Bosnia-Herţegovina; cere recunoaşterea şi respectarea dreptului tuturor persoanelor refugiate de a se întoarce la căminele lor, în condiţii de securitate şi onoare".

Din nou un document oficial care se ocupă de toate aspectele crizei, de toate aspectele unei posibile rezolvări a crizei iugoslave. Din nou totul sună foarte bine şi foarte posibil. Doar pe hârtie.

Ne întrebăm în continuare câtă aplicabilitate au aceste hotărâri, cereri, avertismente în condiţiile războiului din teren. În ce măsură bunele intenţii se pot materializa în bune rezultate concrete. În ce măsură, deci, războiul iugoslav poate - sau **mai** poate fi oprit prin planuri de pace sau prin Rezoluţii.

Dana POPESCU

MOSCOVA

Sfârşit de vacanţă la Kremlin

La Moscova, vacanţa a luat sfârşit! Conflictul ireductibil între reformatori şi conservatori, vehemenţa acuzaţiilor şi gravitatea ultimelor evenimente anunţă o toamnă fiebinte. Aceasta este şi părerea preşedintelui Elţin care a prevestit că "lupta politică decisivă" se va da în septembrie, zilele rămase din august fiind rezervate "pregătirii de artilerie". De fapt, a fost mai mult o vacanţă a declaraţiilor, executivul şi legislativul continuându-şi activitatea de subminare reciprocă: preşedintele rus a emis decrete fără a ţine seama de Parlament, iar forul legislativ i-a răspuns în vechea manieră, obstrucţionându-le. În plus, speculând rarele apariţii în public ale lui Elţin, adversarii au lansat o serie de zvonuri privind starea precară a sănătăţii acestuia, încercând să pună sub semnul întrebării capacitatea de aşi mai exercita atribuţiile prezidenţiale.

La 12 august, Boris Elţin a rupt însă tăcerea pronunţându-se ferm pentru organizarea de alegeri legislative în această toamnă: "Dacă Parlamentul însuşi nu ia această hotărâre - a afirmat el la întâlnirea cu reprezentanţii mass-media ruse - atunci o va face preşedintele în locul lui". Declaraţia, în fond o ameninţare de eludare a Constituţiei în favoarea democraţiei - legea fundamentală adoptată în anii erei sovietice neacordând preşedintelui prerogativele convocării alegerilor legislative - arată hotărârea lui Elţin de a tranşa criza politică înainte de sfârşitul anului.

"Nu vor fi, desigur, nici un fel de alegeri în toamnă!" - a replicat principalul său adversar, Ruslan Hasbulatov, preşedintele Sovietului Suprem, adăugând că declaraţiile preşedintelui rus încalcă ordinea constituţională, ameninţă Parlamentul şi liniştea oamenilor şi, "la drept vorbind, sunt cam deplasate pentru orice om normal". Acuzaţia de "neconstituţionalitate" adusă lui Elţin a fost, de altfel, una din armele des folosite de conservatori, după ce, în decembrie trecut, Parlamentul a adoptat un amendament în virtutea căruia în cazul violării de către preşedinte a legii fundamentale împuternicirile sunt transferate vicepreşedintelui. Lucrurile nu s-au oprit numai la un schimb de replici; simultan cu declaraţia lui Elţin, Sovietul Suprem a votat un proiect de lege ce limitează flagrant prerogativele prezidenţiale, proiect prin care numirea şi demisia cabinetului nu poate fi făcută decât cu aprobarea Parlamentului.

În continuare, lupta politică s-a mutat pe terenul corupţiei, flagel din ce în ce mai greu de combătut şi devenit una din cele mai importante arme. După ce, la sfârşitul lunii iulie, legislativul i-a ridicat imunitatea parlamentară prim- vicepremierului Vladimir Şumeiko, acuzat de delapidare, atacurile s-au îndreptat către alţi doi aliaţi ai preşedintelui Elţin: vicepremierul Serghei Şahrai şi şeful centrului de informaţii al statului, Mihail Poltoranin. "Orice om, indiferent de funcţia pe care o deţine, de convingerile politice, de meritele sale din trecut sau prezent, trebuie să fie şi va fi pedepsit dacă este vinovat", a avertizat Elţin la conferinţa citată, exprimându-şi hotărârea de a face ordine în întreaga federaţie, fără a neglija propria ogradă. Şi curăţenia a început: la 18 august, comisia pentru combaterea criminalităţii şi corupţiei i-a acuzat pe vicepreşedintele Alexandr Ruţkoi şi pe procurorul general Valentin Stepankov, de încălcarea legii. Într-o declaraţie senzaţională, şeful comisiei a afirmat că Ruţkoi este implicat în deturnarea unor fonduri de stat, depuse într-un cont dintr-o bancă elveţiană. În ce îl priveşte pe Stepankov unul din membrii comisiei, avocatul Andrei Makarov, a declarat că deţine înregistrarea unei convorbiri telefonice, în care procurorul general îşi exprimă dorinţa înlăturării avocatului devenit "prea curios" în aflarea misterelor conturilor din Elveţia. Dezvăluirile comisiei au relevat mecanisme de transferare în străinătate a fondurilor fostului Partid Cominist al URSS şi de scurgere în afara ţării a zeci de milioane de dolari. Pe baza documentelor incriminatorii remise de comisie preşedintelui Elţin au fost demişi Viktor Barannikov, ministrul securităţii şi miniştrii adjuncţi ai internelor şi economiei.

Stepankov şi Ruţkoi au respins acuzaţiile comisiei, declarându-se nevinovaţi. Mai mult, vicepreşedintele rus a afirmat că totul nu este decât o "minciună" şi o "provocare politică". În apărarea celor doi a sărit imediat Hasbulatov care a clarificat acuzaţiile ca "iraţionale" şi a contestat autoritatea Curţii Constituţionale însărcinate cu analizarea situaţiei lui Ruţkoi.

Elţin şi Hasbulatov: confruntările continuă

Conferinţa de presă desfăşurată cu ocazia comemorării a doi ani de la tentativa de puci i-a dat posibilitatea lui Elţin să revină asupra crizei din organele supreme ale puterii, criză ce ameninţă atât interesele naţionale ale Rusiei, cât şi liniştea comunităţii mondiale. Preşedintele rus a reiterat pericolul pe care îl prezintă Parlamentul, a cărui activitate distructivă blochează drumul reformei. Noua Rusie nu poate avea un asemenea Parlament, a concluzionat Boris Elţin, reiterând cererea de alegeri anticipate. Au urmat demisiile ministrului presei şi informaţiilor, Mihail Fedotov, în semn de protest faţă de tendinţa Sovietului Suprem de a înăbuşi libertatea presei şi a lui Serghei Glazîev, ministrul comerţului exterior, acuzat de către comisie de violarea procedurilor de acordare a licenţelor de export.

Acum, la Moscova, toate părţile implicate în lupta politică sunt de acord cu organizarea de alegeri anticipate. Divergenţa se află în privinţa datei de desfăşurare; şi cum legislativul este cel care fixează până la urmă condiţiile, s-ar putea ca scrutinul să fie amânat pentru începutul anului viitor. Pentru ca preşedintele rus să câştige, el va trebui să acţioneze însă rapid, înainte ca incertitudinile şi dificultăţile să-i erodeze poziţia. "Dacă alegerile nu vor avea loc la toamnă, situaţia ar putea fi scăpată de sub control", afirma recent unul din consilierii moderaţi ai preşedintelui rus.

Mihai DINESCU

VARȘOVIA

O nouă eră în relațiile ruso-poloneze

Președintele Elțin declara, la sosirea pe aeroportul din Varșovia, că "vechile căi nu se mai potrivesc cu noile situații" exprimându-și, de la început, intenția de a inaugura un nou capitol al relațiilor dintre Rusia și țările est-europene. Lăsând în urmă un Kremlin agitat de scandalul corupției, liderul rus începea astfel un turneu în Polonia, Cehia și Slovacia, destinat reclădirii cooperării politice și economice, deteriorată de umbrele dureroase ale trecutului, de învălmășeala datoriilor reciproce lăsate moștenire de defunctul CAER sau de retragerea fostelor trupe sovietice și, nu în ultimul rând, de dificultățile și specificul proceselor de tranziție la economia de piață.

Și ca să nu existe nici un dubiu asupra felului în care privește lucrurile noua Rusie, Boris Elțin a anunțat retragerea ultimelor trupe ruse aflate pe teritoriul Poloniei, până la data de 1 octombrie, cu trei luni înaintea termenului stabilit prin acordurile anterioare. Totodată, el a precizat că Rusia nu va ridica nici o obiecție dacă Polonia va decide să se alăture Pactului Nord-Atlantic. "Zilele când liderii polonezi cereau încuviințarea Moscovei sau când, liderii ruși veneau la Varșovia pentru a le spune ce să facă, au trecut", a afirmat președintele rus în prezența omologului său polonez, Lech Walesa, la conferința de presă desfășurată la reședința prezidențială din palatul Belvedere, adăugând: "Timpurile s-au schimbat; acum suntem două state suverane și trebuie să respectăm acest lucru".

Vizita s-a concretizat prin semnarea unei serii de acorduri de cooperare comercială, culturală și diplomatică. Dar cel mai puternic argument că relațiile economice dintre cele două țări se vor așeza pe noi făgașe, îl constituie acordul ruso-polonez pentru construcția unui imens gazoduct, cu o lungime de 4 000 de km, legând peninsula Iamal, din nordul Siberiei, de orașul german Frankfurt pe Oder și trecând prin patru țări: Rusia, Belarus, Polonia și Germania. Valoarea investiției este evaluată la 10 miliarde de dolari, costul tronsonului polonez fiind de trei miliarde. Conducta va avea o capacitate de transport anuală de 67 miliarde metri cubi de gaze naturale, Poloniei revenindu-i circa 14 miliarde. Construcția va începe în 1994 și se va finaliza în anul 2010, primele livrări fiind prevăzute pentru anul 1997. Tronsonul de pe teritoriul polonez va aparține unei societăți create în acest scop. Participările vor fi deținute în proporție egală de industria poloneză a minelor, petrolului și gazelor și de uriașa societate rusă "Gasprom". Construcția va fi finanțată prin credite occidentale.

Criticat de naționaliști, care îl consideră o amenințare la suveranitatea țării, proiectul are o importanță deosebită pentru Polonia. Până acum, circa 80 la sută din necesarul de gaze naturale al țării - 11 miliarde metri cubi - provenea din Rusia, restul fiind acoperit din resursele locale sau din importurile din Germania și exploatările din Marea Nordului. Dar în afara faptului că garantează rezervele de gaze pentru viitor, construcția gazoductului va oferi slujbe pentru mii de constructori. Iată de ce premierul Hanna Suchocka a apreciat acordul ruso-polonez drept "contractul secolului".

În continuare, președintele Elțin a plecat în Slovacia și Cehia, sosind la Praga în aceiași zi în care, cu 25 de ani în urmă, trupele Pactului de la Varșovia, sub conducerea Kremlinului, năvăleau să înăbușe mișcarea reformistă din fosta Cehoslovacie - "Primăvara de la Praga".

Mihai DINESCU

PARIS - BONN

Menuet franco-german

Franța și Germania au încercat, săptămâna trecută, să reînnoiască mai vechiul lor dialog, bruiat de recenta furtună monetară occidentală, ca și de intransigența franceză față de GATT.

"Menuetul" a fost gradat și în mai mulți timpi. Întâi, s-au întrunit cei doi miniștri de externe, Klaus Kinkel și Alain Juppé. A fost mai curând o întâlnire "de vacanță", căci s-a desfășurat în istorica Dresdă, supranumită odinioară "Florența Elbei". Împreună cu soțiile, cei doi au vizitat monumente, locuri plăcute, s-au plimbat și s-au simțit fără îndoială bine, dar au făcut și un schimb de opinii despre trecutul și viitorul axei Paris-Bonn. Axă care a funcționat "Wundervat" și "très bien" pe timpul predecesorilor dnilor Kinkel și Juppé (care se numeau Hans Dietrich Genscher și Roland Dumas) și care nu are nici un motiv să nu meargă bine în continuare.

În timp ce șefii celor două diplomații se aflau la Dresda, la Paris veneau în contact miniștrii agriculturii francez și german, iar, câteva zile mai apoi, din nou în Germania, la Rastadt, se consuma dialogul miniștrilor apărării. Punctul culminant al seriei de întâlniri franco-germane a fost, însă, dejunul de lucru la nivel înalt Kohl-Balladur de la Bonn.

Deși programate înainte de declanșarea seismului monetar ce a zguduit Occidentul, respectiv înainte de debutul crizei Sistemului Monetar European, aceste schimburi de vizite au avut loc în

Imagine de arhivă: preşedintele François Mitterrand şi cancelarul Helmut Kohl, în timpul "lunii de miere" a raporturilor franco-germane

momentul cel mai oportun, adică cel în care se poate spera în şansele reînnodării dialogului. "Da, între noi există divergenţe, dar le putem depăşi" - a recunoscut Klaus Kinkel, care, asemeni altor factori de răspundere germani, consideră impasul SME aproape cu totul uitat. Asta nu înseamnă că Helmut Kohl a uitat să-i repete premierului francez, Edouard Balladur, opiniile sale despre posibilitatea amânării cu un an-doi a introducerii monedei unice europene (eveniment prevăzut pentru 1999), importantă fiind - după cancelarul german - respectarea prealabilă a criteriilor pe care trebuie să le îndeplinească ţările CEE pentru a-şi înlocui monedele cu deviza europeană. Balladur, la rândul lui, e de părere că nu e cazul să se deschidă "o nouă dezbatere care să devină dispută asupra a ceea ce se va petrece abia peste 6 ani".

Despre GATT, şi Parisul şi Bonnul recunosc că punctele lor de vedere rămân îndepărtate, mai ales în privinţa capitolului agricol, dar Franţa constată că Germania s-a apropiat de poziţia sa în legătură cu necesitatea păstrării caracterului "global" al problemei. "Solidaritatea trebuie să funcţioneze în ambele sensuri" - a avertizat, însă, ministrul german de externe. "Germania trebuie să ţină seama de interesele monetare şi agricole ale Franţei, dar şi Franţa trebuie să ia în considerare importanţa capitală a liberului schimb pentru o naţiune îndreptată spre export, cum e Germania" - susţine o oficialitate din rândurile Uniunii Creştin Democrate a cancelarului Kohl. E de văzut, de aceea, ce poziţie va adopta Franţa la întrunirea din 20 septembrie a miniştrilor săi de externe şi ai agriculturii cu omologii lor germani.

Fireşte, de la recenta "regăsire" franco-germană nu putea lipsi atotputernica Bundesbank, care, după francezi, a stat la baza "răcelii" raporturilor bilaterale din ultima vreme. Toată lumea a fost deci, prezentă şi - vorba celebrului dramaturg - "totul e bine când se sfârşeşte cu bine".

Ileana IONESCU

Washingtonul acuză Sudanul de terorism

Statele Unite au înscris Sudanul pe lista ţărilor ce sprijină terorismul. Decizia a urmat dezvăluirilor făcute de compania americană de televiziune ABC privind implicarea unor funcţionari ai misiunii sudaneze la ONU în complotul ce viza comiterea unor atentate teroriste la New York. Potrivit relatărilor, FBI deţine înregistrarea unei convorbiri telefonice între un informator şi unul din prezumtivii şefi ai complotului, care probează vinovăţia a doi diplomaţi sudanezi; aceştia ar fi trebuit să asigure pătrunderea teroriştilor şi a explozibilului în garajul subteran din clădirea Naţiunilor Unite. Diplomaţii sudanezi au dezminţit acuzaţiile, contestând existenţa dovezilor şi calificând relatările companiei ABC ca "absurde şi ridicole". Mai mult, avocatul unuia dintre ei a afirmat că acuzaţia este "o nouă încercare a administraţiei americane de a culpabiliza întreaga lume islamică". Dar, printre cei 11 arestaţi, bănuiţi de participare la complotul ce plănuia atentate teroriste în patru locuri din New York - sediul ONU, tunelurile Lincoln şi Holland şi un imobil al FBI - se află şi cinci sudanezi. Există dovezi - afirmă autorităţile americane - privind legături între complotişti şi şeicul Omar Abdel-Rahman, ai cărui adepţi au organizat atentatul terorist de la World Trade Center.

Decizia secretarului de stat Warren Christopher de a declara Sudanul ca susţinător al terorismului nu a fost determinată în mod special de dezvăluirile companiei ABC. După cum se susţine la Washington ar fi vorba de rezultatul unei anchete minuţioase, desfăşurate pe parcursul a şase luni.

Oficialităţi americane insistă asupra relaţiilor întreţinute de Khartoum cu organizaţia teroristă a lui Abu Nidal, o grupare palestiniană inamică actualei conduceri a OEP şi care a fost implicată în exploziile de pe aeroporturile din Roma şi Viena, în 1985 - cu Hezbollah, grup fundamentalist islamic din Liban şi cu Hamas, o altă organizaţie extremistă care acţionează în teritoriile ocupate. În concluziile raportului Departamentului de Stat se arată că susţinerea grupărilor arabe teroriste a crescut în mod proporţional cu extinderea influenţei Frontului Islamic Naţional asupra guvernului sudanez. Raportul adaugă că Sudanul cooperează cu Iranul în antrenarea şi îndrumarea grupurilor fundamentaliste ce încearcă să răstoarne guvernele de la Cairo şi Alger. Vara trecută, o delegaţie militară sudaneză la cel mai înalt nivel a vizitat Teheranul, pentru a solicita sprijin în campania din sudul ţării, dominat de creştini şi animişti, campanie marcată de masacre, purificări etnice şi violări ale celor mai elementare drepturi ale omului. Pentru toate aceste "acţiuni inacceptabile" Statele Unite au decis să izoleze guvernul sudanez de comunitatea internaţională.

Înscrierea Sudanului pe "lista neagră" a Departamentului de Stat se soldează cu rezultate directe minore. Potrivit legilor americane, un stat terorist nu poate beneficia de nici un fel de ajutor economic şi militar din partea SUA, cu excepţia celor umanitare; dar ajutorul american pentru Sudan a fost deja stopat. În schimb, consecinţele indirecte sunt mult mai grave, Statele Unite putându-se opune oricăror împrumuturi şi garanţii acordate Sudanului de instituţiile financiare internaţionale, asemeni Băncii Mondiale.

Pe lista americană a "ţărilor ce susţin terorismul" sunt înscrise alte şase state: Cuba, Iran, Irak, Libia, Coreea de Nord şi Siria. Intenţia Statelor Unite, mărturisită în rapoartele anuale, este de a face ţările ce "susţin, tolerează şi sunt angajate în terorismul internaţional" să "plătească un preţ însemnat pentru ceea ce fac".

M. D.

la EST de VEST

Radu
BUDEANU

Rãzbunarea rãsãritului...

Cei doi principali exponenţi ai celor două sisteme antagoniste - socialismul şi capitalismul - au trăit în perioade diferite, experienţe asemănătoare. SUA s-au împotmolit grav în jungla vietnameză, iar URSS în munţii afgani. În ambele cazuri, Washingtonul şi Moscova, au trebuit să recunoască la scena deschisă a lumii că o mare putere miltară, super-dotată şi, conform logicii statistice, invincibilă, are mari şanse să iasă şifonată dintr-un conflict cu un inamic mediocru din punctul de vedere al calibrului tehnologic, dar foarte decis să se bată până la capăt. Atât războiul din Vietnam, cât şi cel din Afganistan, au răsturnat doctrine solemne şi strategii de o orgolioasă coerenţă. Vietnamizarea şi afganistanizarea au îmbogăţit panoplia extravagantă a tragediilor moderne, demonstrând câte puncte vulnerabile se pot ascunde în mecanismul geopoliticii mondiale. Sub un anumit aspect, cele două confruntări amintite, au relevat cum prima forţă poate fi învinsă de forţe socialiste autohtone, aşa cum prima forţă socialistă poate fi învinsă, şi ea, de forţe capitaliste autohtone.

În flota unei asemenea lecţii şi Moscova, şi Washingtonul au trebuit să-şi tragă singure şi până în ultimul detaliu toate învăţămintele, evitând ca pe viitor să se mai arunce în aventuri asemănătoare. Nu este de mirare că, într-o lume minată de riscuri majore, socialismul şi capitalismul au ezitat să-şi cristalizeze sfidări ireproşabile. Războiul rece nu s-a transformat într-unul fierbinte, armele nucleare au rămas în rastele, cele două mari alianţe nu s-au izbit reciproc decât în culisele catifelate şi absconse ale serviciilor secrete. NATO şi Tratatul de la Varşovia s-au urât, s-au pândit, s-au spionat şi şantajat, dar nu au tras nici măcar un glonţ oficial unul împotriva celuilalt. În schimbul unei ameninţări permanente şi majore, s-a obţinut o pace constantă care a asigurat celor două sisteme duşmane posibilitatea de a se concura pe teren economic. Aşa s-a reuşit performanţa istorică şi inconfundabilă ca un sistem să sufoce alt sistm, obligându-l să-şi consume până la capăt toxicitatea propriei sale ideologii. Înarmat până în dinţi, ofensiv doctrinar şi agresiv economic, socialismul a sucombat menţinându-şi intacte armatele şi armamentele. Ele nu au putut apăra mecanismul economic dezarticulat din start de o gândire contra naturii. Mai întâi au căzut redutele ambigue din Africa unde experienţa socialistă s-a practicat în deplină libertate fără ocupaţie sovietică. Apoi a căzut "cetatea-mamă", adică geografia Tratatului de la Varşovia. După revoluţiile răsăritene din 1989, şi după puciul din august 1991, Europa orientală şi CSI au debalansat complet strategia echilibrului mondial lăsând un vid periculos într-o volumetrie politică până atunci încărcată de o disciplină densă. Războiul rece şi-a pierdut sensul, NATO s-a trezit singur într-un continent răvăşit de dezordini sociale, iar SUA s-a identificat într-o postură incomodă, aceea de jandarm internaţional obligat să utilizeze bâta şi făraşul în situaţii imprevizibile şi, nu odată, paradoxale.

Pe acest fond au apărut procese noi şi răspunderi noi, interese şi forţe potenţiale noi. În paralel cu dizolvarea URSS, la răsărit de aceasta s-a conturat puterea economică de perspectivă a RP Chineze. Acolo un partid comunist, încă omogen şi deplin autoritar, comandă o tranziţie cu o acceleraţie total derutantă. Experienţa chineză, prin înseşi rezultatele înregistrate, ridică probleme strategice şi geopolitice de primă dimensiune. Cu cât decalajul dintre spaţiul chinez şi CSI creşte, cu atât clarificările politice vor fi mai dramatice. În acelaşi timp, Japonia, ieşită din cei 50 de ani de prudenţă regională şi modestie politică, intră pe scena lumii cu paşi apăsaţi şi spate asigurat. Recentele alegeri din arhipelag au probat forţa de percuţie a naţionalismului renăscut, pofta de răzbunare a Japoniei după înghiţirea pastilei amare şi de neuitat a îngenunchierii sale nucleare. Ea şi-a ridicat capul, cere primirea în Consiliul de Securitate, s-a integrat în forţele ONU de intervenţie şi înţelege, în fond, să-şi reia rolul de lider regional pe care, la altă scară, l-a jucat înainte de cel de-al doilea război mondial. Washingtonul realizează aplombul pragmatic al acestei reintrări în scenă şi dă semne de permeabilitate. Japonia nu mai poate fi ţinută la colţ aşa cum China nu mai poate să fie oprită din dinamica unei ridicări, la rândul ei, răzbunătoare. Dacă adăugăm la aceste creste de putere noi şi profilarea energică a lumii musulmane, avem imaginea completă a ceea ce a însemnat, în fond, valul revoluţionar din 1989. El a fost faţa văzută a unui nou iceberg, care traversează acum Pacificul şi Atlanticul reunite. Omenirea a intrat într-o nouă epocă glisându-şi determinările în răsărit...

Cine nu a auzit de Michael Jordan, baschetbalistul superstar de la "Chicago Bulls"? Acum două săptămâni, Jordan a devenit un personaj tragic datorită morţii tatălui său care îi era şi cel mai bun prieten. James Jordan, 57 ani supranumit "Pops", simpatizat de toţii colegii fiului său era, practic, tatăl neoficial al echipei.

Trupul neînsufleţit, cu un glonţ în piept a fost identificat la morga din Carolina de Sud. Medicul care îl trata pe James a confirmat identitatea lui după caracteristicile dentare. Într- adevăr, era tatăl lui Michael Jordan. Acesta lipsea de acasă de câteva săptămâni - nu mai fusese văzut din 22 iulie - şi este posibil ca el să fi fost împuşcat tocmai pentru că era tatăl faimosului sportiv. FBI tratează acest caz, ca o posibilă răpire urmată de ucidere - dar primele cercetări n-au relevat încă nimic. Tot ce se ştie este că un pescar a descoperit cadavrul într-o mlaştină. Deocamdată, atât

100+1

Pe tronul Belgiei: Albert II

Nimeni, nici chiar el, nu credea că va fi vreodată rege. Până la moartea fratelui său, Albert Félix Humbert Théodore Christian Eugène Marie, a dus o viaţă de playboy. Pasiunile sale: motocicleta şi... extraordinara sa sotie, de origine italiană, născută Paola Ruffo di Calabria. Pe vremea când o curta pe Paola, pentru a domoli bârfele de acasă, Albert pretindea că se ocupă de o descoperire arheologică (inexistentă!) aflată chiar lângă casa ei, din sudul Italiei. Nesocotind protocolul regal, el şi-a luat pe sus mireasa, ducând-o într-un hotel mic şi romantic, din Paris. Albert, contrasta, indiscutabil, cu piosul său frate. Acum însă, se pare că Albert doreşte să fie un rege adevărat. El are o indelungată experienţa a unei vieţi publice - ceea ce nu poate fi decât un avantaj. Probabil, că niciodată nu va reuşi să se întreacă pe sine, pentru că timpul nu-i permite. Zvonurile privind parkinson-ul de care suferă par a fi adevărate...

Phillippe. Ca şi prinţul de Wales, Phillippe, fiul lui Albert se "antrenează" de mult pentru a prelua tronul - toată lumea se aştepta ca el să fie noul rege şi nu Albert. Bătrânul rege, unchiul lui Phillippe l-a luat de mult sub protecţia sa, introducându-l în afacerile familiei. Dacă Baudouin ar mai fi trăit, se aştepta ca el să abdice în favoarea lui Pillippe. În zilele care au urmat morţii acestuia, consilierii lui Albert au fost de părere că tânărul este... prea tânăr, la cei 33 de ani, pentru a fi rege. Astfel, apariţia lui Albert pe tron, a fost un adevărat şoc pentru belgieni; ei îl aşteptau pe Phillippe, care, deşi rezervat, câştigase, era simpatic şi popular.

Acum ei vor trebui să aştepte. Ca şi Phillippe

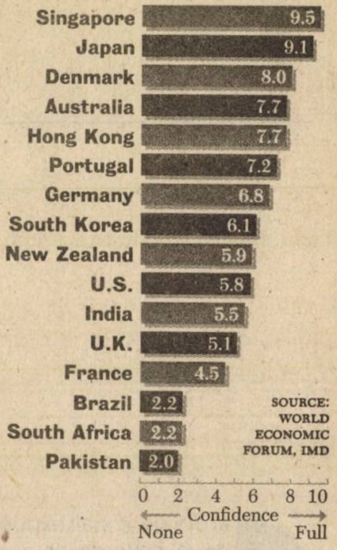

SOURCE: WORLD ECONOMIC FORUM, IMD

Vă simţiţi în siguranţă în ţara dumneavoastră? Aceasta a fost întrebarea pusă unor oameni de afaceri economişti - pentru a calcula rata încrederii pe care aceştia o au faţă de protecţia proprietăţii lor

Danke Herr Kohl!
31.12.93

Mulţumesc, dle Kohl. Greva foamei declarată de mineri

Holeră

Dacă unii consideră holera drept o boală "uitată" alţii avertizează că ea este pe cale de a reveni, în forţă. Astfel, o mare disponibilitate se înregistrează în India şi, mai nou, în Thailanda. Din păcate, testele obişnuite nu o pot detecta. Acest nou tip, provocat, desigur, de aceleaşi cauze (impuritatea apei şi condiţii sanitare neigienice) se manifestă în acelaşi mod: eliminarea tuturor lichidelor din organism. Riscul de a izbucni o nouă epidemie (ultima având loc în 1960) este mai mare în zonele slab dezvoltate.

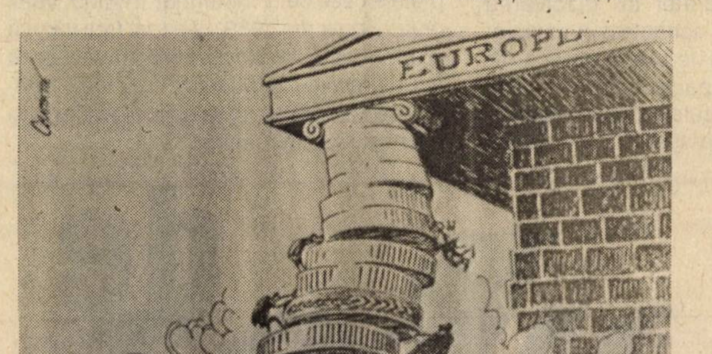

(din "Newsweek")

Afecţiune

Boala lui Alzheimer, o afecţiune care se manifestă prin disfuncţionalităţi la nivelul creierului este cauzată, se pare, de proteina E4 - una dintre formele pe care le poate lua o altă proteină din sânge, denumită Apo E. Astfel, cercetările asupra acestei boli au condus la ideea că ea se poate transmite pe cale genetică. Allen Roses, neurologist la Duke University, a elaborat două studii care arată că acest dezastru la nivelul creierului, pe care îl presupune boala lui Alzheimer este, deseori provocată de o eroare genetică. Toată lumea moşteneşte două copii de Apo E, dar aceia care au cel puţin o variantă de E4 sunt cei mai expuşi riscului de a se îmbolnăvi. Rămâne de aflat în ce mod proteina E4 provoacă, efectiv, boala.

Anul trecut, pentru prima oară, Miss Africa de Sud, a fost o mulatră. Anul acesta juriul a mai făcut un pas decernând premiul unei negrese: Jacqui Mofokeng. Decizia a stârnit însă puternice reacţii în această ţară încă împărţită pe criterii rasiale. Astfel "încoronarea" lui Jacqui Mofokeng a fost interpretată că o intenţie de a stabili domnia majorităţii de culoare. "Ştiu că cei mai mulţi vor spune că am câştigat pentru că sunt negresă. Dar le voi dovedi că am toate calităţile cerute" - a spus Miss Africa de Sud, promiţând să facă tot ceea ce poate pentru a aduce armonia în această ţară. Lucru cam greu de crezut, ţinând cont că numai un concurs de frumuseţe a declanşat asemenea interpretări. Ce să mai vorbim de alegeri... Oricum, dra Mofokeng va reprezenta Africa de Sud la concursul "Miss World" din noiembrie

Videoconferinţele de acest tip vor deveni din ce în ce mai populare. Cei care lucrează cu PC-uri, vor putea transmite chiar fotografii, sau fragmente de documente către ceilalţi "colegi" de reţea - toate acestea folosind o cameră, un computer-video şi un microfon.
Flex Cam este însă o cameră color, având un diametru de 4 centimetri, extrem de flexibilă şi fiind fixată pe un suport de 46 cm. Posesorii de PC pot roti camera fixând-o pe figura lor sau în orice altă direcţie pentru a capta imagini. Două microfoane sunt incorporate în Flex Cam pentru transmiterea vocii

Amenințare

Există mai mult de 85 de milioane de mine de teren împrăştiate în 62 de ţări din întreaga lume, unele rămase din războaiele trecute, altele proaspăt instalate. Împreună, ele ucid sau atentează la viaţa a 150 de oameni pe săptămână. Repartizarea pe ţări este următoarea:

Angola	9 mil
Irak	5-10 mil
Kuweit	5-7 mil
Cambodgia	4-7 mil
Fosta Iugoslavie	2,5-3,7 mil
Mozambic	2 mil
Sudan	500 000-2 mil
Somalia	1-1,5 mil
Fosta Uniune Sovietică	1 mil
Etiopia	500 000-1 mil
China	100 000-1 mil
Regatul Unit al Marii Britanii (în special Falkland)	500 000
Nicaragua	116 000
Armenia (în special Nagorno-Karabah)	50 000
Salvador	20 000
Liban	20 000
Egipt	6 000
Germania	1 300

Zbor

Majoritatea pasagerilor care circulă pe calea aerului se plâng de stările de greaţă, indigestie, ameţeală pe care le simt în timpul zborurilor. Aceste neplăceri provoacă multe nereuşite în afaceri sau le strică pofta de viaţă în vacanţele pe care vor să şi le petreacă în diverse colţuri ale lumii.

În prezent firma Circadian Travel Technologies din Bethesda, Maryland, a dezvoltat un program care poate redresa bioritmul călătorului controlându-i reacţiile prin expunere la lumină puternică. Mai întâi, caracteristicile somnului unui călător şi itinerariul călătoriei sunt introduse într-un computer, împreună cu instrucţiunile de folosire a luminii. Dacă ghidul computerizat cere mai multă lumină în perimetrul călătorului testat şi nu o poate obţine, acesta va folosi un **vizor luminos protector** care realizează stimulul necesar de lumină. Acest echipament mai conţine şi o pereche de ochelari, un set de baterii şi de becuri de rezervă, prezentate într-o valiză elegantă, la un preţ accesibil oricărui călător civilizat: 380 dolari sau 40 dolari închirierea.

Deficit

Deficitul bugetar al ONU se ridică la o sumă echivalentă cu 13,25 miliarde franci francezi. Drept urmare, Naţiunile Unite nu pot face faţă unor obligaţii stringente între care şi achitarea sumei de două miliarde franci, reprezentând datorii către ţările ce contribuie cu efective în cadrul formaţiunilor de "căşti albastre".

Rubrică realizată de
Mirela IAMANDI

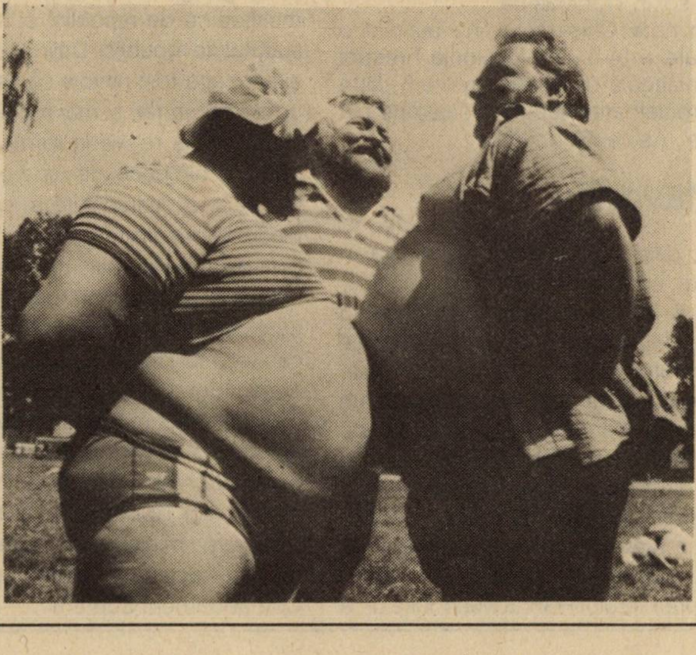

Elita burtoşilor cehi s-a reunit de curând în Moravia pentru a-şi disputa titlul de "Mister Burtosul". După cum se observă, concurenţa a fost acerbă. Probabil că singurul criteriu a fost diametrul... burţii. Nu s-au luat în calcul şi cauzele; dar probabil una dinte cele mai importante este berea! În dreapta, Vladimir Stelcl din Mikulovice, câştigătorul concursului

Planeta Tranziției

Radu BUDEANU

"Rapid, practic și extrem de hotărât"...

Înainte de a pleca în turneul său central european a cărui primă etapă a fost Varșovia, președintele Boris Elțin trebuia să îl primească la "Casa Albă" pe Algirdas Brzanskas, președintele Lituaniei. Nu l-a mai primit. S-a întâlnit, în schimb, cu fostul său coleg de Birou Politic, Șevardnadze, devenit conducătorul republicii Gruzia. Aceasta, pentru că între Moscova și Tbilisi se croșetează încă relații promițătoare, în timp ce între Moscova și Vilnius nu se mai croșetează nimic. Un îngheț total a intervenit în-plină euforie baltică: trupele foste sovietice nu se mai retrag din noua străinătate până la noi ordine. Acestea întârzie să se profileze. Lituania cere 140 miliarde de dolari daune pentru dezastrul ecologic produs de ocupanți din 1940 încoace. Ocupanții par să nu audă. Mai mult: ministerul rus al afacerilor externe a notificat părții lituaniene că în cazul în care autohtonii vor provoca trupele rusești acestea vor răspunde "rapid, practic și extrem de hotărât". Autohtonii nu se îndoiesc de sinceritatea avertismentului. Cele care mai au dubii asupra caracterului tranșant al acestui ping-pong neavenit sunt cancelariile occidentale puse brutal în situația de a reanaliza calibrul "deschiderii" rusești tocmai în momentul când Moscova petiționa mai coerent ca oricând credite vestice...

Cine zboară spre Tiraspol?

Știm cu toții că situația din raioanele de est ale Republicii Moldova nu este nici normală, nici pe cale de normalizare. Dimpotrivă. Anormalizarea este conștiincios întreținută atât pe pământ, cât și în aer. De curând Chișinăul a trebuit să reacționeze pe calea unei note MAE către MAE-ul de la Moscova. În notă se precizează punctul de vedere moldovenesc față de ciudata aterizare la Tiraspol a unor elicoptere plecate din Rusia, ajunse deasupra Ucrainei și aduse la sol în Transnistria.

"Elicopeterele, se arată în nota Chișinăului, nu au nici o atribuție în Escadrila 36 a Armatei a 14-a iar raidul lor la Tiraspol a avut drept scop furnizarea nelegală de tehnică militară către formațiunile armate ale autoproclamatei Republici Nistrene din partea armatei Federației Ruse". Așa e. Bun. Și?!...

Marii favoriți...

La 19 septembrie se vor desfășura alegeri legislative în Polonia. Testul din toamnă este unul dintre cele mai semnificative. O țară care a inaugurat o formă coerentă de rezistență anticomunistă ("Solidaritatea"), o țară care a deschis o tranziție "de pluș" în perioada când absoluta majoritate a țărilor socialiste se centralizau cu înverșunare, singura țară estică având un ambasador în scaunul pontifical își joacă în septembrie o carte de rezonanță pentru tot estul. Se va pune problema care pe care și nu atât "cine". Lupta politică din Polonia s-a cristalizat: sondajele arată că "Solidaritatea" se află, deocamdată, sub baremul parlamentar în timp ce Alianța Stângii Democrate (neocomunistă) deține 34 la sută din simpatiile electoratului. Aceasta în timp ce Uniunea Democrată a premierului Hanna Suchocka urcă doar până la 17 la sută. Faptul că foștii comuniști rămași comuniști se află în poziție de mari favoriți riscă să dărâme spectaculos actualul echilibru confuz și inflamat și să pună punct unui mit și unui personaj: Lech Walesa.

Extremul est s-a îmbogățit

La est de Shenzen, regiune "liberă" aflată în extremul răsărit al Chinei, unde partidul comunist a planificat o îmbogățire capitalistă de tip sălbatic, se află câteva state pacifice deloc comuniste, dar decise să intre în paradis. Aceasta este singura regiune din lume unde populația a crescut cu peste 40 la sută, dar pe perioada unei singure generații a trecut de la super-austeritate la super-consum. Cu 20 de ani în urmă, populația de aici (Filipine, Indonezia, Thailanda, Malayezia și Coreea de Sud) era subnutrită, măcinată de bolile mizeriei și, în general, scoasă din standardele lumii occidentale. În doar două decenii "revoluția tăcută", un fel de tranziție pacifică, a ridicat aproape 700 de miloane de oameni la un nivel de viață decent sau, chiar, abundent. Această alunecare spre un nou stil angrenează, bineînțeles, opțiuni noi, locale și regionale. Micii "dragoni, se află, în definitiv, în același ring cu cei doi mari": Japonia și China. Mari sau mici, toate statele din zona Pacificului sunt lovite de același boom economic care nu va întârzia să le împingă în direcția unei reevaluări politice și a unei tranșări a sferelor de influență. SUA și CEE au la ce să mediteze în următorul cincinal...

După explozie, implozie?

Năruirea lagărului socialist nu a antrenat numai zidurile marii cazemate, ci și terenul de dedesubt. Cehia s-a despărțit de Slovacia, Iugoslavia s-a despărțit de ea însăși transformându-se într-o geografie beligerantă, URSS a explodat și a devenit o multitudine de republici și de ținuturi și regiuni care aspiră la statutul de republici. Delirul acestei dizolvări exponențiale a durat exact cât a fost nevoie să se demonstreze cum un rău poate fi urmat de un rău și mai mare. În ultima vreme, semnale inverse încep să se releve în forme dintre cele mai diferite. Ajunși "la pământ" din punct de vedere economic, cu un șomaj și o inflație în creștere nestăpânită și cu piețele externe blocate, slovacii încep să privească spre cehi cu o duioșie tot mai accentuată. La Bratislava se afirmă din ce în ce mai răspicat o opțiune cuminte: înapoi la vechea formulă. Reunificarea, paradoxală în formă, pare realistă în conținut: fără Cehia, Slovacia se sufocă. Nici capitolul iugoslav nu este scutit de tentația reconsolidărilor: la Atena liderul opoziției iugoslave, Vuk Drașkovici, a declarat nici mai mult, nici mai puțin: "cred că cel mai târziu într-un an toate republicile din fosta Iugoslavie se vor găsi sub același acoperământ, cu excepția, la început, a Croației și Sloveniei". În sfârșit, nici CSI nu scapă de reparațiile centripete. Intruniți la Moscova, miniștrii de externe și ai apărării din CSI au decis reinstaurarea unei "diplomații colective" și reorganizarea unui Comandament Suprem...

STOP cadru

Generalul LEBED între douã jurãminte

Generalul Aleksandr Lebed, comandantul Armatei a 14-a ruse, şi-a anunţat hotărârea de a candida pentru un loc de deputat în "Sovietul Suprem al Republicii Moldoveneşti Nistrene".

Fraza de mai sus, în aparenţă o banală informaţie transmisă de agenţiile de presă, conţine un sumum de inerţii şi absurdităţi. Să reluăm fraza şi să o despicăm pe îndelete.

Aşadar, **generalul Lebed**. Este cetăţean rus. De unde şi până unde dreptul său de a-şi propune candidatura pentru un loc în parlamentul unui alt "stat" (transnistrean)?

Armata a 14-a rusă - armată de ocupaţie aflată pe teritoriul Republicii Moldova în afara oricărui statut legal după dezmembrarea URSS şi proclamarea statului independent de la Chişinău.

"Sovietul Suprem al Republicii Moldoveneşti Nistrene" - pretins organ legislativ al unei pretinse republici, nerecunoscută de nimeni. Nici pe plan internaţional, nici măcar de Federaţia Rusă. Până nu de mult, chiar generalul Lebed evita să se pronunţe asupra legitimităţii acestei creaţii statale autoproclamate. În primăvara acestui an, într-un moment de sinceritate, declara unei delegaţii de femei de la Chişinău care îl întrebase pe cine apără, de fapt. Armata a 14-a şi comandantul ei într-o ţară străină: "Pe mine doar mă apăr. Doar pe mine. Orăşelul militar. Raionul în care locuiesc cu preponderenţă cadrele de ofiţeri şi nu mai mult". A fi deputat nu e totuşi ceva mai mult? Mai ales într-o ţară străină? Cu atât mai mult cu cât acelaşi general Lebed declară în modul cel mai direct: "Eu sunt ofiţer rus, în Rusia m-am născut şi am depus jurământul, acolo voi sluji şi voi muri". Cu altă ocazie, generalul e încă mai explicit: "Atâta timp cât Rusia e ocupată cu problemele ei, nici o altă ţară din această regiune nu se va putea ocupa de problema respectivă" (adică de secesiunea transnistreană. Avertismentul este cât se poate de clar. Iar în ce priveşte retragerea Armatei a 14-a în Rusia, act consimţit în principiu de Moscova, tratativele ruso-moldoveneşti sunt tărăgănate la nesfârşit, partea rusă punând tot felul de condiţii (stabilirea statutului Transnistriei, asigurarea condiţiilor materiale de retragere şi reamplasare a militarilor retraşi etc). Generalul declară ca un general: "Dacă problemele din regiune nu se vor rezolva, însuşi poporul (care popor, cel <<transnistrean>>?) nu va lăsa armata să plece. Chiar dacă la Kremlin sau la Casa Albă, sau în altă parte, unii se vor indigna, nici o altă hotărâre luată de ei nu va ajuta la ceva". De bună seamă, căci de când rachetele balistice sovietice nu mai sunt orientate spre oraşele americane, cum îi declara Elţin lui Bush, în 1992, armata rusă a servit o forţă de poliţie care încearcă să salveze imperiul. În toate zonele vulnerabile sau de conflict ale fostei URSS - ţările baltice, Republica Moldova, Caucaz, Asia Centrală - forţele armatei ex-sovietice, sub acoperirea "neutralităţii" sau "misiunii pacificatoare", sprijină efectiv forţele pro-imperiale, indiferent dacă acestea sunt la putere ori secesioniste. Fără Armata a 14-a, secesiunea şi războiul de pe Nistru n-ar fi avut loc. "Oricum ar evolua evenimentele în Moldova - observa publicista americană Elena Danielian în luna aprilie - această republică va rămâne pentru mult timp încă principalul poligon de experimente politice ale Moscovei". Ea explică această situaţie prin faptul că Republica Moldova nu are în spate blocul ţărilor nordice, ca în cazul statelor baltice şi nici două milioane de lobby-şti de pe continentul american, ca în cazul Ucrainei. (România şi cele 23 de milioane de "lobby-şti" ai ei par să nu existe.)

Un alt autor american, Steve Growers, apreciază că "actuala criză din Republica Moldova, în special regiunea de la Nistru, reprezintă un caz bun de studiere a forţelor armate sovietice, în prezent ruseşti, în noul context politic. Este o ilustrare a noului rol al acestor trupe din sud-vestul fostei URSS şi de la frontiera cu România şi Europa de sud-est".

Şi iată cum, în timp ce politologii şi politicienii occidentali "studiază" situaţia încordată de pe Nistru iar Republica Moldova "n-are pe nimeni în spatele ei", cetăţeanul rus generalul Lebed, comandantul unei armate de ocupaţie, care şi-a depus - firesc - jurământul militar faţă de poporul rus şi e decis să-l respecte cât va trăi, se propune deputat pe teritorii străine. Ca deputat tiraspolean va trebui, desigur, să mai depună un jurământ, faţă de alegătorii - cetăţeni ai Republicii Moldova - pe care-i va "reprezenta". Cum se va descurca generalul -deputatul Lebed- între două jurăminte care nu au nimic comun unul cu altul?

Corneliu VLAD

GERMANIA

La un an după evenimentele de la Rostock

Germania nu mai este demult acel "rai al imigranţilor" din anii '60, când guvernul de la Bonn, în plin boom economic, încuraja venirea muncitorilor străini, "Gastarbeiter". În deceniul următor, au apărut însă primele semne ale recesiunii, iar Germania de Vest nu numai că încetează recrutarea, dar începe să îşi pună problema repatrierii străinilor veniţi anterior în ţară. Mitul continua să funcţioneze şi, deşi legea din 1983, referitoare la acordarea de ajutoare băneşti celor ce se repatriau de bunăvoie, a făcut ca 600 000 de imigranţi să părăsească, anual, Germania, alţii îi înlocuiau rapid.

După căderea zidului Berlinului, situaţia nu s-a îmbunătăţit, ci dimpotrivă. Costul reunificării s-a dovedit mai mare decât cel preconizat, reflectându-se imediat într-o scădere a nivelului de trai, mai evidentă în fosta Germanie Federală. Nemulţumirea s-a revărsat, atunci, asupra celei mai vizibile şi mai la îndemână ţinte: străinii. Neonaziştii şi "capetele rase", priviţi până nu demult drept nişte excentrice şi curioase reminiscenţe ale anomaliilor istoriei şi trataţi cu o reticenţă aflată aproape de toleranţă, au sesizat rapid noua stare de spirit a populaţiei, iar atacurile împotriva străinilor au început să facă parte din cotidian.

Cu un an în urmă, la Rostock, un cămin de azilanţi a fost atacat şi incendiat de "skin-heads", atentatul marcând începutul unui val de violenţe fără precedent în istoria postbelică a Germaniei. De atunci, asemenea incidente s-au succedat cu regularitate, căminele de azilanţi devenind ţinta preferată a adolescenţilor localnici cu înclinaţii extremiste, cărora li se raliau "echipe" itinerante de neonazişti, oricând amatori de aruncat cu pietre şi sticle incendiare, sau de scandat lozinci de tipul "Germania este a germanilor!" Începând cu atentatul de la Mölln, în noiembrie 1992, centrul de greutate al acţiunilor xenofobe s-a deplasat, ţinta predilectă devenind imigranţii turci. Violenţele împotriva acestora au culminat, la sfârşitul lunii mai a acestui an, cu atentatul de la Solingen, în incendierea unei locuinţe pierzându-şi viaţa 5 imigranţi turci, printre care şi trei copii. De data aceasta, turcii din Germania şi-au pierdut răbdarea şi au răspuns violenţei cu violenţă, mai toate demonstraţiile organizate în memoria victimelor de la Solingen sfârşindu-se în adevărate lupte de stradă cu extremiştii de dreapta.

Intrarea în vigoare, la 1 iulie, a unei noi legi privind imigraţia, mult mai restrictivă decât precedentele reglementări, nu poate rezolva problema, întrucât în Germania se află deja 6,5 milioane de străini, dintre care unii s-au născut aici, simţindu-se mai mult germani, decât turci, arabi, africani sau est-europeni. Ei trăiesc drama "cetăţenilor de rangul al doilea", care muncesc şi plătesc impozit statului german, dar nu au nici paşaport, nici drept de vot, nici o legislaţie care să îi apere de excesele extremei drepte. Acum, datorită şocului pricinuit de valul de refugiaţi care a invadat Germania după colapsul comunismului în Europa, opinia publică pare să li se fi întors, şi ea, împotrivă.

Statisticile arată că, în primele şase luni ale acestui an, s-au înregistrat 3365 de atacuri rasiste, cu 130 la sută mai mult decât în aceeaşi perioadă a anului trecut. Zilnic, au loc 18 "agresări fizice ale străinilor", în această categorie poliţia încadrând bătăile, atacurile cu pietre şi chiar cu sticle incendiare. La comemorarea împlinirii unui an de la evenimentele de la Rostock, serviciile religioase şi demonstraţiile antirasiştilor au fost sistematic tulburate de confruntări cu neonaziştii, dornici "să sărbătorească victoria din 1992".

Pentru a întuneca şi mai mult perspectivele, un cotidian berlinez publica, în aceleaşi zile, o ştire relevantă pentru nivelul la care au ajuns conflictele interrasiale în Germania. Unul dintre extremiştii care au incendiat, în octombrie 1992, căminul de azilanţi nou construit într-un sat din apropierea Berlinului a mărturisit, în arestul poliţiei, că grupul său a fost "angajat" de locuitori, ca să le rezolve "problema". Înspăimântaţi de ideea de a-şi vedea satul invadat de străini, locuitorii ar fi făcut, în secret, o chetă, strângând suma de 2 000 de mărci, cu care se pare că au plătit nişte "profesionişti ai sticlelor incendiare", ca să distrugă căminul, înainte de darea sa în folosinţă. Premierul landului Brandenburg a somat autorităţile locale să finalizeze cât mai repede anchetarea acestui caz, declarând: "Mă îngrozeşte gândul că ar putea fi adevărat! Ar însemna că s-a instaurat, într-adevăr, legea junglei".

Corina ŞTEFAN

Baricade ridicate, pe o stradă din Solingen, de către imigranţi turci, în semn de protest faţă de atacurile rasiste

Grup de tineri neonazişti înarmaţi purtând însemne imperiale preluate de cel de-al treilea Reich, dând salutul lui Hitler

"Sfidarea dezvoltării"

Experţi ai Băncii Mondiale au sintetizat şi interpretat învăţămintele a peste patru decenii de dezvoltare în lume. Contrastul frapant între reuşita unora şi eşecul altora este punctul de plecare în amplul studiu, intitulat, "Sfidarea dezvoltării". Revolutia tehnică ce a marcat secolul nostru a dat ţărilor lumii mijloacele pentru a utiliza resursele lor mai eficient ca oricând în istorie - apreciază autorii studiului. Condiţiile, de viaţă s-au ameliorat atât de mult încât ar fi foarte greu să ne imaginăm cum s-a trăit în trecut. Ritmul unor astfel de ameliorări s-a accelerat continuu. Marii Britanii i-au trebuit, după 1780, şase decenii pentru a-şi dubla venitul pe locuitor. În schimb, multor ţări în curs de dezvoltare le-au fost suficienţi doar 20 de ani în perioada postbelică.

Pentru cele mai multe ţări, anii '80 au fost foarte dificili. Dar, aceasta n-a împiedicat creşterea venitului pe locuitor în China şi India, cele mai populate ţări din lume. El n-a sporit însă în ultimul sfert de veac în Argentina, Peru, Nigeria şi chiar a scăzut în Uganda, Zair şi Zambia. Nu puţine ţări sărace au, în prezent, un venit real pe locuitor cu mult inferior celui pe care-l aveau Statele Unite la începutul veacului trecut.

Estimările Băncii Mondiale privind evoluţia economiei mondiale în anii '90 sunt destul de optimiste. În absenţa unor perturbaţii majore, consideră autorii studiului, venitul mediu pe locuitor ar putea spori cu 2,5 la sută pe an în ţările industrializate. În ce priveşte statele în curs de dezvoltare, creşterea ar putea fi de 3 la sută pe an, iar reformele angajate recent de ţările respective vor fi continuate.

Pentru a fi durabilă, apreciază experţii Băncii Mondiale, dezvoltarea trebuie să beneficieze de un climat de pace. Războiul din Orientul Mijlociu şi sechelele lui au creat un climat de incertitudine în regiune. Luptele interetnice, războaiele civile şi conflictele interacţionale, la care se adaugă catastrofele naturale, continuă să slăbească fragilul fundament al dezvoltării în numeroase puncte ale globului. Potrivit unor estimări prudente, războaiele de după 1950 au făcut circa 20 de milioane de victime. Între cauzele cele mai importante ale foametei din ţările în curs de dezvoltare se află, pe lângă sărăcie şi insuficienţa producţiei agricole, conflictele militare.

Dacă pentru a fi durabilă, dezvoltarea are nevoie de pace, pentru a fi rapidă, ea trebuie să beneficieze de o mai mare integrare economică. Frontierele care separă pieţele naţionale de mărfuri, de capitaluri şi de forţă de muncă au continuat să cedeze sub presiunea comerţului mondial. Schimburile internaţionale au crescut cu peste 6 la sută, după 1950, ceea ce înseamnă un ritm de peste două ori mai mare decât cel al producţiei mondiale.

Printre cele mai importante aspecte ale problemei dezvoltării este, după experţii Băncii Mondiale, interacţiunea dintre piaţă şi stat. Pieţe competitive, spun ei, sunt acelea care reuşesc să organizeze eficient producţia şi repartiţia bunurilor. Concurenţa stimulează libera iniţiativă şi progresul tehnic. Dar pieţele nu pot funcţiona în gol. Ele au nevoie de un cadru juridic şi instituţional pe care numai puterea publică îl poate asigura. Există o serie de alte funcţii, cum ar fi asigurarea serviciilor de primă necesitate pentru populaţie, pe care pieţele nu le pot îndeplini. Cu cât aceţiunea statului şi cea a pieţei se vor completa mai mult, cu atât cresc şansele de a ajunge la o dezvoltare susţinută şi stabilă. Opunerea lor duce, după Banca Mondială, la eşecuri răsunătoare.

Modul de a concepe dezvoltarea n-a încetat să sufere schimbări în ultimii 40 de ani. Trecerea de la zonele de umbră la cele de lumină nu s-a produs însă lin. Au fost succese, dar şi eşecuri, care au permis cu timpul să se cunoască şi să se înţeleagă mai bine diferitele aspecte legate de dezvoltare. Asupra unora dintre ele există deja o convergenţă de vederi, însă au rămas multe probleme controversate şi fără răspuns. Una dintre ele este trecerea ţărilor din Europa răsăriteană la economia de piaţă. În lume există zeci de forme de economie de piaţă. Spre care se îndreaptă statele est-europene?

Gh. CERCELESCU

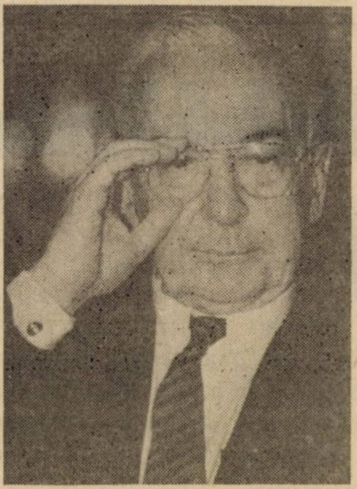

Jacques de Larosière

noul preşedinte al BERD

Cu 58 de voturi pentru, şi unul împotrivă, Jacques de Larosière a fost ales pentru un mandat de patru ani ca preşedinte al Băncii Europene pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (BERD). Rămas unic candidat la această funcţie, după săptămâni de controverse în capitalele europene, soldate cu retragerea succesivă a danezului Hanning Christophersen, vicepreşedinte al Comisiei CEE, a fostului premier italian Giuliano Amato şi a polonezului Leszek Balcerowicz, francezul Jacques de Larosière urmează la preşedinţia BERD după compatriotul său Jacques Attali, care a demisionat la sfârşitul lunii iunie, ca rezultat al criticilor ce i s-au adus pentru cheltuielile prea mari făcute la sediul general din Londra al băncii şi pentru faptul că nu a împrumutat suficient statelor est-europene pe care BERD avea datoria să le ajute.

Spre deosebire de predecesorul său, Jacques de Larosière are o reputaţie de austeritate şi sobrietate precum şi de personalitate a lumii finanţelor neimplicată în simpatii politice de vreun fel. În vârstă de 63 de ani, noul preşedinte al BERD a fost directorul general al Fondului Monetar Internaţional între anii 1978-1987 şi apoi Guvernatorul Băncii Franţei, fiind considerat un specialist de excepţie în economie mondială şi în finanţe. Este cunoscut ca unul dintre cei mai înfocaţi apărători ai proiectului unificării monetare europene.

Născut la Paris, la 12 noiembrie 1929, absolvent al Institutului de Studii Politice din capitala Franţei, numit inspector de finanţe în 1960, Jacques de Larosière de Champfeu a făcut carieră în posturi de conducere la Trezoreria Franţei. În perioada cât a fost director al FMI, şi-a demonstrat capacităţile de economist de talie mondială prin soluţionarea primei explozii a crizei datoriilor publice a ţărilor din lumea a treia, elaborând strategia datoriei publice, în acord cu principalele ţări industrializate şi cu băncile internaţionale. Din 1990, este preşedinte al Comitetului Guvernatorilor Băncilor Centrale ale "Grupului celor zece".

Jacques de Larosière este căsătorit şi tată a doi copii, ofiţer al Legunii de Onoare şi, din mai 1992, membru al Academiei de Ştiinţe Morale şi Politice. Cu asemenea date biografice şi cu experienţa acumulată de fostul guvernator al Băncii Franţei este de înţeles de ce s-au retras ceilalţi candidaţi pentru funcţia de preşedinte al BERD.

ALGER

Violenţe cu consecinţe grave

Două maşini rulau liniştite pe drumul localităţii Alger-Plage, o staţiune la circa 20 km în estul capitalei algeriene, când au fost atacate de cinci indivizi care au deschis focul cu pistoale automate. Cinci dintre ocupanţii maşinilor au fost ucişi. Printre ei se afla Kasdi Merbah, personalitate de seamă a cercurilor politice algeriene.

În vârstă de 55 de ani, Merbah este a doua personalitate de primă mărime, asasinată din ianuarie 1992 când intevenţia armatei a stopat marşul mai mult ca sigur spre putere al fundamentaliştilor musulmani algerieni. Dar este pentru prima oară când este ucis un lider în exerciţiu al unui partid de opoziţie.

Mohamed Boudiaf, preşedintele Inaltului Comitet de Stat, pus de militari să conducă treburile în ţară, a fost asasinat, la 20 iunie 1992, fără însă ca până acum să fie clarificată responsabilitatea extremiştilor musulmani. Extremiştii înarmaţi sunt, în acelaşi timp, învinuiţi de atacurile lansate, la începutul acestui an, asupra a trei miniştri, de uciderea unui colonel specialist în fizica nucleară şi a altor câţiva intelectuali, printre care şi trei ziarişti. În total, într-un răstimp de 20 de luni, atacurile teroriste au curmat vieţile unui număr de 1 200 de persoane. Recentul asasinat riscă, însă, să aibă consecinţe deosebit de grave, incalculabile chiar şi pentru făptaşi.

Kasdi Merbah a fost unul din liderii Frontului Naţional de Eliberare, situat în fruntea luptei pentru câştigarea independenţei faţă de Franţa şi care a condus, apoi, trei decenii, Algeria. Ani de zile, el a trăit în umbra şefului său direct, colonelul Houari Boumediene, bucurându-se, însă, de o veritabilă imagine mitică în rândul populaţiei. Era temut dar, totodată, i se recunoşteau calităţile de om de stat ce a condus diferite ministere între anii 1984 şi 1988 şi, apoi, guvernul (1988-1989). A fost, de asemenea, şef al securităţii naţionale, din 1963 până în 1980.

L'intelligence qu'on tue

Marea majoritate a algerienilor se pronunţă cu fermitate împotriva violenţei, învinuind guvernul de incapacitate în stăvilirea ei

Şi-a menţinut postul de premier chiar după mişcările revendicative din octombrie 1988 pentru introducerea sistemului politic multipartit. Dar a fost îndepărtat din funcţie de fostul preşedinte Chadli Benjedid, care i-a reproşat ritmul prea lent de introducere a reformelor politice. Şi-a făurit propria formaţiune, un mic partid naţionalist, Mişcarea algeriană pentru dreptate şi dezvoltare, afirmându-se ca partizan al reconcilierii naţionale, al instaurării unui "dialog cu islamiştii" pentru restabilirea "păcii civile" în Algeria.

Într-un apel publicat, la 12 iulie, Kasdi Merbah a exprimat rezerve asupra anulării, prin intervenţia militară, a alegerilor legislative din 26 decembrie 1991, câştigate de Frontul Islamic al Salvării, formaţiune dizolvată ulterior. În ultimul său apel, Merbah a chemat partidele "să nu implice armata în dezbaterea politică" iar pe islamiştii "ce se consideră lipsiţi de o putere cucerită legal, la urne, să înceteze lupta fratricidă, dacă sunt animaţi într-adevăr de preceptele Islamului".

Mişcarea algeriană pentru dreptate şi dezvoltare afirmă că asasinarea liderului său a "spulberat una din puţinele speranţe în restabilirea păcii civile în Algeria". Reprezentanţii acestei formaţiuni emit rezerve asupra ipotezei responsabilităţii extremiştilor musulmani, vorbind mai curând despre "ucigaşi plătiţi" de cei care vor cu orice chip să împiedice revenirea la normalitate. Pentru mulţi, atentatul de la Alger-Plage a fost minuţios pregătit şi făptuit la momentul oportun. Se constată, astfel, că numai cu câteva zile înainte fusese numit un nou şef al guvernului, Redha Malek.

Instalarea noului premier e privită ca preludiul unei noi strategii, sortite să scoată Algeria din actuala criză, să consolideze lupta contra extremismului şi să permită noi opţiuni politice şi economice. Cum trebuie însă privită asasinarea fostului premier? Oare ca un simplu act terorist?

Ileana IONESCU

MANAGUA

Criza ostaticilor

Oraşul Esteli, în timpul atacurilor întreprinse de gherilele de dreapta.

La mai puţin de 30 de zile după atacarea oraşului Esteli, incident care a constituit prima ieşire la rampă a gherilelor de dreapta, prefigurate încă de anul trecut în nordul ţării, regimul preşedintelui Violeta Chamorro a primit o nouă lovitură: criza ostaticilor. Riscul reizbucnirii devastatorului război civil din anii '80, dintre grupările "contras", sprijinite de Statele Unite, şi sandiniştii de stânga, este foarte mare, la baza noii escaladări a violenţelor stând motive atât economice, cât şi politice. În cei trei ani de când se află la conducerea ţării, Violeta Chamorro a reuşit într-adevăr să reducă inflaţia, de la 33 000 la sută în 1992, până la 3,5 la sută, anul trecut, dar aceasta cu preţul scăderii nivelului de trai, într-o ţară şi aşa sărăcită de război, şi al creşterii şomajului, care a atins nivelul-record de 60 la sută. În plus, starea dezastruoasă a economiei nu i-a permis să-şi îndeplinească promisunile de a sprijini reintegrarea în viaţa civilă a foştilor combatanţi, prin acordarea de ajutoare materiale. Şi pe plan politic, Violeta Chamorro s-a dovedit un personaj contradictoriu, având o atitudine de-a dreptul stranie pentru un preşedinte care a câştigat alegerile, susţinut de o coaliţie anti-sandinistă şi permiţând rivalilor săi politici să-şi păstreze poziţiile-cheie în sferele puterii de la Managua. La începutul acestui an, Uniunea Naţională de Opoziţie i-a retras sprijinul, acuzând-o deschis de pactizare cu sandiniştii, de atunci baza sa politică fiind extrem de fragilă.

Cei mai radicali dintre foştii rebeli consideră că nici aşa-zisa revoluţia sandinistă, nici regimul doamnei Chamorro nu le pot aduce nimic bun, şi au pus din nou mâna pe arme, constituind nucleele unor posibile viitoare gherile de anvergură.

Criza ostaticilor a debutat la 19 august, când o grupare "recontras" (foşti "contras", reînarmaţi), autointitulată "Frontul Nordic 3-80", a reţinut ostatici la Quilali, în nord, membrii unei comisii guvernamentale, aflată în regiune pentru a discuta condiţile amnistierii rebelilor reînarmaţi. Revendicările lor au fost clare: respectarea promisiunilor făcute foştilor combatanţi la sfârşitul războiului civil şi demisiile unor înalte oficialităţi sandiniste sau prosandiniste de la Managua, printre care Antonio Lacayo (ginerele Violetei Chamorro şi consilier prezidenţial), generalul Humberto Ortega (fratele fostului preşedinte sandinist, Daniel Ortega, şi conducătorul armatei) şi Lenin Cerna (şeful securităţii).

Un comandou de stânga, fidel fostului regim sandinist, a reacţionat imediat, ocupând sediul din Managua al Uniunii Naţionale de Opoziţie şi luând ostatici 20 de politicieni, printre care şi vicepreşedintele Virgilio Godoy, pe care au declarat că îi vor elibera numai dacă rivalii lor din nord fac același lucru, iar guvernul respinge revendicările acestora.

După negocieri prelungite cu mediatorii guvernamentali, "recontras" pun în libertate, trei zile mai târziu, 20 de ostatici. Alţi 16 sunt eliberaţi după convorbirile cu cardinalul Miguel Obando y Bravo, episcop de Managua. Liderul rebelilor din Quilali, Jose Angel Talavera, zis "şacalul", declară că cei 5 ostatici rămaşi nu vor fi eliberaţi decât după ce Ortega şi Cerna îşi anunţa demisiile, aceasta fiind revendicarea cea mai importantă, la care "recontras" nu vor renunţa cu nici un chip. La 25 august însă, "recontras" au eliberat şi ultimii ostatici, în urma unei noi intervenţii a episcopului, dând semnalul dezamorsării crizei.

Dacă "şacalul" a fost oricum, consecvent, nu acelaşi lucru se poate afirma despre comandoul pro-sandinist din Managua, ale cărui acţiuni au fost confuze. Şi ei au eliberat din ostatici, în urma negocierilor, dar ştirile despre eliberarea unora alternau cu cele despre luarea altor ostatici, din rândurile negociatorilor sau ale ziariştilor. După intervenţia fostului preşedinte sandinist, Daniel Ortega, rebelii din Managua păreau gata să cedeze, începând să-şi negocieze "retragerea", în vederea căreia au cerut să li se pună la dispoziţie un elicopter, cu care să se refugieze în munţi.

Cu toată dezamorsarea, fără victime, a crizei, optimismul Violetei Chamorro, care declara că "nu există pericolul unei lovituri de stat", păleşte pe zi ce trece. Problemele au rămas, iar în Nicaragua nemulţumirea se manifestă, conform tradiţiei, lăsând armele să vorbească.

Corina ŞTEFAN

Povestea unui buget de familie

Un canadian bine situat a avut amabilitatea să-mi arate desfăşurătorul bugetului său pe ultimii trei ani şi, ce-i mai important, să mi-l comenteze, ca să pot înţelege cum trebuie **SISTEMUL**. Pentru că existenţa într-o ţară civilizată şi bogată e, de la un capăt la celălalt, o chestiune de sistem, efectele acestuia fiind imperios prezente în tot ce face individul. Emigrantul învaţă, încet-încet, sistemul şi se bucură de avantajele lui, rămânând permanent conştient şi de dezavantaje.

Fiecare cuvânt folosit până aici necesită o explicaţie. Un canadian **bine situat** înseamnă un om cu un venit de 100 000 dolari anual, o casă cu piscină şi parc, două maşini, o soţie care poate să stea acasă, fiindcă parcul, bazinul, locuinţa şi căţeii cer îngrijire. E vorba, în continuare, de un cartier de vile sau un sat situat la câţiva kilometri buni de metropolă, în pădure sau pe marginea unui lac, un loc liniştit, curat, bine întreţinut. Canadianul în chestiune este de fapt un român stabilit la Montréal în urmă cu vreo cincisprezece ani, după ce, timp de opt ani, a muncit într-o topitorie de metal, ca să poată, cu banii câştigaţi, să trăiască şi, în plus, să facă o facultate la seral. Dar aceasta e o altă istorie. Astăzi, ca director tehnic al filialei unui gigant industrial din Statele Unite, românul se poate considera o persoană care a ajuns la o concluzie, atât profesional, cât şi financiar.

Taxele sunt, peste Ocean, foarte mari iar în Canada mai mari ca în SUA. Se discută mult despre povara taxelor, despre faptul că ele cresc, dar aceasta e o istorie veche. Fapt este că, la 100 000 dolari venit anual, impozitul e de 52 000 dolari. Desfăşurătorul reţine împărţirea celor 48 000 dolari, adică în jur de 4 000 dolari "în mână" lunar. De la distanţă, de la Bucureşti - de exemplu - suma pare mare. Judecată de aproape, ea asigură un trai decent, în datele amintite şi cu observaţia că stăpânul a făcut de două ori baie în piscină într-un an. Omul e atât de prins cu serviciul, că nu are timp pentru nimic altceva. Până la slujbă face 25 de minute. Dat fiind că locuieşte cam departe de fabrică şi că drumul cel mai scurt în Canada e întotdeauna un drum considerabil mai lung decât orice drum lung dintr-un oraş european, e obligatoriu ca şi el, şi soţia să aibă maşini. Şi nu orice maşină, ci maşini potrivite cu poziţia socială, cu zona unde locuiesc. E o condiţie subînţeleasă. SISTEMUL are nenumărate condiţii subînţelese. Dacă vrei să ajungi sus, trebuie să fii atent la "look", adică la felul cum te îmbraci, cum vorbeşti, cum te mişti, cu cine te însoţeşti, cum arată casa, cum te privesc ceilalţi... Când am spus că în Canada, pe măsură ce urcă treptele sociale, omul conştientizează o mulţime de lucruri, la aceasta m-am referit, la realitatea că trebuie să fii la fel cu cei cu care te însoţeşti, că e necesar să nu fii neglijent cu propria-ţi imagine, că imaginea se construieşte şi se consolidează. Că imaginea pe care o realizează ceilalţi, în ce te priveşte, e o investiţie fundamentală. Mulţi din cei care umblă după o slujbă nu o primesc, deşi sunt pregătiţi, deoarece nu au înfăţişarea cerută pentru acea slujbă. E o condiţie principală la angajare, mai ales în momentele de recesiune, când oferta de muncă e hotărât mai mare decât cererea.

Deci: întreţinerea lunară a maşinilor-160 dolari; benzina - 80 dolari; întreţinerea bazinului şi a pompelor - 25 dolari; mâncare - 50 dolari; hainele, încălţămintea - 240 dolari; telefon, electricitate - 110 dolari. E momentul să spunem că, în plus faţă de taxele - care reprezintă impozitul pe venit - pe oricine şi de oriunde cumperi - exceptând benzina şi alte câteva servicii, unde taxele sunt incluse în preţ - plăteşti încă o taxă cumulată de 15%. Preţul anunţat la sticla de Cola, să spunem, e 99 cenţi, dar la casă dai 1 dolar şi 14 cenţi.

Până acum am vorbit de cheltuieli mărunte. Slujbaşul depune lunar o sumă de bani în contul pensiei. Pentru cei doi soţi, soţ şi soţie, suma e de 1 000 dolari. Fiecare cetăţean decide singur cât dă pentru pensie, dar nu sub un anume barem, dacă vrei să ai o bătrâneţe liniştită. Asigurarea unui venit bun la bătrâneţe e obsesia fiecărui om. De asemenea şi casa. Locuinţa e principala investiţie. Directorul a cumpărat casa şi locul cu un preţ foarte bun, pentru data respectivă - 175 000 dolari - şi cu observaţia că a cumpărat, de fapt, o cabană, nu vila de azi. Casa, aşa cum e ea acum, e rezultatul străduinţelor continui ale bărbatului şi ale femeii. Tot timpul se adaugă ceva, se perfecţionează ceva. Cei 175 000 dolari au fost împurmutaţi de la bancă. Dobânzile la împrumut sunt substanţiale şi, în timp, cumulate, înseamnă mai mult de jumătate de valoarea totală a împrumutului. Acum, când au mai rămas de plătit doar 30 000 dolari, proprietarii respiră mai uşor. Totuşi, lunar banca primeşte 500 dolari. O locuinţă într-un cartier bun - ori "de milionari", cum i se spune zonei unde există vile şi grădini - înseamnă taxe la primărie, de câteva ori mai mari decât texele plătite de cel care stă la bloc. În Canada, iarna începe toamna, iar primăvara cade într-o joi, pe la 5 după-masă. Ninge mult, zăpada trebuie curăţată zilnic, altfel ţara nu ar putea să funcţioneze. .Când te trezeşti în zori, deşi a nins toată noaptea, aleile sunt curate, şoseaua e curată. Echipe de curăţitori de alei, specializate în cunoaşterea vremii, lucrează. Nu-i vezi la faţă, nu-i auzi. Plăteşti, prin contract, 125 dolari pe an şi nu te doare capul. Dar plăteşti! Mai bine zis, trebuie să plăteşti, deoarece nu poţi veghea toată noaptea, ca să vezi când ninge şi să-ţi dai zăpada din faţa maşinii. Cine nu-şi taie gazonul şi nu curăţă zăpada e amendat. Pentru gazon există maşini. Pentru întreţinerea parcului sunt necesare scule, îngrăşăminte... Bazinul trebuie acoperit cu o prelată de plastic. Ea păstrează temperatura apei, care e încălzită, la dorinţă, electric. În buget, toate acestea înseamnă zeci şi sute de dolari. De pildă, construcţia unor trepte din lemn pentru o uşă nouă, care dă în terasă. Scândura se cumpără dintr-un magazin, unde găseşti absolut tot ce-ţi trebuie să bricolezi şi să-ţi măreşti locuinţa. Lemnul e tratat, colorat în nuanţa potrivită şi câteva scânduri costă 750 dolari. Montajul îl execută proprietarul. Un muncitor i-ar cere cât materialul. La mobilier, un muncitor e plătit cu dublul materialelor folosite.

Munca făcută de alţii se plăteşte foarte scump. Sunt puţini cei care-şi pot permite să nu-şi văruiască singuri vila. Ca să transforme peretele dinspre grădină într-unul de sticlă, proprietarul a cumpărat un geam securizat, cu straturi care izolează termic şi filtrează lumina de 2,5 x 4 m dintr-o bucată. Geamul a costat 1 200 dolari. Socotind "la sânge", totul, inclusiv florile pentru cadouri (75 dolari pe an) şi spălătoria pentru hainele care nu merg la maşina proprie de spălat (45 dolari pe an), adăugând că, nefiind fumători şi nici oameni cu "darul" băutului - ţigările costă în Canada între 4 şi 6 dolari pachetul, iar băutura e de trei ori mai scumpă ca în SUA - cei doi îşi pot permite să aibă lunar cam 200 dolari "bani de buzunar". Revistele - de sport, de grădinărit sau profesionale - constituie abonamente pe doi-trei ani, deoarece prin abonament costul per exemplar e mai mic cu până la 30%. Tot ce cumperi "en gros" revine mai ieftin. E preferabil să cumperi de la aceleaşi magazine, fiindcă ţi se oferă bonificaţii. Magazinele cu articole pentru gospodărie dau, când plăteşti cumpărăturile, un fel de cecuri reprezentând 3% din valoarea bunurilor achiziţionate, cecuri valabile doar în acele magazine.

Benzina costă diferit de la pompă la pompă, de la o zi la alta a săptămânii, de la anotimp la anotimp. În oraş e mai scumpă ca la pompele de pe autostrăzi. Diferenţa e de câţiva cenţi, care la total înseamnă câţiva dolari. Locuitorii din zona în care trăieşte subiectul acestui articol cumpără de la benzinăria "din sat" şi de la magazinele locale, cu toate că aici preţurile sunt mai mari decât la marile magazine. Raţiunea e simplă: aceste magazine şi benzinării mici trebuie ajutate să existe, altfel oamenii ar fi obligaţi să piardă vremea şi să cheltuiască mai multă benzină cu drumuri lungi în localităţi învecinate. E un microsistem zonal care, ca să funcţioneze, trebuie subvenţionat. Dacă magazinele dau faliment, nu-i treaba statului să înfiinţeze altele. Nevoia dictează funcţiunile, iar oamenii trebuie să-şi definească clar trebuinţele.

De ce şi-a întocmit cetăţeanul acest studiu de buget? Deoarece recesiunea a modificat raportul între trebuinţe. Unele mai pot fi amânate, o seamă de servicii şi cumpărături pot fi reconsiderate. Cum venitul e socotit anual, e logic ca şi cheltuielile să fie măsurate tot cu anul. Canada e o ţară bogată, în nici un caz însă o ţară compusă numai din directori.

Tudor OCTAVIAN

Ce mănâncă mai marii lumii?

Preşedintele SUA şi soţia sa dna Hillary Clinton a cărei influenţă asupra deciziilor luate la Casa Albă nu mai e demult un secret - preferă mâncărurile simple şi uşoare, dar, în nici un caz, tradiţionalii hamburgeri. Chiar şi faimoasa pisică a familiei, Socks, e hrănită numai din conserve pentru pisici şi nimic altceva. Liderul francez, François Mitterrand evită vânatul. În schimb, John Major, premierul Marii Britanii acceptă "aproape orice".

Asemenea amănunte şi multe altele au fost dezvăluite la reuniunea gastronomică anuală, care a adunat, recent, la Paris, circa 30 de bucătari-şefi, însărcinaţi cu hrănirea regilor, preşedinţilor, altor politicieni de primă mărime din întreaga lume. Cei 30 de maeştri culinari fac parte din Clubul Elitei Bucătarilor Şefi, organizaţie fiinţând de mai bine de un sfert de secol. Din 1977, membrii clubului se întâlnesc anual şi de fiecare dată în altă ţară. Anul acesta a fost rândul Franţei să-i primească şi să le acorde toată atenţia, inclusiv, o primire la preşedintele ţării, urmată de o deplasare în Maroc, în calitate de invitaţi personali ai regelui Hassan al 11-lea.

Toţi cei adunaţi la Paris, ca bucătari şefi ai caselor regale sau ai şefilor de stat din ţări de pe tot globul - din Brunei până în Danemarca, Ungaria şi Statele Unite - sunt bărbaţi. O singură excepţie - Krystina Jachacy, care găteşte pentru preşedintele polonez Lech Walesa.

Dintre "curiozităţi" amintim că masa şefului Executivului american e pregătită de francezul Pierre Chambrain, iar regina Danemarcei e servită de japonezul Takashi Kondo. Bucătarii şefi ai preşedinţilor Adunării Generale a ONU sau ai Comunităţii Europene sunt membri de elită ai clubului.

Ce leafă primesc aceşti bucătari speciali? Venitul diferă de la 70 000 dolari anual la Casa Albă, la 14 000 franci lunar, "plus casă şi masă" în Franţa, dar unii maeştri ai artei culinare, precum cel al familiei regale din Kuweit sau al suveranului Bruneiului, au preferat să rămână discreţi în privinţa veniturilor lor.

Ce au făcut preşedinţii şi capetele încoronate pe timpul reuniunii de la Paris? Probabil, au trecut la "hrana rece".

Ileana IONESCU

Moartea unui agent CIA

• Freddie Woodruff, şeful filialei CIA din Georgia (Uniunea Sovietică) a fost împuşcat acum două săptămâni, în timpul unei misiuni ...prieteneşti

Civili înarmaţi circulă nestingheriţi prin localităţile Georgiei; în dreapta, fostul şef al filialei CIA din Georgia

Un cascador care aluncă în baie, un om de arme ce sfârşeşte bolnav de gripă, un pilot de curse lovit mortal ca pieton - cine hotărăşte ce moarte se potriveşte fiecăruia, cine poate defini absurdul, ce nuanţe are ironia sorţii?

Absurdă este şi moartea lui Freddie Woodruff, şeful centrului CIA din Georgia europeană. Dar cine era, de fapt, Woodruff, "un spion prietenos", cum îl numeşte revista Newsweek. Era un mare iubitor de fotbal, un tată afectuos care îşi petrecea deseori timpul jucându-se cu cei trei copii ai săi, în Virginia. Lui Freddie îi plăcea însă şi lupta, duritatea şi asprimea ei; astfel, de-a lungul anilor, el a îndeplinit ca CIA-ist unele dintre cele mai grele misiuni: în Ankara, Addis Abeba şi Khartoum. În consecinţă, noua frontieră a spionajului american - fostele republici sovietice - nu-i era deloc străină. Şi, de asemenea, nici Georgia - una dintre cele mai sălbatice zone ale fostului lagăr sovietic. Acest loc, însă i-a fost fatal lui Woodruff: cu două săptămâni în urmă el a fost împuşcat în cap în timp ce străbătea cu maşina ţinutul muntos al Gerogiei. La volan se afla Eldar Guguladze, unul dintre cei mai apreciaţi agenţi gruzini.

Deşi circumstanţele în care s-a produs evenimentul sunt suspecte, reprezentanţi ai US Intelligence, cred că Woodruff a fost ucis de un soldat beat, în timp ce trecea printr-un punct de control. Ce explicaţie ar mai putea avea toate acestea? Freddie se afla în Georgia ca urmare a noii intenţii a CIA, delicate şi periculoase, de a-i ajuta pe prietenii din vest, acolo unde altădată era "teritoriul inamic". Un fenomen tot atât de spectaculos şi necontrolabil, ca întreaga prăbuşire a lăgărului socialist, îl reprezintă şi formarea noilor servicii secrete, apărute pe teritoriul Uniunii Sovietice ca urmare a desprinderii unor republicii de sub controlul Moscovei. Numai că acestea nu par a fi pregătite pentru noile misiuni. "Ei nu ştiu nimic despre activitatea de spionaj într-o societate deschisă, liberă", spune unul dintre oficialii serviciilor secrete americane.

Câteva "echipaje" au făcut vizite în unele din aceste republici dând... sfaturi de specialitate. S-au ţinut chiar seminarii în special pe tema noii legislaţii privind activitatea serviciilor secrete. "Ei învaţă abia acum să fie slujitori ai cauzei publice", au observat americanii. Pornise, aşadar, o adevărată companie de "alfabetizare" în materie de spionaj "capitalist"...

Numai că, într-un moment în care Administraţia Clinton era pregătită să ceară diplomaţilor americani să ajute medierea disputelor dintre fostele republici sovietice, s-a constatat că spionii americani acţionaseră deja.

Legăturile cu Georgia, în special, erau foarte apropiate, motivul fiind preşedintele statului, Eduard Şevardnadze. Fostul ministru de externe al Uniunii Sovietice legase o strânsă prietenie cu James Baker, secretar de stat atunci - în baza căreia cei doi conspiraseră să încheie războiul rece. În timpul Administraţiei Bush, se pare că, CIA şi elita armatei americane, Delta Force, au făcut "schimb de experienţă" cu câteva grupe de ofiţeri de securitate georgieni antrenându-i în probleme de antiterorism şi eliberare de ostatici.

Woodruff a lucrat timp de două luni ca şef al echipei CIA din Tbilisi şi ofiţer al Departamentului de Stat însărcinat cu probleme regionale. Una dintre misiunile sale era să-l ajute pe Guguladze, şeful serviciilor secrete georgiene şi să urmărescă lupta din interior pentru ca ţara să poată fi ţinută sub control.

Pentru spionii americani, Rusia, este încă "marea încercare". Directorul CIA, James Woolsey, l-a întâlnit cu puţin timp în urmă la Moscova pe omologul său, Evgheni Primakov, pentru a stabili un schimb de informaţii între cele două instituţii. Şi aici, fiecare dintre părţi are interesul său: ruşii au nevoie de ajutor pentru a face faţă crimei organizate şi traficului de droguri în timp ce americanii sunt îngrijoraţi de soarta armelor chimice şi nucleare care ies din fosta Uniune Sovietică. Woolsey ar fi dorit ca vizita lui să rămână secretă, dar oficialii ruşii au dorit să o facă publică pentru a crea impresia că serviciile secrete sunt blocate.

Când însă Woodruff a fost împuşcat, nici Woolsey nu a încercat să ascundă existenţa acestei legături; el a zburat spre Tbilisi, pentru a readuce corpul neînsufleţit. Moartea lui Woodruff poate fi un semnal pentru americani - se apreciază. Dacă administraţia Clinton este decisă să-l susţină pe Elţin şi să arbitreze disputele acestuia cu vecinii, mai mulţi ofiţeri CIA sunt "inevitabil" în pericol. Deja aceia care au lucrat în această zonă s-au antrenat în domeniul antiterorismului mai mult decât colegii lor, în vremea războiului rece.

Dacă bătrâna Uniune Sovietică se va scufunda din ce în ce mai mult, lăsând peste tot conflicte etnice, agenţii secreţi vor trebui să folosească tactici din ce în ce mai riscante.

Adaptare după
Newsweek de
Mirela IAMANDI

Indienii yanomami

Căutătorii de aur - asasini

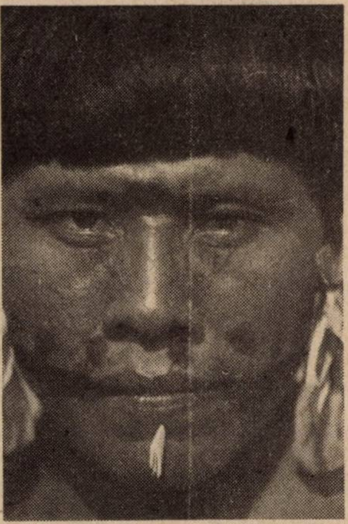

Considerați drept una dintre cele mai primitive populații din lume, indienii yanomami trăiesc în pădurile amazoniene din nordul Braziliei și Venezuela, în condiții care amintesc de primele vârste ale omenirii. Distanțele uriașe, printr-o junglă greu de străbătut, i-au ferit de contactele prea strânse cu așa-zisa "civilizație" și, implicit, de exterminare. Liniștea lor a luat, însă, sfârșit în 1987, când guvernul brazilian a anunțat descoperirea, în regiune, a unor importante zăcăminte de aur, diamante, uraniu și metale neferoase. Pentru o populație care trăiește izolată de milenii, nedezvoltându-și rezistența la tradiționalele boli ale "lumii civilizate", invazia celor peste 40 000 de prospectori dornici de înavuțire s-a dovedit a fi un dezastru. La victimele malariei, dezinteriei, tuberculozei și chiar gripei s-au adăugat cele ale violenței, căci, pentru "garimpeiros" (mineri) viața indienilor nu însemna mare lucru. Într-un singur an, au murit 2000 dintre cei 9000 de yanomami din Brazilia. "Până și pe Lună, unde nu există viață, civilizația a sosit cu mai multă grijă", remarca, amar, un misionar catolic ce a trăit 56 de ani printre locuitorii pădurilor amazoniene.

Alarmat de riscul exterminării definitive a celor mai vechi locuitori ai Braziliei, dar și de ravagiile făcute de prospectorii ilegali în zăcămintele de aur și diamante, guvernul a decretat un teritoriu de 96 000 km^2 drept rezervație a indienilor yanomami, interzicând accesul fără autorizații speciale. Măsura nu i-a ajutat prea mult pe indieni, căci, datorită imposibilității de a controla un asemenea teritoriu, mulți dintre prospectorii ilegali au rămas în zonă. Mai mult chiar, conducătorii armatei, folosită pentru a expulza căutătorii de aur și diamante, au constatat că regiunea, aflată aproape de granițele cu Venezuela și Guyana, ar fi grozav de potrivită pentru instalarea unor baze militare și, deci, că au tot interesul ca teritoriul indienilor să fie restrâns, chiar dacă aceasta ar costa alte vieți omenești.

Până aici, povestea nu este cu nimic diferită de cea a altor populații primitive, asupra cărora civilizația a avut un efect mortal. Acum două săptămâni, însă, problema indienilor yanomami a revenit în atenția opiniei publice, după ce 73 dintre ei au fost masacrați de căutătorii ilegali de aur, drept răzbunare, probabil, pentru că prezența lor fusese semnalată autorităților.

Primilor reprezentanți guvernamentali și ziariști care au ajuns în cătunul Homoxi-Itu, aflat în nordul Braziliei, aproape de granița cu Venezuela și la 100 km de prima localitate "civilizată", li s-a înfățișat o priveliște de coșmar: zeci de victime, printre care 35 de copii și trei femei însărcinate, cu capetele, mâinile sau picioarele retezate, cu ochii scoși sau sfârtecați cu macetele. Din relatările puținilor supraviețuitori, a reieșit că aproximativ 15 mineri au năvălit în sat, trăgând focuri de armă, și au masacrat locuitorii care, speriați, alergau printre colibe și încercau să se refugieze în pădure. Numărul victimelor a fost greu de stabilit, multe cadavre fiind descoperite ulterior, în jurul satului. În plus, yanomamii nu știu să numere decât până la doi, orice alt număr fiind descris prin cuvântul "wahoro", adică "mulți". Ritualurile funerare yanomami au îngreunat, și ele, cercetările, unele victime fiind deja "înmormântate" conform tradiției: după incinerare, oasele se pisează fin, iar praful astfel obținut se amestecă în mâncare, pentru ca "spiritele bune" ale răposaților să treacă în trupurile celor vii. Cu toate dificultățile, s-a constatat că au fost cel puțin 73 de morți, iar guvernul a deplasat în zonă un număr mare de anchetatori și patrule care "piaptănă" pădurea amazoniană, în speranța descoperirii unor urme care să permită identificarea și capturarea criminalilor. Este greu de crezut, însă, că vor reuși să găsească acul în carul cu fân și, chiar în cazul fericit, în care asasinii vor fi deferiți justiției, problemele indienilor yanomami tot nerezolvate vor rămâne.

Nici decizia președintelui Itamar Franco, de a crea portofoliul de "ministru al Amazonului", însărcinat cu problemele specifice regiunii, nu poate avea efecte răsunătoare pe termen scurt, iar lupta pentru supraviețuire a indienilor yanomami se duce contra-cronometru. Poate cealaltă hotărâre prezidențială de a instala un post de poliție la Surucucu, în inima teritoriului yanomami și în plină pădure amazoniană, să aibă mai mult efect, dar cine ar putea păzi eficient 96 000 km^2 de junglă?

Corina ȘTEFAN

Boala naționalismului sau EPIDEMIA

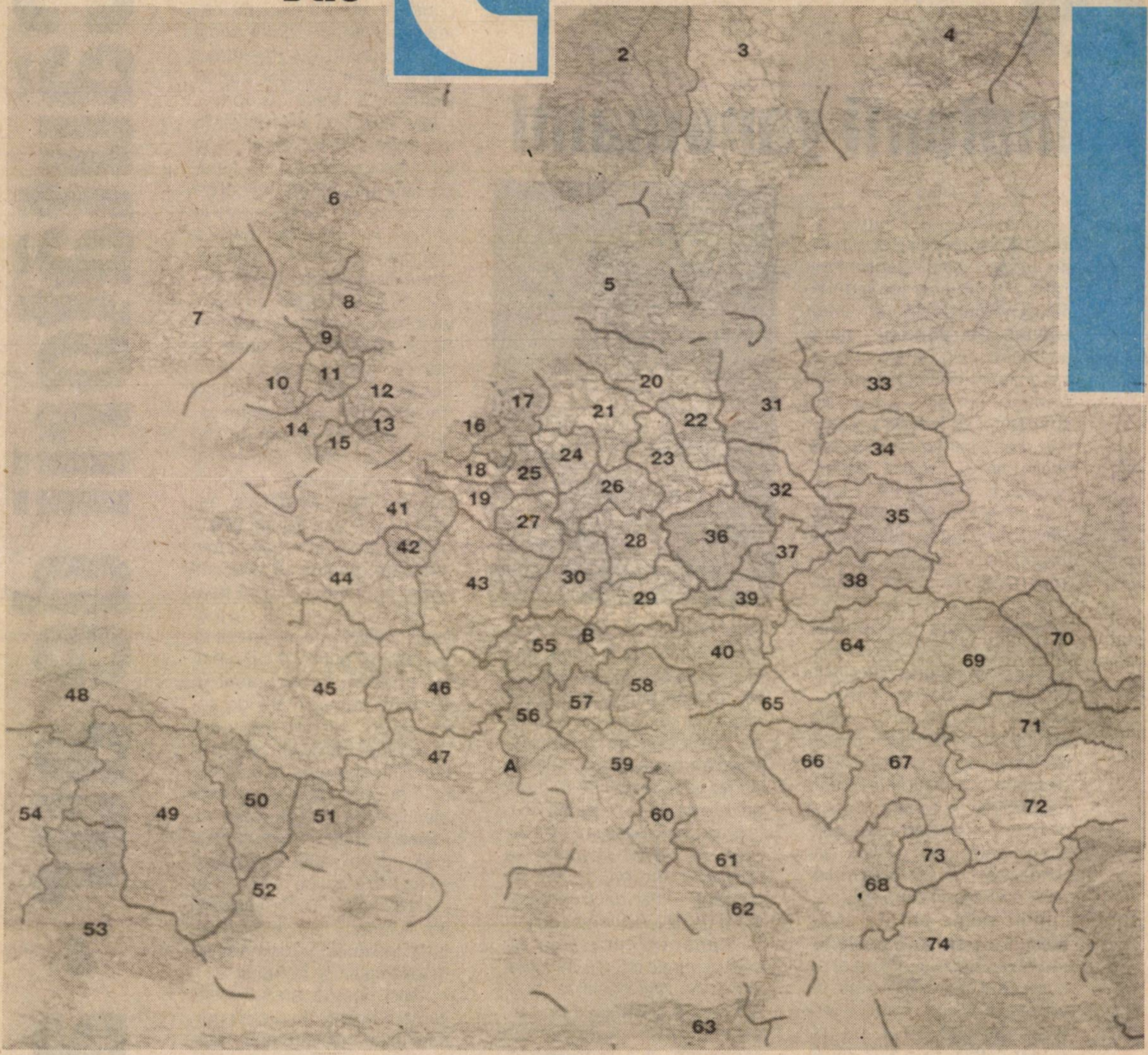
2
3
4
6
5
8
7
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
A
B

EUROPA
- VIZIUNEA REGIUNILOR -
Modelul Heineken

1	Islanda
2	Norvegia
3	Suedia
4	Finlanda
5	Danemarca
6	Scoția
7	Irlanda
8	Northumbrien
9	Lancaster
10	Țara Galilor
11	Mercia
12	Estul Angliei
13	Essex
14	Wessex
15	Kent
16	Olanda
17	Ijsselland
18	Flandra
19	Hennegan
20	Holstein
21	Hannover
22	Brandenburg
23	Sachsen
24	Westfalen
25	Nordrheinland
26	Thuringen
27	Rhein-Moselland
28	Regiunea Franceză
29	Bayern
30	Stațiunea Wărttemberg
31	Poznan
32	Silezia
33	Danzia
34	Varșovia
35	Galiția
36	Boemia
37	Măhren
38	Slovacia
39	Austria
40	Norikum
41	Normandia
42	Ile-de-France
43	Burgundia
44	Neustrien
45	Aquitanien
46	Auvergne
47	Provence
48	Asturia
49	Castilia
50	Navarra-Aragon
51	Catalonia
52	Valencia
53	Andaluzia
54	Portugalia
55	Elveția
56	Piemont
57	Lombardia
58	Veneția
59	Toscana
60	Umbria
61	Apulien
62	Neapole
63	Sicilia
64	Ungaria
65	Croația
66	Bosnia-Herțegovina
67	Serbia
68	Albania
69	Transilvania
70	Moldova
71	Valahia
72	Bulgaria
73	Skopje
74	Grecia
■	Cipru (fără numerotație)
A	Monaco
B	Liechtenstein

NEBUNIEI

serial

Epidemia nebuniei sau boala naţionalismului - revenirea acesteia la sfârşitul războiului rece. Paradoxala afirmare a identităţii unei etnii în defavoarea altora. Siegfried Kagelfranz surprinde în "Spiegel Spezial" consecinţele revenirii acestei maladii la sfârşit de secol 20. Din nou o Europă prea mică, o lume prea strâmtă pentru... prea multe personalităţi.

Slugonia de Sud, cândva o regiune autonomă a Uniunii Sovietice se declară republică independentă. Astfel, se imprimă monedă proprie şi se afirmă dorinţa de a deveni membră a Comunităţii Europene. Dar nu numai atât: Slugonia de Sud cere restabilirea "graniţelor istorice" şi unirea cu Slugonia de Nord.

În zona sud-vestică minoritatea blatişă se ridică însă împotriva introducerii limbii slugone ca limbă oficială unică. Bande din Blatişia învecinată pătrund în ţară. Izbucneşte un război civil care devine un puternic exploziv datorită armelor nucleare plasate în apropierea capitalei, Slugo. Evacuările sunt împiedicate de partizani cu toate că puterea provizorie a declarat ţara ca zonă liberă de arme nucleare.

- *Despre "libanizare" în fosta Uniune Sovietică*
- *Noua Europă... Ce fel de nouă Europă?*
- *52 de conflicte armate şi o jumătate de milion de victime*
- *Sfârşitul istoriei sau sfârşitul iluziei?*

Cu acest scenariu imaginar a încercat să încheie "**The Economist**", la sfârşitul anului 1991, glumele care se făceau în jurul multipopulatului imperiu sovietic aflat în destrămare.

Timpul a trecut şi, iată, realitatea a depăşit cu mult fantezia. Între Marea Neagră şi Pacific, între Baltică şi Adriatică, mai există... slugoni. Popoare mari şi popoare mici se sparg unul după altul. Zbigniew Brezezinski, consilier pe probleme de securitate la Casa Albă, vorbeşte despre o "libanizare" a fostei Uniuni Sovietice, arătând că 44 de formaţiuni... slugone reclamă suveranitatea de stat cu un risc potenţial în problema minorităţilor şi a graniţelor. Alţii numără chiar 125 de naţionalităţi care aspiră la independenţă şi 200 focare de criză pe teritoriul CSI. Şi acesta e doar începutul erei post-imperiale, arăta Leonid Ionin - sociolog rus - în lucrarea "Fundamentarea naţională".

Sfârşitul războiului rece şi al confruntărilor nucleare care ameninţau întreaga lume a fost poate mult prea entuziast. "Era conflictului ideologic a cedat loc unei alte ere, ameninţate de dispute etnice, rasiste şi religioase", avertiza un politolog belgrădean. "Armate de popoare ucigaşe. Bande fasciste. Lagăre de concentrare. Politicieni derutaţi. Mizeria refugiatului. Graniţe închise. Oraşe asediate... Noua Europă? Ce fel de nouă Europă? Tot aceea veche?" - aşa evidenţiază un eurospecialist american, bătrânul continent.

Naţionalismul - văzut în Europa de Vest ca o boală de copilărie a părţii estice, renăscute după înfrângerea comunismului - a revenit cu aceeaşi violenţă ca în trecut. A fost posibil astfel, ca la sfârşit de secol 20, mişcările naţionaliste să îmbrace haina Evului mediu.

Fenomenul "Bosnia" există în întreaga lume: în Afganistan, Somalia, Myanmar (Birmania), Peru, Sudan, Sri Lanka, India, Angola, Africa de Sud, Cambodgia, Karabah, Tadjikistan - războaie şi războaie civile, moarte şi distrugere, ură şi crimă în masă, care au costat, în 1992, o jumătate de milion de vieţi omeneşti.

Transnistria, Abhazia, Cecenia au făcut sau vor face parte din acele formaţiuni statale apărute peste noapte, însă neînregistrate în atlase - dar ele sunt deja implicate în conflicte sângeroase.

Peste tot sunt plasate Căştile Albastre ale ONU: mai mult de 80 000 şi totuşi insuficiente. Din Salvador şi până în Cambodgia, trecând prin Cipru, pot fi numărate 13 zone de încordare. Şi, în curând, vor apărea şi altele. ONU a fost nevoită să depăşească deja sumele alocate de guverne în acest scop. Motivul? Numeroasele încordări din diverse puncte ale globului. Ceea ce a dus la restanţe de peste 2 miliarde de dolari.

Noua ordine internaţională, principiile ei ar trebui determinate în funcţie şi de noile state care răsar neîncetat, generând conflcite. Aceasta se face, însă, fără nici o regulă. Francis Fukuyama, filosof politic american de origine japoneză numea sfârşitul războiului rece "sfârşitul întâmplării". Greşeala lui a fost că a înmormântat prea repede "naţionalismul european, devenit, lipsit de importanţă şi <<fără dinţi>>". El vestea astfel - motivând cu viziunea lui Hegel "o formă raţională, definitivă a societăţii" - o eră democratică de aur.

Dl Jacques Delors vede însă frângerea interioară a Europei şi a lumii căci "epidemia nebuniei ultranaţionaliste" nu este creată de sfârşitul istoriei ci de sfârşitul iluziei despre o lume a păcii. "Perspectivele asupra unei lumi paşnice sunt tot atât de sumbre ca la sfârşitul secolului trecut", se teme politologul munchenez Peter Opitz; astfel arată lucrurile între două războaie mondiale.

"Conflictele etnice sunt, desigur, probleme de stăpânire; principiul autodeterminării naţionale, această normă a secolului 20 pare să devină blestemul secolului 21", atenţionează Michael Clarke, directorul Centrului pentru Studii de Apărare din Londra. Revista americană "Foreign Policy" arată că mişcările de autodeterminare şi-au pierdut legitimitatea ca mijloc de formare a statelor democratice.

"Istoria ne-a apucat de beregată", sintetiza Alain Minc în cartea sa "Renaşterea naţionalismului în Europa". Hugh Miall, de la Institutul Regal pentru Probleme Internaţionale din Londra vede prăbuşirea Uniunii Sovietice şi izbucnirea conflictelor etnice, teritoriale drept principale pericole pentru pacea şi securitatea din Europa. "Saraievo, unde odinioară a izbucnit un război mondial, a devenit acum o jertfă a păcii", scrie el. "Acolo apare o combinaţie de naţionalisme, lupte pentru putere (după descompunerea puterii centrale) şi un întreg arsenal de arme distrugătoare în mâinile unor generali fără control politic - toate într-un amestec fatal.

Cazacii se grăbesc către Nistru pentru a-i ajuta pe ruşi şi ucraineni să apere "pământul sfânt" împotriva străinului popor moldovean. În Pamir, acolo unde se întâlneşte "sălbăticia" Asiei, bande de partizani sprijinite de unităţi ruseşti sau de războinici afgani se luptă deja de doi ani, disputându-şi pe rând victoria. Peste 50 000 morţi a adus situaţia din Tadjikistan; mai mult de 100 000 tadjici s-au refugiat în Afganistan unde musulmanii încă luptă unii împotriva celorlalţi - după 10 ani de război cu ruşii.

La Kosice, în Carpaţi, timp de săptămâni s-au adunat semnături pentru independenţa regiunii faţă de Slovacia. Aceasta, la rândul ei, s-a despărţit de Republica Cehă şi a intrat, imediat, în conflict cu vecinii săi unguri, în legatură cu o centrală electrică de pe Dunăre. Faptul se reflectă evident, asupra celor 560 000 de persoane numărate de minoritatea ungară; următorul conflict a fost, astfel programat căci amândouă părţile se înarmează cu ajutor rusesc.

După ce slovacii şi croaţii s-au desprins de Iugoslavia orice tentativă de acest fel devine extrem de complicată datorită intenţiei de a se dizolva peninsula Istrien. "Istoria istrioţilor" a devenit slogan al regionaliştilor în timp ce neofasciştii italieni reapar cu pretenţii din spatele frontului de odinioară, Triest.

La o distanţă de 10 000 km, în Africa de Sud, s-a extins masacrul cu lănci şi cuţite. În Natal domneşte, cum se spune oficial"un război civil de intensitate mică" - cu câteva sute de morţi pe lună.

Somalia, un "copil orfan al războiului rece" - după un expert american în probleme africane - este locul în care asistăm la decimarea unui popor cu aceeaşi limbă şi religie. Acolo, indiscutabil, a domnit proprietatea puştii până la venirea unităţilor ONU. Printre ceilalţi s-a angajat şi Germania care se ocupă cu... ordinea. Haosul general se poate extinde peste granişe şi acest risc se arată extrem de mare. În acest timp lumea se împarte în 192 de state - de patru ori mai multe faţă de începutul secolului. Din 1991 23 de state s-au anunţat în plus.

Naţionalişti slovaci fluturând steagul independenţei ţării

Saraievo. Una din numeroasele victime ale războiului civil

Secretarul general ONU, dl Boutros Boutros Ghali, vede deja lumea împărţită în "400 de state mici, istovite, destrămate şi osândite la micronaţionalism distrugător". Dar în întreaga lume există cca 3 500 de popoare, etnii, comunităţi care se văd deja naţiuni. Ele toate vor pretinde dreptul la decizie proprie şi apoi vor recurge la forţă- apreciază vienezul "Profil", într-un comentariu intitulat "Decizia proprie - nu, mulţumesc".

Alţii, ca Peter Glotz ("vizionarul" Partidului Social Democrat din Germania), numără 7 000 de popoare sau grupe de limbă pe glob şi avertizează: "Cineva se ocupă cu stimularea nebuniei; fiecare din aceste popoare ar putea să formeze un stat propriu, ieşind din tribalism".

(va urma)

Traducere şi adaptare,
Mircea NEDEA şi Mirela IAMANDI

"Moartea e un fenomen simplu în natură ,numai oamenii îl fac înspăimântător", notează un scriitor român într-una din cărţile sale fundamentale. Dar bătrâneţea? Cât de fireşti sunt metamorfozele pe care le presupune, cât de natural trebuie să accepte omul decreptitudinea? Ce înseamnă bătrâneţea spiritului, care este vârsta interioară a fiecăruia, când trebuie şă-şi asume această condiţie?Cine acceptă, însă, cu uşurinţă, o asemenea realitate?

BĂTRÂNEŢEA -O MALADIE?

Riduri, mişcări ezitante, miros de naftalină şi uneori de levănţică, amnezie, reumatisme, toate compun imaginea bătrâneţii. Există însă o unică şansă - tinereţea spiritului. Adică disponibilitatea către nou, pasiunea, adaptarea la viteza momentului.
Întâlnim deseori pe stradă oameni de vârstă înaintată dar cu o privire tânără, vie. Sunt ei oare bătrâni?

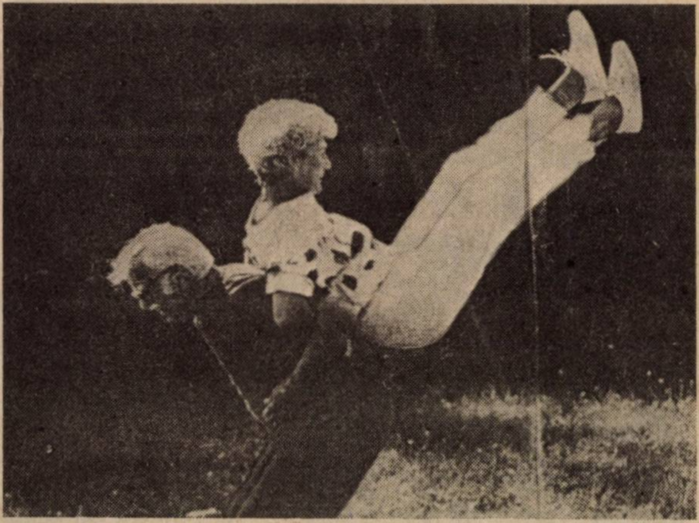

Exerciţiul fizic contribuie la menţinerea sănătăţii omului,la orice vârstă

Jeanne Calmet şi-a sărbătorit la Arles, împlinirea a 117 ani de viaţă

Musculiţa de oţet şi speranţele noastre de viaţă

Îmbătrânirea este programată, în parte, genetic. Ea variază de la un individ la altul, aşa cum diferă de la un organ la altul. Când cineva moare de moarte naturală se poate spune că este, în general, bătrân, dar nu este exclus să deţină "în stoc" câteva organe încă viabile. Biologii evaluează longevitatea speciei umane la 110-120 ani. Dar, datorită drosophilelor, musculiţele de oţet, speranţa prelungirii vieţii nu este pierdută.

Aceste gângănii nu trăiesc mai mult de 30 de zile. Numai 1% dintre ele, pot supravieţui până la 60 de zile, riscul morţii fiind maxim între a 40-a şi a 60-a zi. Cele care depăşesc acest interval, ajungând până la 100 de zile, sunt, practic, salvate. În plus, ele par a nu mai îmbătrâni, fiind imune la orice boală. Aceste îndrăzneţe musculiţe contrazic opinia generală şi legea lui Gompertz enunţată în 1825, conform căreia riscul mortalităţii creşte exponenţial cu vârsta. Cum se explică oare acest lucru? Este posibil ca degradarea organismului să încetinească odată cu înaintarea în vârstă? Pare a fi un paradox. Dar şi o enigmă care îi pune în dificultate pe biologi. Poate că longevitatea speciei noastre este cu mult superioară celor mai optimiste cifre; oricum, în urmatorii ani se vor şti mai multe, când gena responsabilă de îmbătrânire va fi identificată.

Record de longevitate

Speranţa de vârstă este astăzi de 72,9 ani pentru bărbaţi şi 81,1 ani pentru femei - acestea suportând mai bine solitudinea la bătrâneţe (întrucât se numără mai multe femei care supravieţuiesc morţii soţului, decât invers - raportul este de 8:1)

Jeanne Calment a atins vârsta de 118 ani, deţinând astfel recordul mondial al longevităţii. Nu ia niciodată somnifere, îşi face singură toaleta, fumează una-două ţigări pe zi şi nu a fost niciodată bolnavă. Psihicul ei are vârsta aproximativă de... 75 de ani.

Care este secretul centenarilor? Nimeni nu ştie. În afară poate, de câteva generalităţi: uleiul de măsline, vinul roşu şi... dragostea. Important e să nu se depăşească o limită. Un studiu efectuat la Harvard relevă că un efort muscular deosebit ca şi lipsa mişcării măresc considerabil riscul infarctului. Grădinăritul - pare a fi activitatea cea mai indicată din acest punct de vedere.

Trupul dar şi spiritul trebuie să fie suple. Cititul, interesul pentru muncă, pasiunea, călătoriile conservă - apreciază specialiştii. Exemple de oameni care au creat şi la bătrâneţe sunt destule: Haydn a compus la o vârstă avansată, Claudel comenta încă Biblia la 80 de ani, Corot avea 71 de ani când a pictat "Catedrala din Sens". Şi mai sunt mulţi alţii.

Îngrijirea pielii, regimul alimentar... toţi sunt factori care întârzie îmbătrânirea, dar nici unul nu o determină. Interesul faţă de activitatea zilnică - iată exemplul politicienilor care, deputaţi sau primari, afişează zâmbete vitaminizate şi condamnă arhaismul. Lupta politică, ambiţiile sunt împotriva somnolenţei şi a îmbătrânirii.

Prelungirea vieţii - iată un deziderat al omenirii. Poate va fi împlinit, poate nu. Până atunci însă trebuie căutată raţiunea acestei preocupări. Are ea, viaţa, sens, într-o lume nesigură, măcinată de conflicte, frântă în războaie? Viaţa - atât de uşor să o suprimi, atât de greu să o păstrezi...

Mirela IAMANDI

BANK
COOP

BANCA DE CREDIT
COOPERATIST S.A.,
BUCUREŞTI SECTOR 3;
STRADA ION GHICA
NR. 13, C.P. 6418,
TEL.: 6143900, 6140075,
6140076.
TELEX 11202,
FAX: 3120037.

SIGURANŢĂ, RAPIDITATE, LOIALITATE

SOCIETATE COMERCIALĂ BANCARĂ PE ACŢIUNI,
CU CAPITAL PRIVAT

★

OFERĂ ÎNTREAGA GAMĂ A SERVICIILOR BANCARE

★

SE ADRESEAZĂ ÎN PRINCIPAL ÎNTREPRINZĂTORILOR MICI ŞI
MIJLOCII CARE DESFĂŞOARĂ ACTIVITĂŢI PRODUCTIVE

★

137 UNITĂŢI BANCARE PROPRII,
JUDICIOS DISTRIBUITE ÎN ŢARĂ

LUMEA

Nr. 36 / 9 - 15 septembrie

1993

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. D.555

• România-haltă spre Occident • Golg | că • Trâmbițele din
Jericho • Africa în fața urnelor • Bise | Canada • Războiul
pierdut al Pieilor Roșii • Vacantă în iad | omânia-haltă spre
Occident • Golgota bosniacă • Trâm | urnelor • Biserici
maramureșene în Canada • Războiul | sii • Vacanță în iad
• România-haltă spre occident • Golg | cho • Africa în fața

Miracolul chinez

Lei 100

Lumea în top

Germania se orientează spre Pacific

"În politica externă a Germaniei cărţile se amestecă din nou, deoarece trebuie găsit locul pentru un nou atu", se apreciază într-un comentariu apărut în cotidianul belgrădean "Politika". Este evident că noul atu este zona Asia-Pacific. Acest lucru pare logic, ţinând seama că germanii sunt o "naţiune a exportului".

Cancelarul Helmuth Kohl a întreprins în luna februarie un turneu în zonă, iar şeful diplomaţiei germane Klaus Kinkel a vizitat in aprilie Noua Zeelandă, Australia şi Vietnamul. Aceasta a fost prima personalitate oficială germană care a vizitat Vietnamul. Esenţa vizitei sale este însă mult mai profundă: Vietnamul ar putea deveni "baza noii direcţii".

National
Panasonic

Experţii de la Bonn estimează că reconstrucţia acestei ţări ar putea transforma, în următorii zece ani, această ţară ce numără 80 de milioane de locuitori, într-un "mic dragon" de genul celor deja existente în Extremul Orient.

Se aşteaptă o concurenţă acerbă între Bonn şi Washington în edificarea viitoarei baze în Pacific. Desigur, Bonnul nu este preocupat de interesele altor ţări faţă de această zonă, dar este evident că motive similare îndreaptă spre Pacific şi alte puteri economice: Japonia, Marea Britanie, Franţa.

Această "prioritate pacifică" pare logică, dar rămâne de văzut dacă tocmai Vietnamul va fi "baza pentru edificarea poziţiei" şi cum se va folosi Hanoiul de această situaţie.

Vaclav Havel este posesorul unei mari averi personale

Vaclav Havel, fostul disident devenit preşedinte, care şi-a încântat concetăţenii când a refuzat să locuiască în Palatul prezidenţial, a dezvăluit la 1 septembrie că este posesorul unei mari averi ce face din el un multimilionar.

Într-un interviu acordat ziarului "Mlada Fronta Dnes", Havel a declarat că împreună cu fratele său Ivan, deţine în proprietate două restaurante, galeriile de magazine "Lucerna" din centrul oraşului Praga, un imobil cu mai multe apartamente, o vilă care găzduieşte ambasada Argentinei, câteva terenuri vilane şi colecţii de artă valoroase.

Cea mai mare parte a proprietăţilor au fost acumulate de bunicul său, un cunoscut om de afaceri şi au fost confiscate de comunişti în 1948. Bunurile familiei Havel au fost returnate ca act reparatoriu în cadrul procesului de repunere în drepturi a foştilor proprietari ale căror averi au fost confiscate. Vaclav Havel nu a menţionat veniturile pe care le încasează din proprietăţile returnate. Salariul său lunar oficial este de 85 000 de coroane (2 900 de dolari) la care se adaugă un spor, totalizând 90 000 de coroane (3 100 dolari). Preşedintele ceh a afirmat referitor la noul său statut: "Viaţa mea a alternat adesea între sărăcie şi bogăţie, dar niciodată nu am disperat când am fost sărac şi nici nu m-a ameţit bogăţia".

Ierarhia mondială a competitivităţii

Până în prezent, nici o ţară nu a reuşit să scoată Japonia din fruntea listei mondiale; în schimb Germania a pierdut locul 2, datorită dificultăţilor reunificării şi ale extinderii recesiunii. În consecinţă, Germania a sărit de pe locul doi, ca putere economică pe locul 11, iar managerii germani pe locul 9. Locul 2 a fost ocupat de SUA, urmată de Danemarca şi Elveţia.

Institutul **World Economic Forum** din Geneva şi **International Institute for Management** din Lausanne au întocmit un studiu pe anumite criterii fundamentale, cum ar fi: puterea economică, rolul statului în conducerea economiei, nivelul de calificare, de specializare a ţării. Alte criterii de detaliu luate în consideraţie au fost inflaţia, şomajul, numărul de posturi telefonice, funcţionarea pieţei de capital şi resursele naturale.

Ţinând cont de aceste criterii, Japonia a înregistrat un drum descendent, pentru că în anul 1990 răspundea la opt criterii, în anul 1991 la patru, iar în 1992 doar la trei. De exemplu,

Lumea în top

în privinţa stabilităţii guvernului, Japonia a coborât de pe locul 3 pe locul 6 şi de pe locul 5 pe locul 16 în privinţa infrastructurii, pentru că s-a ţinut cont şi de protecţia mediului înconjurător, domeniu în care "Ţara soarelui răsare" nu stă prea bine.

SUA ocupă locul 2, datorită creşterii încrederii în viaţa de afaceri americană, dar mai ales datorită prezentării, mai slabe a Elveţiei şi Germaniei.

Iată însă ierarhia celor 22 de ţări dezvoltate: Japonia, SUA, Danemarca, Elveţia, Germania, Olanda, Austria, Noua Zeelandă, Suedia, Belgia/Luxemburg, Canada, Franţa, Irlanda, Australia, Norvegia, Marea Britanie, Finlanda, Portugalia, Spania, Italia, Turcia, Grecia.

Ţările recent industrializate au ajuns la 15 anul acesta. Un nou protagonist pe lista acestei ierarhizări este Chile, considerată "micul dragon al Americii Latine", care a ocupat dintr-o dată locul 5. Dintre fostele ţări socialiste, doar Ungaria a ajuns în acest cerc, care la categoria ştiinţă şi tehnică a ajuns pe locul 8 şi locul 9 la categoria nivelului de şcolarizare. În privinţa forţei economice se află însă pe ultimul loc şi pe primul loc la capitolul cantităţii terenului arabil bun pentru agricultură, a ratei şomajului în rândul tineretului, a procentului de medici în comparaţie cu populaţia ţării.

Iată lista acestor 15 ţări recent industrializate potrivit competitivităţii: Singapore, Hong Kong, Taiwan, Malayezia, Chile, Coreeea de Sud, Thailanda, Mexic, Venezuela, Indonezia, Africa de Sud, Ungaria, India, Brazilia, Pakistan.

SUA. Plan de reducere a capacităţii militare

Preşedintele Clinton a aprobat planul care urmăreşte o revizuire temeinică a necesităţilor de apărare ale SUA. Acest plan preconizează o combinaţie de forţe despre care unii experţi afirmă că va impune închiderea a tot mai multe baze din ţară şi din străinătate.

Concluziile a ceea ce Les Aspin a calificat drept o "Revizuire completă" indică o reducere continuă a cheltuielilor de apărare. Dar planul stimulează menţinerea unei industrii de apărare, în cazul în care ar fi necesară o creştere a capacităţii militare de viitor.

Preşedintele Clinton şi Les Aspin doresc o forţă care să fie mai mobilă, mai flexibilă şi mai uşor adaptabilă decât cea actuală. Parţial, aceasta înseamnă a conferi un rol relativ mai amplu forţelor navale, precum şi infanteriei marine, ale cărei forţe de acţiune rapidă patrulează permanent în punctele fierbinţi din lume.

Les Aspin doreşte să reducă forţele terestre la zece divizii iar efectivul forţelor aeriene la 20 de brigăzi de aviaţie, faţă de 28 în prezent.

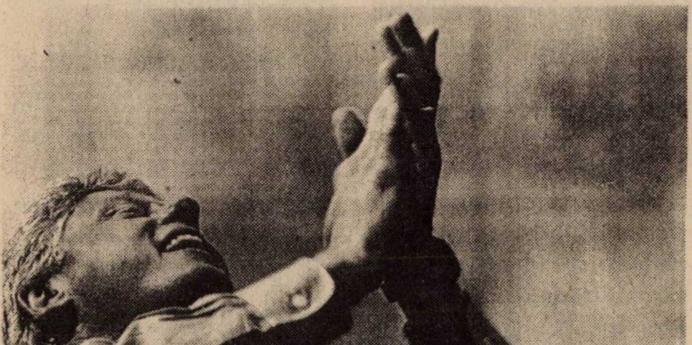

Europa răsăriteană şi NATO

"Aderarea ţărilor din Europa răsăriteană la NATO nu este o problemă la ordinea zilei". Aceasta este o ultimă declaraţie a ministrului francez al apărării, François Léotard, în timpul unei conferinţe de presă desfăşurată la Budapesta, cu ocazia încheierii vizitei sale de o zi în Ungaria.

Ministrul francez a prezentat pe scurt planul creării unui sistem global de securitate europeană, elaborat de şeful guvernului francez, E. Balladur. După afirmaţiile sale, planul se ocupă detaliat de problemele minorităţilor care trăiesc în regiune, precum şi de inviolabilitatea graniţelor.

Ministrul francez a subliniat că ţara sa nu se pronunţă împotriva primirii Ungariei în NATO, dar trebuie să se aştepte reuniunea lărgită a Alianţei Nord-Atlantice, programată pentru luna ianuarie, când urmează să se adopte o hotărâre privind viitorul organizaţiei.

În cadrul conferinţei de presă, ministrul ungar al apărării a informat că, potrivit planificării în urmă cu două săptămâni, trebuia să reînceapă livrarea către Ungaria, din Germania, a diferite mijloace militare din arsenalul fostei RDG. Aceste mijloace, în valoare de 150 milioane de mărci, nu vor spori structura de luptă a armatei ungare, însă vor contribui la menţinerea pregătirii ei de luptă la nivelul cuvenit. Dintre foştii membrii ai Tratatului de la Varşovia, numai Ungaria va primi mijloace din rezervele lăsate de fosta RDG.

Cuplul imperial japonez în turneu european

Împăratul Akihito şi împărăteasa Michiko au început, la 3 septembrie, o călătorie de două săptămâni în Italia, Belgia şi Germania, în cursul căreia se vor întâlni cu şeful nominal al religiei Shinto şi Papa Ioan Paul al II-lea. Japonia, Germania şi Italia au fost aliate în timpul celui de- al doilea război mondial, perioadă sumbră din istoria japoneză în legătură cu care noul guvern al lui Morihiro Hosokawa, depune eforturi de franchete fără precedent.

Călătoria în Europa are drept scop accentuarea rolului diplomatic al împăratului, după vizitele mai delicate din punct de vedere politic. Potrivit observatorilor, prin întâlnirea cu Papa Ioan Paul al II-lea, împăratul Akihito intenţionează să acrediteze în opinia publică imaginea unei Japonii paşnice, la 48 de ani de la sfârşitul războiului.

Italiei îi urmeaza Belgia şi Germania. Această călătorie la care ia parte fostul prim-ministru Toshiki Kaifu, va costa 197 milioane de yeni (1,93 milioane dolari), dintre care 80 milioane yeni (784,300 dolari) numai cadourile şi "alte cheltuieli sociale".

Rubrică realizată de
Ela MURG

TELEFAX

• Sesiunea parlamentară extraordinară sau "Cronica unei morţi amânate"

După ridicola înfruntare din 30 iunie, când majoritatea parlamentară a sugrumat cu nonşalanţă iniţiativa Sesiunii extraordinare iar Opoziţia a trebuit să-şi refuleze pornirile justiţiare, iată că şi mult aşteptatul eveniment s-a produs, dar, bineînţeles, cu efecte diminuate, totul încheindu-se într-un tipic decor de şuetă, în timpul căreia fiecare, după temperament, a infierat hidra şi şi-a exprimat lipsa de mijloace pentru a o îngenunchia şi stârpi. În consecinţă există corupţie, dar nu există corupţi, există instituţii, dar nu există legi şi nici autoritate sau standarde etice care să fundamenteze orice activitate a slujbaşilor noştri. Tristeţe mare! Dacă nu suntem corupţi, suntem slabi; Parlamentul este compromis în ochii opiniei publice şi, a trebuit, după sondaje şi anchete TV, să-şi recunoască imaginea de ogradă smintită. Dacă nu există legi împotriva corupţiei, există însă legi nescrise ale corupţiei; un întreg arsenal al gesturilor şi tipicurilor care o pun în funcţiune: făcutul cu ochiul, plicurile doldora... Pasându- şi cutia Pandorei de la unii la alţii fiecare parte a încercat prin luminate expuneri să atragă cel puţin simpatia celor mulţi auditori ai radioului, dacă în cutie nu se putea umbla.

În cele din urmă, toţi au dovedit că sunt nemulţumiţi de ei înşişi în general, dar fiecare parte din alte motive: unii pentru că puterea impune compromisuri de multe ori amare, ceilalţi pentru că trăiesc din plin sentimentul zădărniciei unui dialog între surzi şi că, implicit, sunt participanţi într-un joc ce-i va mătura într-un mod nu prea onorabil de pe scena istoriei. Prima generaţie de activişti democraţi, un alt paradox al tranziţiei.

Şueta s-a încheiat cu semnarea unei moţiuni privind fenomenul corupţiei, care acuză răspunderea politică ce revine executivului pentru faptele de corupţie ale unor demnitari de stat. Semnarea moţiunii cere ca Parlamentul să adopte o decizie prin care să se desolidarizeze de demnitarii incriminaţi şi, în consecinţă, aceştia din urmă să fie îndepărtaţi din funcţiile pe care le deţin. Rezultatul votului asupra moţiunii ne va arăta, într-o mică măsură, cam cât mai e până la capătul tunelului în care orbecăim cu spaimă. Şi pentru că tot s-au luptat cât s-au luptat, parlamentarii au avut înscrise pe ordinea de zi a primei zi a noii sesiuni parlamentare două proiecte de legi - unul referitor la determinarea despăgubirilor în cazul unor **pagube produse fondului forestier** etc şi altul în legătură cu **asigurările**. Doamne ajută!

• Fuziune sau fisiune

Săptămâna trecută a fost marcată şi de negocierile de fuziune a PL'93 şi PNL. La prima întâlnire s-au abordat probleme de ordin strategic, dar prima rundă de negocieri s-a încheiat nesatisfăcător datorită lipsei de precizie a PNL faţă de poziţia sa politică actuală şi a scopurilor ce le urmăresc prin această fuziune, după cum a declarat dl Horia Rusu din partea PL'93. La fel de nemulţumit s-a declarat şi Mircea Ionescu Quintus, dar domnia sa susţine că nu şi-a pierdut speranţa în privinţa fuziunii, creându-se astfel un partid liberal puternic, lucru de altfel foarte necesar unei Românii care din greu se străduieşte să treacă la o economie de piaţă înfloritoare, poate.

• Acord între Bucureşti şi Chişinău

Cei doi prim miniştri, Nicolae Văcăroiu şi Andrei Sangheli, au semnat un acord referitor la un împrumut pe termen lung, precum şi înţelegerea între cele două guverne privind utilizarea fondului la dispoziţia guvernului României pentru relaţia cu Republica Moldova în 1993. Au mai fost semnate Acordul pentru transformarea în credit pe termen lung a părţii nerambursate din creditul tehnic acordat de România Moldovei în 1991 şi Protocolul privind livrările de combustibil şi uleiuri minerale în cadrul ajutorului economic de urgenţă acordat de România Republicii Moldova.

• Dosarul Otopeni

Ministrul de interne, dl gen.lt. George Ioan Dănescu s- a întâlnit cu părinţii şi rudele militarilor omorâţi în ziua de 23 decembrie 1989 la Otopeni, după ce aceştia fuseseră chemaţi să protejeze poarta aeriană a Capitalei.

Au fost repetate cu durere întrebările cine şi de ce i-a omorât, de ce aceia care au comis masacrul au fost avansaţi, de ce răniţii au fost lăsaţi să moară.

Părinţii au afirmat că evenimentele demonstrează că nu a fost o tragică eroare, cum încearcă să afirme Procuratura Militară, dovadă fiind răniţii lăsaţi să moară.

Domnul general Dănescu şi-a exprimat, la rândul său, îndoiala că aceşti copii ar fi fost terorişti şi a promis părinţilor o discuţie la Procuratura Generală cu domnul gen.lt. Mihai Ulpiu Cherecheanu. De ce?

Elena GUGU

TELEFAX

Nr. 36 (1555)
9 - 15 septembrie 1993
I.S.S.N.
1220-4366

LUMEA

2 **LUMEA ÎN TOP** — **Ela Murg**
4 **TELEFAX**
5 **EDITORIAL.** Intrarea în Europa — **Crăciun Ionescu**
6 **DOSAR.** Miracolul chinez — **Elena Gugu**

LUMEA ÎN EVENIMENTE

10 La o adică, Chişinăul tot ar putea trece în subordinea Tiraspolului. Cel puţin Igor Nicolaevici Smirnov n-ar fi împotrivă — **Marin Păltinaş**
11 Saraievo. Criza bosniacă - "o catastrofă umanitară" — **Dana Popescu**
12 Orientul Mijlociu. Trâmbiţele din Jericho — **Crăciun Ionescu**
13 **INTERVIU.** În exclusivitate pentru "Lumea" de la BASSAM ABU SHARIF, principal consilier politic al preşedintelui OEP
21 Transnaţionalele - principalul motor al dezvoltării mondiale — **Gh. Cercelescu**
22 Asuncion. După decenii, primul preşedinte civil — **Al. Tudor**
22 Manila. Ferdinand Marcos se întoarce acasă — **Corina Ştefan**
23 Africa. Lungul drum spre democraţie — **Mihai Dinescu**
14 **DOCUMENTE.** România - haltă spre Occident — **Dragomir Horomnea**
16 **1000 + 1** — **Mirela Iamandi**
18 **DIASPORA.** Exilul românesc are şi cimitire româneşti — **Tudor Octavian**
20 **LA EST DE VEST.** Moartea unui mit — **Radu Budeanu**
24 **ECONOMIE.** Infomarketing. Marketing informaţional. Studiu de caz — **Conf. univ. dr. Niculae Mihăiţă**
26 **DOCUMENTE.** Războiul pierdut al pieilor roşii — **Octavian Radu**
28 **SERIAL.** Boala naţionalismului sau epidemia nebuniei
31 **SPECIAL.** Vacanţe în infern — **Mirela Iamandi**

Revistă editată de
IANUS INF s.r.l. şi **EDITURA LUMEA s.a.**

Director:
Marian Oprea
Director adj.:
Sterică Florea
Director artistic:
Victor Ciobanu
Secretar coordonator de redacţie:
Radu Dobre

COLECTIV REDACŢIONAL:
▪**Redactori:**
Mirela Iamandi, Odette Hanganu, Elena Gugu
▪**Secretariat tehnic:**
Delia Fus, Simina Tomoilă, Dan Constantinescu
▪**Corectură:**
Mariana Paraschiv, Georgeta Vasiliu, Cristina Dârdâiac
▪**Fotoreporter:**
Cristian Tănase
▪**Administraţie publicaţie:**
Victor Dârdâiac, Mircea Eruşencu

Redacţia şi administraţia:
Bucureşti, Anghel Saligny nr. 2, sector 5, cod poştal 70623
Telefon: 615.45.71
Fax: 312.48.93

Tehnoredactare computerizată
Ianus S.R.L.
Lucian Lupu
Adrian Mitu
Cornel Kuzel

TIPOGRAFIA ROMÂNIA AZI S.A.

Responsabil de număr: Elena GUGU

editorial

Intrarea în Europa

În aceste zile s-a vorbit şi s-a scris, poate mai mult decât oricând, despre intrarea noastră în Europa. Interviuri, scrisori pro şi contra pe la înaltele porţi din Vest, furtunoase interpelări parlamentare, comentarii ferme sau ambigue în diverse publicaţii, vizite simandicoase ale mai marilor organisme occidentale, o întreagă tevatură de parcă ar trebui să ne facem bagajele pentru a ne muta cu chirie, în altă casă, cum se obişnuia cândva, conform tradiţiei, de Sfântu Dumitru.

Dacă stăm şi chibzuim bine, de fapt, în Europa, noi, românii, ne-am aflat dintotdeauna, fie că unii catadixesc sau nu să recunoască acest adevăr irefutabil. Oricât de haine au fost vicisitudinile istoriei, nimeni şi nimic n-a reuşit să ne mişte din loc, de pe pământurile moşilor şi strămoşilor noştri. Eram aici şi atunci când alte neamuri, ce se bat acum cu pumnii în piept afişând blazoane discutabile de nobleţe, rătăceau pe drumuri pustii de stepă în cautarea unui sălaş cât de cât stabil. Unii, ajunşi pe meleagurile noastre primitoare, au rămas să vieţuiască alături de noi şi au fost primiţi cu inima deschisă, în ospeţie îndelungată, chiar dacă s-a mai întâmplat câteodată să ne fure pâinea de la gură şi să încerce a se înstăpâni în ogradă străină.

Am fost, suntem şi rămânem în Europa, în pofida faptului că se mai găsesc, din păcate, printre noi, diverşi contestatari ce încearcă să maltrateze realitatea istorică, mânaţi de interese obscure, proprii sau comandate de la distanţă, confecţionând tot felul de acuze elucubrante împotrivă-ne, pentru a se putea adăpa nesăţioşi din cei treizeci de arginţi ai nemerniciei.

Se întreţine, cu bunăştiinţă, confuzia monumentală între a fi în Europa şi a intra în noile structuri organizatorice ale continentului, clădite pe principiile democraţiei şi respectului drepturilor omului, care tind să guverneze întregul spaţiu geo-politic de la Atlantic la Urali, după prăbuşirea odioasei "cortine de fier".

În ciuda răuvoitorilor, autohtoni, sau de peste hotare, România confruntată firesc cu avatarurile tranziţiei, proprii şi ale altora din vecinătatea noastră, s-a străduit cu perseverenţă să treacă cu bine prin toate încercările, pentru a se integra plenar în organismele democratice ale noii Europe, reuşind, după cum arată ultimele evoluţii, să obţină note bune din partea examinatorilor şi în iunie la Bruxelles şi zilele trecute la Paris, deschizându-i-se astfel, porţile primirii cu drepturi depline în Consiliul Europei.

Este fără îndoială un succes al diplomaţiei noastre, grefat pe recunoaşterea plenară a rolului important ce-i revine României în concertul naţiunilor europene, benefic atât nouă cât şi bătrânului continent, în întregul său.

Crăciun IONESCU

Dosar

LUMEA

MIRACOLUL CHINEZ

Trecut, prezent și viitor

Privită în mod global, China s-a ținut de cuvânt, mai mult decât atât, s-a întrecut pe sine. Anul viitor ea va atinge cifrele propuse în 1978, iar pentru anul 2002 se pare că-și va dubla cifra produsului intern brut prognozat pentru 1994. Pe durata a mai puțin de o generație, o țară considerată "bolnavul Asiei" este pe cale de a deveni țara cu cea mai puternică economie din lume.

Din lupta Chinei cu sine însăși a ieșit învingător progresul. Nu mai demult de 1975, ideologii conservatori l-au atacat pe patriarhul Deng și pe premierul de atunci, Zhou Enlai, că "subminează conștiința națională a spiritului chinez". Durii nu au încetat nici în ultimii ani să infiereze "poluarea spirituală", în aceiași termeni în care Zeng Guofan se exprima în secolul XIX: "Un singur lucru trebuie să învățăm noi de la barbari: să facem vapoare trainice și arme eficace".

Astăzi asemenea temeri par a se fi spulberat. Tot mai mulți chinezi au luat în serios propunerea de a se adapta la tehnologia occidentală și de a intra în competiție cu restul lumii, fără să-și piardă, cum se credea, sufletul nativ. Localitățile și provinciile, în special, se întrec între ele într-o cursă a întâietății pe planul afirmării internaționale. Insula Hainan, din nord, aspiră să fie un alt Hong-Kong. Peninsula Shandong, din nord-est, dorește să ajungă din urmă Coreea de Sud.

În 1978, în plin război rece, China s-a hotărât să schimbe sensul evoluției sale la modul cel mai surprinzător, aducând pe scena internațională un nou concept, o nouă cale de abordare a vieții unei națiuni care a asimilat o filosofie - marxismul, căreia însă, trebuia să-i confere dimensiunea și fundamentul pragmatic-economic necesar pentru ca ea să supraviețuiască. Astfel a apărut "economia socialistă de piață". Atunci, la Plenara din decembrie 1978, s-au horărât direcțiile de acțiune care să determine schimbarea la față a Chinei comuniste: în agricultură, menită să asigure hrana imensei populații a Chinei, pe un teritoriu arabil limitat, s-a reinstaurat mica proprietate particulară; producția industrială a fost regândită și reorientată dinspre industria grea spre industria ușoară; "splendida izolare" a Chinei din perioada "revoluției culturale" a fost clasată drept dăunătoare și din 1979 guvernul a aprobat legi și regulamente adecvate creării de întreprinderi mixte, a înființat zonele economice speciale unde investitorii străini s-au bucurat de avantaje deosebite, începând alături de partea chineză prospectarea și exploatarea resurselor petroliere de coastă; ca perspectivă, China își propunea pentru anul 2000 să-și mărească de 4 ori valoarea anuală a produsului intern brut, ia o rată medie de creștere de 8%. Toate acestea erau coroborate cu reducerea ratei de creștere a populației, care să păstreze China până la sfârșitul secolului în limitele a 1,2 miliarde de oameni. Aceasta era, în linii mari, gândirea de perspectivă a conducerii chineze de partid, al cărei "apostol" a fost Deng Xiao-Ping.

Shanghai-ul speră să devină "capul de dragon" al bazinului Yangtze și să-și regăsească statutul de capitală financiară a Orientului Îndepărtat.

Multe milioane de chinezi s-au hotărât să se lanseze în afaceri. Libertatea necunoscută de ei până acum i-a răvășit pe toți. Să-și aleagă singuri o slujbă, să se înscrie ca acționari într-o întreprindere mixtă fără a fi trecuți pe lista neagră, reprezintă o adevărată răsturnare a perspectivei lor de viață și toți se grăbesc să transforme această clipă unică într-o mare aventură. Un analist american nota că în China are loc "o vastă expansiune a libertății personale", în timp ce un altul se exprima astfel vizavi de realitățile chineze: "Această societate trece prin schimbări sociale incredibile și atât de rapide încât va fi greu ca ele să se păstreze în structurile tradiționale".

China rămâne "Imperiul de mijloc"; cum spunem noi "Buricul Pământului", centrul Universului și aceasta nu este doar o metaforă sugerând o infatuare excesivă. În mod consecvent, chinezii și-au conservat și cultivat tradiția izolaționistă, ca instrument de apărare, cultul strămoșilor, în continuarea aceleiași idei

Frenezie modernistă la Pekin

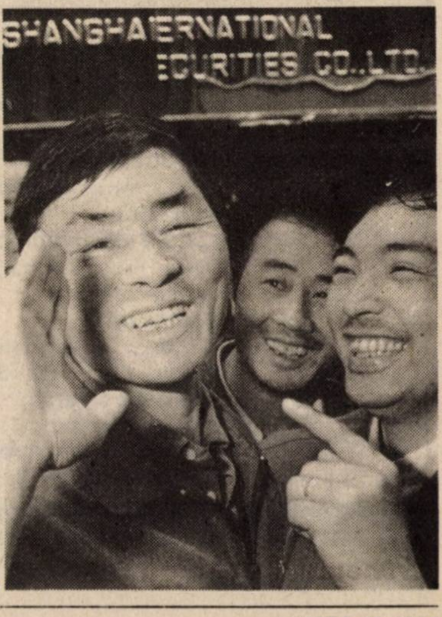

Agenți de bursă din Shanghai sau regăsirea vibrației marii lumi a afacerilor şi a prezenţei unei filiaţii sangvine vii, care-i impune oricărui chinez să considere patria destinatarul unic şi ultim al vieţii sale. În China, patriotismul este conţinut şi nu asimilat sau inculcat cu mijloacele ideologice ale unui singure ere politice. Dincolo de orice conjunctură politică, fericită sau nefericită, Imperiul de mijloc rămâne centrul Universului cunoscut.

În secolul XIX lordul Macartney a sosit în China, ca trimis al regelui George III, pentru a încerca o primă deschidere a Chinei spre comerţul mondial. Printre darurile aduse împăratului: un ceas astronomic, un telescop era şi un glob care i-a înfuriat de-a dreptul pe mandarini, pentru că China era descrisă acolo ca o oricare altă ţară de pe planetă. Împăratul Qianlong a trimis acest tribut înapoi ambasadorului britanic, împreună cu următorul mesaj: "Niciodată nu am preţuit aceste mărunţişuri ingenioase şi nici nu avem nevoie, câtuşi de puţin, de manufacturile ţării dumneavoastră".

China bogată şi China săracă

"Îmbogăţiţi-vă" a fost îndemnul tovarăşului Deng şi pentru ca îndemnul să nu rămână doar poveste, guvernul chinez a decis în iulie 1979 crearea zonelor economice speciale: Shenzhen, Zhuhai, Shantou, din provincia Guangdong şi Xiamen în Fujian, care au devenit funcţionale în august 1980. Deng Xiao-Ping spunea că zonele speciale constituie o fereastră; o fereastră a tehnicii, a gestiunii, a cunoaşterii şi, totodată, o fereastră a deschiderii politice".

De atunci au trecut 13 ani. Din experienţa lui "văzând şi făcând", mai puţin din sintetizările teoretice care încearcă să se adapteze la realităţi, chinezii au înţeles că reforma permite îmbogăţirea şi iniţiativa privată. Economia socialistă de piaţă a făcut o disociere clară, cel puţin, între dreptul la proprietate colectivă şi dreptul individual la exploatare. O concepţie contradictorie, dar care deocamdată împacă şi capra şi varza. Astfel, experienţa celor 13 ani a făcut ca 30% din bogăţia naţională să o reprezinte sectorul privat, să se ajungă la un ritm ameţitor de creştere economică de 14%, de exemplu, în primul trimestru al anului 1993, dar şi la o inflaţie care atinge în oraşe între 15-20%. În consecinţă, chinezii, o naţiune până nu demult frugală, s-a descoperit cotropită de o nesăţioasă poftă de consum, care a şi generat un deficit comercial de 3,54 miliarde dolari pentru primele 6 luni ale anului.

Ţinând cont de ultimele evoluţii în China, FMI şi-a modificat calculele şi a introdus printre indicii săi de evaluare nu numai PNB pe cap de locuitor, dar şi puterea de cumpărare. Aşa că, de pe locul 11 în lume China a urcat pe locul 3. Deci este a treia mare putere economică, dar se află, încă, în rândul ţărilor în curs de dezvoltare în sectorul financiar, energetic, al transporturilor şi al telecomunicaţiilor.

Semnele îmbogăţirii sunt evidente şi un exemplu edificator este cererea de automobile - uzina Wolkswagen din Shanghai a produs circa 300 de mii de maşini anul trecut iar agentul Rolls-Royce din Hong-Kong a vândut de la începutul acestui an 20 de maşini unor particulari din Guangdong, Shanghai şi Pekin. Presa oficială pretinde că deja în China există un milion de milionari. Şi numai o mie e un semn bun, pentru că bogăţia înseamnă deschidere şi generozitate faţă de societate.

Un model viu de bussinessman este milionarul Cai. El are 24 de ani, şi-a pierdut o mare parte din podoaba capilară şi are dinţii galbeni de prea mult tutun, dar jucând la Bursă, în numai 2 ani a strâns echivalentul a 2 milioane de dolari. A fost ţăran, provenit din Heilong-giang, în extremitatea nord- estică a ţării, apoi a lucrat la o rafinărie din Daqing. În cele din urmă, a ajuns la Shanghai unde s-a însurat şi s-a lansat în comerţ: cumpăra haine en gros şi le revindea en detail. Când s-a deschis Bursa, în decembrie 1990, şi-a învestit toate economiile, 500 de mii de iuani, în câteva din cele 67 de societăţi cotate. "Astăzi", spune Cai, "sunt profesionist. Citesc toate ziarele, magazinele, rapoartele financiare ale societăţilor. Pe vremuri se jenau de bogăţie şi erau mândri să facă parte din Gărzile Roşii. Astăzi, mentalităţile s-au schimbat. Eu sunt mândru că sunt milionar. Aceasta este recunoaşterea valorii mele". Ca şi măsura libertăţii sale.

"Generaţia a patra"

Sau "generaţia EU", ca un fel de etichetare din partea mai vârstnicilor, a celor între 14 şi 28 de ani, consideraţi drept individualişti egoişti. China are 300 de milioane de tineri între aceste vârste. La 4 ani după tragicele întâmplări din piaţa Tien-An-Men nici nu se pune problema libertăţii politice, dar aceşti tineri au ştiut să profite de avantajele reformelor şi să fie mai liberi decât oricare dintre generaţiile anterioare. "Ei sunt generaţia cea mai norocoasă", spune Pu Changcheng, la cei 40 de ani ai săi, preşedintele Federaţiei de tineret din Shaanxi. "Nu sunt o generaţie atât de numeroasă, n-au cunoscut foametea şi războiul şi sunt prea tineri pentru a fi cunoscut Gărzile Roşii ale Revoluţiei Culturale, care-i vânau cu ardoare pe contra-revoluţionari".

Generaţia lor este caracterizată mai curând de indiferenţa faţă de partid, decât de ostilitate. Un tânăr de 23 de ani declară că: "Deşi guvernul este peste tot în jurul nostru, ne este absolut indiferent. Ne interesează numai să profităm de ocaziile oferite de schimbările economice".

Mentalităţile şi modul de viaţă s-au schimbat brusc şi într-o manieră dramatică, faţă de tabuurile tradiţionale chineze anterioare reformelor. Relaţiile sexuale pre-maritale nu mai sunt chiar o raritate şi sunt considerate chiar utile; de acum tinerii îşi aleg singuri partenerii de viaţă ca şi slujbele pe care vor să le deţină. Aceasta este epoca romantică a Chinei, care freamătă de poveştile de dragoste istorisite cu emoţie şi bucurie, aşa cum relaţiile secrete de dragoste, extra-conjugale, au

Miracolul chinez

Publicul unui concert rock: O Chină ce nu mai vrea să fie victimă

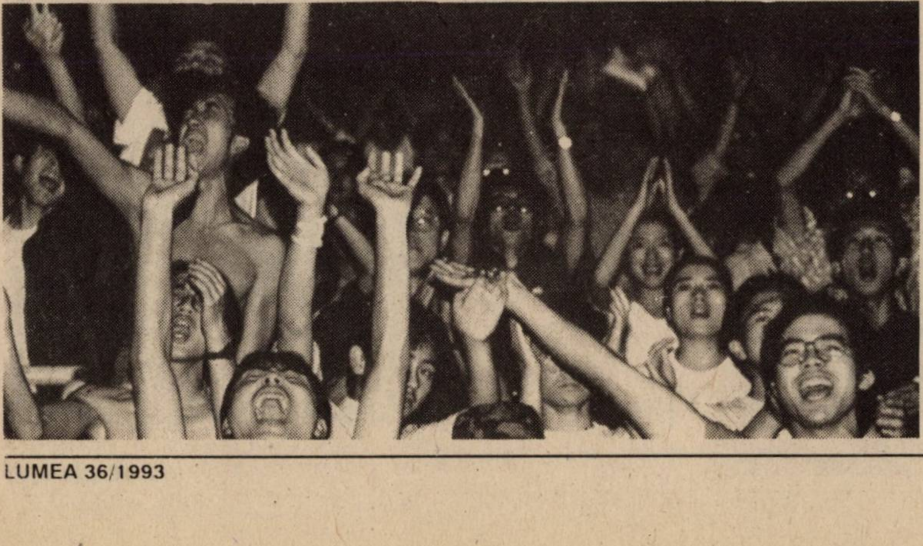

început la modul declarat să facă parte din existenţa de zi cu zi. A fi membru de partid nu mai este, oricum, un criteriu pentru alegerea unui soţ. Dintr-un sondaj recent a reieşit că 80,2% din tineri consideră că atracţia sexuală este cel mai important element în alegerea partenerului, 72,3% consideră caracterul ca cel mai important, 72,2 %preferă înfăţişarea iar 64% venitul partenerului.

Vremurile şi oamenii se schimbă şi cel mai important lucru este că "tinerii au început să gândească pentru ei înşişi".

Partea întunecată a reformei

În China **zonele speciale** au un statut administrativ relativ independent, şi sunt preocupate în special de dezvoltarea unei economii îndreptate spre exterior, bazate pe combinarea industriei şi comerţului, în timp ce **zonele de dezvoltare**, în număr de 8 700 sunt preocupate în principal de dezvoltarea producţiei industriale de vârf şi de cercetarea ştiinţifică. Aceste zone se află sub jurisdicţia autorităţilor locale unde se găsesc. Tocmai această libertate de decizie a oferit oficialităţilor locale puteri noi şi sporite, dându-le ocazia să-şi creeze propriile fiefuri. Mai puţin de 2% din aceste zone au început să lucreze ca centre industriale, dar sunt din plin speculate investiţiile imobiliare. Autorităţile crează companii de dezvoltare şi încep să construiască apartamente, parcuri industriale şi alte facilităţi, în speranţa că le vor vinde investitorilor străini.

Ca replică la aceste evoluţii conjuncturale ţărănimea chineză a început să se împuţineze. Preţurile scăzute pe care le obţin pentru recoltele lor sau pe care nu le mai primesc deloc, pentru că banca nu are bani gheaţă să plătească, lipsa mijloacelor mecanizate de lucru, ca şi scumpetea lor sau a îngrăşămintelor, condiţiile primitive de viaţă i-au determinat pe ţărani să-şi ia lumea în cap. Experţii estimează că 100 de milioane din cei 800 de milioane de ţărani nu au locuri de muncă sau fac lucruri complet străine educaţiei lor şi au plecat la drum, într-o migraţie cum nu s-a mai văzut de la Revoluţia Culturală.

China bogată şi cealaltă. În afara zonelor de coastă şi a principalelor oraşe există încă puţine şanse de prosperitate. PNB - pe cap de locuitor: În zonele economice speciale acesta depăşeşte 4000 Fr. anual; a doua categorie deţine între 1700 - 4000 Fr.;a treia între 1300 - 1700; a patra între 900 - 1300. Această a patra zonă este încă dominantă. Singura şansă de evoluţie fiind răspândirea unui echilibru necesar

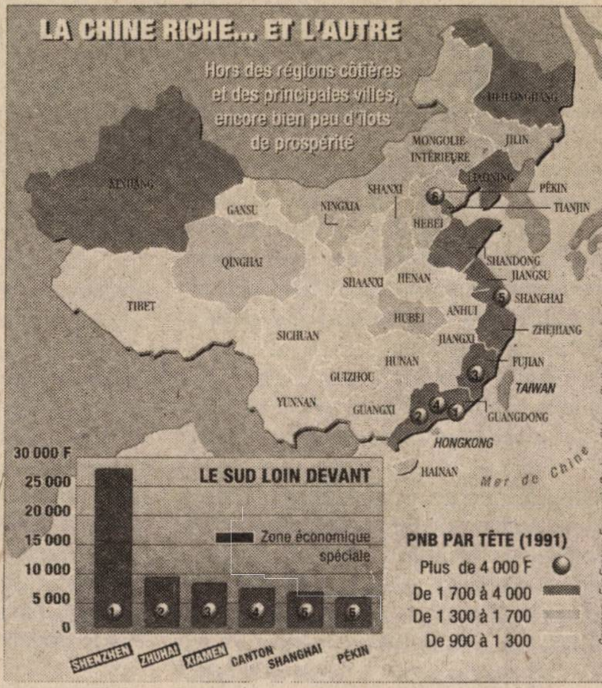
LA CHINE RICHE... ET L'AUTRE
Hors des régions côtières et des principales villes, encore bien peu d'îlots de prospérité
HEILONGJIANG
JILIN
MONGOLIE INTÉRIEURE
LIAONING
XINJIANG
GANSU
NINGXIA
SHANXI
PÉKIN
TIANJIN
HEBEI
QINGHAI
SHANDONG
JIANGSU
SHAANXI
HENAN
SHANGHAI
TIBET
HUBEI
ANHUI
ZHEJIANG
SICHUAN
JIANGXI
HUNAN
FUJIAN
GUIZHOU
TAIWAN
YUNNAN
GUANGXI
GUANGDONG
HONGKONG
HAINAN
Mer de Chine
1
2
3
4
5
6
30 000 F
25 000
20 000
15 000
10 000
5 000
0
LE SUD LOIN DEVANT
Zone économique spéciale
SHENZHEN
ZHUHAI
XIAMEN
CANTON
SHANGHAI
PÉKIN
PNB PAR TÊTE (1991)
Plus de 4 000 F
De 1 700 à 4 000
De 1 300 à 1 700
De 900 à 1 300

Sources : Far Eastern Economic Review ; Chinese Statistics Yearbook

O altă boală inevitabilă dezgheţului, care a trezit vechi instincte, nedescoperite încă, până la ultimele lor consecinţe, ca pofta nemăsurată de câştig, este corupţia. Îşi are şi ea victimele sau clienţii ei care vor să obţină acum ori niciodată totul: directorul filialei regionale a unei bănci populare a fost condamnat la moarte, dar cu amânarea executării pedepsei, pentru suma de 2,5 milioane de dolari primiţi ca mită, pentru facilitarea unui împrumut necondiţionat de 13 milioane dolari.

Prostituţia, mai ales în rândul tinerelor provinciale dornice **de altceva**, de o altă viaţă, mai uşoară, furturile, jafurile, consumul de droguri, criminalitatea fac parte integrantă şi consistentă din această tranziţie în care domeniul legislativ nu este suficient acoperit pentru a face faţă ineditului situaţiilor, aşa cum nici oamenii nu pot depăşi în mod eminamente raţional decalajele care-i despart, riscurile noi şi anxietatea existenţială.

Arma secretă

Nu e vorba despre altceva decât despre cele 55 de milioane de chinezi care

Miracolul chinez

Copii din Gansu, una dintre cele mai defavorizate provincii

Militari chinezi scrutând orizonturile trăiesc în afara ţării - diaspora chineză, care s-a implicat profund în transformările economice ale ţării- mamă. Ei se ocupă de creşterea exporturilor chineze, construiesc fabrici, porturi, hidrocentrale, autostrăzi care să extindă infrastructura şi piaţa de consum aflată la primii ei paşi în viaţă. 80% din investitorii străini a căror investiţie s-a ridicat la suma de 50 de miliarde dolari la sfârşitul anului 1992, provin din Hong-Kong, Taiwan, Singapore sau Thailanda şi sunt de extracţie chineză.

Chinezii din diasporă sunt legaţi de ţara natală prin ambiţia de a avea o naţiune fără graniţe, care se recunoaşte după acelaşi sânge, perseverenţă şi hărnicie, capabilă să provoace în viitor Japonia de pe poziţii egale la o întrecere economică deschisă.

Un exemplu este Mochtar Riady, 63 de ani, ai cărui părinţi au emigrat în Indonezia la începutul secolului. Tânăr fiind, Riady a lucrat într-un magazin de biciclete din Jakarta, apoi într-o bancă, după care a început să-şi construiască propriul imperiu bancar şi de asigurări: "**Lippo Group**" este printre primele 5 mari conglomerate din Indonezia cu un capital de 4 miliarde dolari. Riady a mai deschis o sucursală în Hong Kong cu un capital de un miliard de dolari şi intenţionează să construiască o mare centrală electrică, un port şi o bază industrială în provincia Fujian, locul de unde se trage familia sa.

[redacted]

Portretul lui Deng la Shenzhen, părintele cultului abundenţei

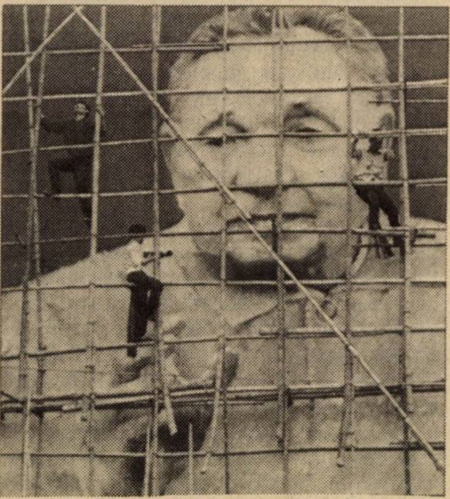

De fapt, secretul succesului tuturor chinezilor din diasporă a fost asigurat de legăturile puternice cu familia, clanul şi regiunea natală. Aceste legături sunt vitale şi reprezintă fundamentul relaţiilor sau legăturilor, cunoscute pe continent sub denumirea de **quanxi**, indispensabile oamenilor de afaceri chinezi. Atât de importantă este această **quanxi** încât "virtual, orice fabrică pe care o vedeţi în China are unele legături de familie, care explică şi amplasarea sa într-o anumită zonă".

Şi răspunsul celor de acasă a fost pe măsura tradiţiei. Un om de afaceri din Taiwan, originar din Shanghai îşi aminteşte că primirea care li s-a făcut în Zhongshan, locul de baştină al soţiei sale, "a fost atât de călduroasă, încât ne simţeam aproape jenaţi. Am avut o escortă permanentă, traficul era întrerupt şi controlat pentru a înlesni orice mişcare a noastră. Am fost primiţi de toate oficialităţile de vârf". Timp de câteva zile ei au fost cei mai importanţi oameni de pe planetă pentru cei din Zhongshan. Rezultatul: Asociaţia industrială şi culturală Shandong din Taiwan şi-a deschis un birou în provincie şi s-au demarat câteva investiţii.

În afara legăturilor tradiţionale de familie, emigranţii chinezi controlează şi elixirul dezvoltării: banii.

Partidul este încă în putere

Anul trecut partidul comunist a mai primit 2 milioane de membri în rândurile sale, ridicând numărul total la mai mult de 52 de milioane. Creşterea numerică a partidului nu are nimic a face cu credinţa populară în dogma marxist-leninistă. Ca ideologie, comunismul este ancronic, în lumea de azi, dar acest fapt lucrează deocamdată în favoarea partidului. Atâta timp cât campaniile de îndoctrinare au slăbit, oamenilor nu le pasă ce denumire poartă politica susţinută în China.

Comuniştii au dat Chinei trei direcţii ale unei bune guvernări: ordine internă, condiţii de a prospera şi pace cu restul lumii, la care s-a adăugat un al patrulea ingredient: unsoarea cu care să facă să funcţioneze maşinăria ordinii sociale. Milioane de chinezi doresc încă să intre în rândurile partidului pentru simplul motiv că şi din acestă înregimentare pot obţine destule beneficii, atâta timp cât conducerea ţine în mână pâinea şi cuţitul reformei.

Un motto cinic spune totul despre viziunea acestei ere de tranziţie: "Strânge şurubul înăuntru şi dă-i drumul în afară".

China nu are, pur şi simplu, un înlocuitor pentru partidul comunist. În ciuda reglementărilor riguroase asupra familiilor, populaţia continuă să crească cu o rată de 15 milioane de oameni pe an. Partidul este singura organizaţie care poate controla şi manevra pericolul şomajului, prin legi adecvate care impun o evoluţie graduală spre capitalism şi tot partidul este cel care poate controla fluxul creditelor pentru noii antreprenori.

Întrebarea este cât va mai putea dura această hegemonie? Partidul încearcă să se adapteze noilor cerinţe şi, dacă în urmă cu şase ani renunţase la cumularea funcţiilor, în urma Congresului naţional, Jiang Zemin, succesorul lui Deng, a devenit dintr-o dată preşedinte al republicii, secretar general al Partidului Comunist şi preşedinte al Comisiei Militare. Această concentrare de forţe în mâna unui singur om are multiple explicaţii posibile, dar una stă deasupra tuturor: partidul comunist nu vrea să piardă din mână situaţia şi vrea să ducă până la capăt lucrul început de două decenii.

Ce va însemna acel capăt toată lumea se întreabă cu emoţie. Robert Scalapino, profesor emerit la Universitatea Berkeley din California, sugerează că China va evolua spre ceea ce el numeşte "un sistem pluralist autoritar", asemănător structurilor politice care au permis Coreei de Sud şi Indoneziei să se modernizeze. El a mai adăugat: "China, ca şi alte ţări asiatice, a considerat întotdeauna util să despartă cuvântul de fapte, aşa că nu contează dacă partidul va continua să se sprijine pe retorica marxist-leninistă".

Vom trăi şi vom vedea.

Elena GUGU

La o adică, Chișinăul tot ar putea trece în subordinea Tiraspolului

Cel puțin Igor Nicolaevici Smirnov n-ar fi împotrivă

Corespondență de la
Marin PĂLTINAȘ

Regretăm sincer că nu putem ilustra rândurile de mai jos cu o fotografie a celui despre care intenționăm să vă povestim, și anume: Igor Nicolaevici Smirnov alias președintele "republicii moldovenești nistrene". Nu că tipul ar fi rupt din soare și ar pretinde să umbrească laurii lui Stallone sau Delon. Pur și simplul atunci când cineva emite niște raționamente ca cele ce urmează, sfidând cu o incomensurabilă impertinență bunul simț, se cuvine să-l privești, totuși, în ochi.

Revista moscovită "Megapolis-Expres" (de altfel, una din cele mai bine informate publicații din Rusia) inserează un interviu cu "eroul" nostru, prilejuit de cea de-a treia aniversare a "proclamării Republicii Nistrene". Ghilimelele, aici, ne aparțin, deoarece în presa rusă, inclusiv în cea de orientare democratică, nu se mai pune la îndoială legalitatea existenței acestei formațiuni statale anticonstituționale, Republica Moldova și "Republica Moldovenească Nistreană" fiind tratate ca subiecte separate. Cu atât mai curios este, credem, să vedem cum gândește personajul piesei nistrene în care Moscova investește de câțiva ani și, după cum ne demonstrează evenimentele, nu fără folos.

Din fișierul biografic prezentat de "M-E" vom reține două momente: locul nașterii - Petropavlovsc-Kamciatsc, adică tocmai în celălalt capăt de lume, și anul când s-a stabilit cu traiul la Tiraspol - sfârșitul lui 1987.

Blândețea și modestia întruchipată, Smirnov chiar astăzi s-ar retrage din viața politică, visul lui anume ăsta și este: să-l ajute domnul să revină la uzină, în apele sale, dar ce să-i faci, dacă președintele și Parlamentul Republicii Moldova adoptă legi care încală drepturile omului. Cineva trebuie să se sacrifice luptând cu naționaliștii de la Chișinău și destinul a vrut ca anume el, Igor Smirnov, să-și ia pe umeri această grea povară... Ce-i drept, lumea nu-i recunoaște sceptrul prezidențial, asta însă nu prea deranjează: "Pentru noi, recunoașterea formală nu este un scop în sine și considerăm că timpul le va pune pe toate la locul lor". Esențialul, consideră Smirnov, este că republica sa și-a păstrat legăturile tradiționale cu complexul economic al fostei URSS, lucru care i-a și asigurat funcționarea instituțiilor statele, inclusiv forțele armate. Revista dă unele detalii despre ce înseamnă, astăzi, armata transnistreană. Construită pe bază regulată, aceasta este constituită din trupe de uscat, interne, de grăniceri, precum și din formațiuni căzăcești. Numărul total de militari este evaluat la cinci mii de oameni iar capacitățile de mobilizare - la 20-25 de mii. În subordinea ministerelor de interne și securității se află batalioane cu destinație specială "Dnestr" și "Delta". În total, trupele de la Tiraspol dispun de câteva zeci de blindate, de aproximativ 100 piese de artilerie și aruncătoare de mine și o mare cantitate de diverse arme de foc. O cantitate necontrolabilă, de fapt, în special după conflictul armat din anul trecut, când separatiștii au fost înarmați până-n dinți nu numai din arsenalurile militare ale Armatei a 14-a, ci și direct din Rusia.

Cum apreciază "gaspadin Smirnov", noile realități survenite după faimosul vot de la 4 august din Parlamentul Republicii Moldova? Opiniile dânsului în această privință prezintă un interes aparte, căci imaginea unui Chișinău înstrăinat de Moscova și apropiindu-se vertiginos de București, până la reunificare, constituie stereotipul dominant în propaganda de la Tiraspol. I.S. este pur și simplu nemilos cu "țara vecină": <<În ce privește refuzul parlamentului Moldovei de a ratifica documentele cu privire la alipirea la CSI, din punct vedere economic, a fost săvârșită o nerozie imensă. Moldova se pune pe sine însăși în situația în care alte țări-membre ale CSI vor trebui să-și construiască relațiile cu ea și cu un stat din străinătatea îndepărtată, promovând, printre altele, o politică respectivă a prețurilor. Cred că nu face să povestesc ce înseamnă aceasta pentru Moldova, care în proporție de 90 la sută depinde de materia primă din Rusia și din alte țări ale fostei Uniuni. Nu se poate exclude varianta că, respingând aderarea la CSI, parlamentul moldovean speră că în viața reală nu se va schimba nimic și Moldova, ca și mai înainte, va fi tratată la Moscova și la Kiev ca un membru de facto al Comunității. Aceasta însă va depinde de statele- membre ale CSI- dacă vor dori ca și în continuare să acorde Moldovei niște înlesniri pe care aceasta nu le merită. Actuala poziție negativistă a Moldovei față de CSI te-ai mira să amelioreze și relațiile noastre cu Chișinăul>>.

Zicând A, Igor Nicolaevici prinde curaj și rostește și B, opinând despre "pericolul" pe care-l prezintă relațiile dintre Republica Moldova și România. Ei, și ce dacă Moldova n-are nici un tanc, parează contele Smirnov, precizarea corespondentului, "... mâine ele pot apărea în cantități suficiente pentru Moldova. Având în spate un aliat atât de fidel ca România, putem să nu ne îndoim într-o asemenea perspectivă. Cu atât mai mult cu cât în școlile militare românești sunt pregătite deja echipaje de tanc pentru armata moldoveană".

"Cartea românească" este o obsesie incurabilă a lui Igor Smirnov pe care e gata s-o joace până la ultima-i suflare în fotoliul prezidențial. În romànofobia sa isterică, Smirnov seamănă leit cu un personaj din Ilf și Petrov care, atunci când alfabetul slavon a renunțat, din considerente de inutilitate, la "iati" sau semnul tare, striga cât îl ținea gura în plină stradă: "iati!", "iati!".

Făcând abstracție de ambițiile trăznite și deocheate ale lui I. Smirnov, trebuie să recunoaștem că nu de puține ori el a intuit mai bine decât conducerea de la Chișinău unde se subțiază pânza și n-a întârziat nici o clipită să folosească orice încetineală în favoarea sa. Un exemplu mai recent depășește, credem, cadrul unei probleme de transport, căpătând, oricât ar fi de tristă constatarea, valoare de simbol. În timp ce organele de resort din capitala Moldovei n-au reușit să construiască o linie de troleibuz Tighina-Tiraspol (evident, înainte de declanșarea conflictului militar), lui Smirnov i-au trebuit câteva luni pentru a realiza acest proiect. Să pară, deci, stranie siguranța cu care meditează maiestatea sa despre destinul de mai departe al Tighinei? "În prespectivă, trebuie găsită o soluție politică problemei Banderului, luându-se în considerație caracterul manifestării voinței locuitorilor acestui, oraș, care în majoritate s-au pronunțat pentru intrarea în componența RMN. Consider că argumentul împotriva aflării Benderului în componența RMN, bazat pe faptul că orașul e situat pe malul drept (al Nistrului - n.n.), este inconsistent, deoarece nu se iau în calcul realitățile politico-geografice constituie pe teritoriul fostei RSS Moldovenești". Aluzia e mai mult decât transparentă: pe timpul RSSM la Bender s-au stabilit cu traiul puzderie de ruși veniți de pe întinsurile necuprinse ale "matușcăi", prin urmare orașul n-are ce căuta la Republica Moldova...

Cochet și poznaș e nea Smirnovică, dar cine știe ce idee năstrușnică îi mai trăznește prin cap. Cunoaște dânsul prea bine că și la Chișinău locuiesc compatrioți de-ai dumisale câtă frunză și iarbă, și-atunci... Acum un an, generalul Lebed se fălea că ajunge cu armata sa la București în ore numărate. Generalul intenționa să treacă Prutul călare pe tanc. Smirnov, la o adică, fiind o fire mai pașnică, ar poposi la Chișinău cu troleibuzul. Oare cât timp i-ar trebui să treacă Nistrul?...

SARAIEVO

Criza bosniacă - o catastrofă "umanitară"

Negocierile de pace privind Bosnia Herţegovina - negocieri în care toată lumea îşi pusese cele mai mari speranţe - au eşuat brutal pe întâi septembrie, seara, la Geneva unde mediatorii din partea Organizaţiei Naţiunilor Unite şi Comunităţii Economice Europene au lansat imediat un avertisment părţilor implicate în conflict că riscă o intensificare a războiului şi alunecarea în "anarhie şi haos". Sir David Owen declară: "În acest moment fără un miracol nu va exista nici un acord. Cel mai mare pericol care ameninţă Bosnia - Herţegovina este fragmentarea, anarhia, seniorii războiului şi haosul. Şi acest pericol nu este atât de departe". Thorvald Stoltenberg la rândul său avertizează asupra situaţiei disperate a celor aproape două milioane şi jumătate de persoane refugiate, dislocate sau asediate din Bosnia-Herţegovina. Eşecul negocierilor de pace înseamnă implicit imposibilitatea de a menţine ajutorul umanitar pentru aceştia.

Părţile beligerante se acuză reciproc în ceea ce priveşte cauza eşecului negocierilor. Preşedintele Alia Izetbegovici cere corecţii părţilor propuse în cadrul negocierilor, el consideră că aceste corecţii sunt necesare pentru crearea unui stat bosniac viabil. "Continuarea războiului nu depinde de noi - adăuga Izetbegovici. Dacă sârbii şi croaţii vor respecta încetarea focului, atunci războiul nu va continua".

La rândul său, liderul sârbilor bosniaci Radovan Karadzici, ca şi partea croată, îi acuză pe musulmani şi se oferă să lase reglementarea problemelor litigioase după semnarea acordului global. Acest plan este considerat de sârbii din Bosnia-Herţegovina "o soluţie onorabilă". Partea sârbă va face tot cea ce îi stă în putere pentru a evita escaladarea conflictului - afirmă Karadzici în faţa ziariştilor.

Declaraţii de presă de a căror bună intenţie lumea începe din ce în ce mai mult să se îndoiască. O logică simplă ne face să ne întrebăm cum au eşuat de data aceasta negocierile când fiecare dintre părţile aflate în conflict îşi declară în faţa ziariştilor bunele intenţii.

Un film al zilei de miercuri, întâi septembrie la Geneva: Ruptura negocierilor a fost anunţată de preşedintele Croaţiei, Franio Tudjman, care a ieşit de la masa tratativelor trântind uşa şi acuzându-i pe musulmani: "Există, iată, părţi care nu sunt interesate în instaurarea păcii şi preferă continuarea războiului. Din păcate, războiul va continua".

Aliatul său bosniac croatul, Mate Boban, a părăsit şi el negocierile nefiind de acord cu faptul că "profeţii morţii au ultimul cuvânt".

Puţin mai târziu, preşedintele bosniac, Alia Izetbegovici făcea publică versiunea sa asupra faptelor declarând: "Cei care au beneficiat cel mai mult de pe urma acestui război, continuă să refuze un compromis dintre cele mai elementare".

Două erau modificările pe care musulmanii bosniaci le cereu sârbilor din Bosnia-Herţegovina: Mărirea enclavelor din estul Bosniei şi legarea lor geografică de restul viitoarei republici musulmane şi legarea oraşelor Prijedor şi Sanski Mosk de zona Bihaci din vestul republicii. Croaţilor Izetbegovici le-a cerut cedarea portului Neum de la Adriatica şi un coridor care să conducă la acest port. Izetbegovici a precizat că sârbii au acceptat să ofere un coridor de 3 kilometri lărgime care să lege toate enclavele de Saraievo, dar că s-a oprit la atât. Sârbii doresc negocierea schimburilor de teritorii mai târziu. În ceea ce îi priveşte pe croaţi, spune Izetbegovici, ei nu ne-au oferit decât un drum care să ducă până la mare. Această ofertă este pur şi simplu inacceptabilă.

Spuneam că mediatorii internaţionali sunt îngrijoraţi în primul rând de situaţia asistenţei umanitare mai ales odată cu sosirea iernii. Preşedintele Izetbegovici a recunoscut că iarna aceasta va fi crudă pentru populaţia din Saraievo, dar el consideră că ei vor reuşi să supravieţuiască.

În ciuda eşecului, considerat temporar, mediatorii internaţionali declară că proiectul de reglementare globală a crizei bosniace propus în cadrul conferinţei de pace de la Geneva rămâne pe seama tratativelor. Într-o conferinţă de presă, la câteva ore numai după anunţul întreruperii discuţiilor, lordul Owen nu a pus prea mult preţ pe posibilitatea unei intervenţii militare internaţionale în zonă. "În ciuda tuturor speculaţiilor guvernele nu sunt pregătite să se angajeze în lupte pe teren," a precizat Sir David Owen.

Întreruperea negocierilor de la Geneva este o ştire care produce "consternare", care nu are nici o scuză, declara a doua zi ministrul francez al afacerilor externe, Alain Juppé. "Ceea ce s-a întâmplat azi noapte la Geneva, este pur şi simplu de neînţeles, mai ales când părţile se aflau atât de aproape de realizarea unui acord". Şeful diplomaţiei franceze şi-a exprimat speranţa în reîntoarcerea reprezentanţilor musulmanilor, sârbilor şi croaţilor bosniaci la tratativele de pace de la Geneva. În caz contrar, "va fi o adevărată catastrofă umanitară". Ministrul francez a arătat totodată, că dispozitivele de intervenţie în Bosnia ale Organizaţiei Naţiunilor Unite şi ale Pactului Nord Atlantic sunt " deja operaţionale".

Agenţia de presă relatează că de mai bine de trei săptămâni forţe aeriene NATO sunt desfăşurate deasupra Bosniei, dar autorizarea folosirii acestei forţe este responsabilitatea secretarului general ONU, Boutros Ghali.

Dana Popescu

ORIENTUL MIJLOCIU

Trâmbiţele din Jericho

La circa 30 km est de Ierusalim, în apropiere de râul Iordan, se află vestigiile uneia dintre cele mai vechi aşezări urbane din lume, estimate a dăinui din mileniul al şaptelea înaintea erei noastre. Potrivit Vechiului Testament, atunci când triburile ebraice au început cucerirea Ţării Canaanului sub conducerea lui Iosua, urmaşul lui Moise, ele au dat aici o bătălie hotărâtoare cu regele Adonisedech al Ierusalimului. Conform Bibliei, Iosua a făcut să se prăbuşească zidurile cetăţii asediate, punându-şi ostaşii să sune din trâmbiţele lor. Istoricii situează data cuceririi cetăţii Jericho, despre care este vorba, între anii 1400-1260 înaintea erei noastre.

Jericho de azi, un orăşel cu 65 000 de locuitori, întins împreună cu cartierele sale mărginaşe pe o suprafaţă de 25 kmp. reintră acum triumfal în istorie, ca avanpost al păcii în Orientul Mijlociu. Conform acordului dintre Israel şi Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei, oraşul Jericho şi fâşia Gaza urmează să treacă, într-un viitor foarte apropiat, sub administrarea directă a palestinienilor.

La Jericho, răsună acum nu trâmbiţele războiului ci acelea ale păcii, dărâmând zidurile urii şi vestind o nouă eră a înţelegerii tuturor locuitorilor plantaţi de istorie, în decursul timpurilor, pe meleagurile destinate de marile religii monoteiste ca locuri în care oamenii să convieţuiască împreună, respectându-se reciproc.

După opt luni de negocieri secrete

La 21 iulie 1973, marocanul Ahmed Bouchiki, care lucra ca ospătar într-un restaurant din orăşelul norvegian Lillehammer, căsătorit cu o localnică, este ciuruit pe stradă de 22 de gloanţe trase de doi agenţi ai Mossadului. Asemănarea sa fizică cu Ali Hassan Salimeh, şeful serviciilor secrete palestiniene, i-a fost fatală. Poliţia norvegiană reuşeşte să aresteze întreaga grupă de 6 agenţi israelieni intraţi clandestin în Ţara Fiordurilor pentru a se răfui cu şeful palestinian urmărit de mult timp de Mossad şi care va fi asasinat până la urmă, în capitala libaneză, cu ajutorul unui automobil capcană explodat prin aprindere radio-comandată. Autorii monumentalei erori de la Lillehammer au fost judecaţi de norvegieni şi condamnaţi la pedepse relativ uşoare. Războiul sângeros dintre serviciile secrete israeliene şi palestiniene avea să continue încă mult timp, făcând alte şi alte victime.

La 20 de ani de la drama din mica staţiune montană norvegiană, pe un aeroport din Oslo ateriza, în secret, un grup de israelieni cu o misiune specială. Aproape simultan, un grup de palestinieni în misiune secretă ajungea la rândul său în capitala norvegiană. Ambele grupuri, cazate în locuinţe aflate la mare distanţă una de alta, au fost luate sub supravegherea strictă a organelor de securitate norvegiene. Misiunile lor nu erau însă misiuni de război ci de pace, în pofida secretului total cu care au fost învăluite.

Din ianuarie până în august anul acesta, trimişii guvernului israelian s-au întâlnit de 14 ori cu reprezentanţii Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei, negocierile desfăşurate sub medierea ministrului de externe norvegian Johan Joergen Holst fiind adeseori destul de aprinse şi la un pas de eşec. Se zice că un rol deosebit în ajungerea la înţelegere, după 18 săptămâni de tratative, l-a avut un anume Edvard în vârstă de... 4 ani, fiul ministrului norvegian de externe, care însoţindu-l pe tatăl său la Tunis şi fiindu-i prezentat lui Yasser Arafat, în pline negocieri dintre cele două părţi, a destins atmosfera şi discuţiile au pornit pe un făgaş favorabil.

Bomba recunoaşterii OEP de către Israel

Rezultatele negocierilor secrete israeliano-palestiniene a surprins pe toată lumea, inclusiv ţările arabe, participante la negocierile de pace deschise la Washington, a cărei a 11-a rundă a început la 31 august în capitala americană. Cel puţin aşa cum susţin reprezentanţii diplomatici ai ţărilor în cauză despre care mass-media internaţională afirmă că au dus la rândul lor negocieri secrete cu Israelul.

Conform acordului preliminar israeliano-palestinian, făcut acum public şi aprobat atât de guvernul de la Ierusalim cât şi de centrala palestiniană, se prevăd următoarele: retragerea israeliană din Gaza şi Jericho (Cisiordania); transferul puterii în aceste zone unei autorităţi palestiniene alese; Israelul va menţine controlul în punctele de intrare în aceste regiuni autonome, inclusiv podul Allenby; Israelul îşi va menţine autoritatea asupra implantărilor israeliene din aceste regiuni; alte negocieri asupra celorlalte probleme ale autonomiei în teritoriile ocupate, inclusiv chestiunea Ierusalimului şi stabilirea regimului acestor teritorii, urmează să înceapă la doi sau trei ani de la semnarea acordului interimar.

În plus, după cum anunţa premierul Yitzak Rabin, Israelul va recunoaşte oficial OEP şi va stabili relaţii directe cu centrala palestiniană cu condiţia ca ea să elimine din programul său distrugerea statului evreu şi să renunţe la terorism. Ori, aceste cerinţe au fost îndeplinite de fapt cu cinci ani în urmă de Consiliul Naţional Palestinian, odată cu proclamaţia de independenţă de la Alger, din noiembrie 1988.

Acordul preliminar israeliano-palestinian constituie un pas istoric pe calea păcii în Orientul Mijlociu. Este adevărat că o parte dintre israelieni şi palestinieni sunt împotriva acestui acord şi ameninţă cu acţiuni extremiste. Dar majoritatea celor două popoare, conform sondajelor de opinie, salută înţelegerea survenită, considerând că a venit timpul să se pună complet capăt violenţei care le-a adus atâtea suferinţe de aproape o jumătate de veac. Biblica ramură de măslin are acum toate şansele să iasă învingătoare.

Crăciun IONESCU

In exclusivitate pentru revista LUMEA

prin telefon de la Tunis

BASSAM ABU SHARIF
principal consilier politic al preşedintelui OEP ne declară:

ESTE POSIBILĂ O ÎNTÂLNIRE ARAFAT - RABIN

— Cum puteţi caracteriza - pentru cititorii români - momentul actual al negocierilor de pace arabo-israeliene şi, în acest context, străpungerea diplomatică palestiniano- israeliană?

— Acordul tranzitoriu asupra zonei Gaza şi Cisiordania, în particular Jericho, este gata pentru a fi semnat dar trebuie ştiut că acesta nu semnifică - în contextul general - aplicarea rezoluţiei 242 a Consiliului de Securitate care prevede retragerea forţelor israeliene şi independenţa naţională a poporului palestinian, după perioada tranzitorie. Sperăm că acest acord va fi semnat de către OEP şi Israel, după ce se vor fi recunoscut reciproc.

— O asemenea recunoaştere este susceptibilă să dezamorseze armele adversarilor negocierilor, adversari care se găsesc în ambele tabere?

— Noi avem extremiştii noştri iar israelienii îi au pe ai lor. Dar opoziţia este normală în sistemele democratice. Suntem pentru libertatea opoziţiei la a-şi exprima punctele de vedere dar într-un cadru democratic şi nu prin violenţă. S-a convenit între cele două părţi ca majorităţile să lucreze cu insistenţă pentru evitarea actelor de violenţă.

— Există, din partea observatorilor, un interes normal de a şti obstacolele majore care obstrucţionează încă avansarea procesului de pace. Noi am vrea să cunoaştem, însă, care sunt progresele deja realizate până acum şi cele avute în vedere, într-un viitor apropiat.

— În ceea ce priveşte recunoaşterea mutuală între OEP şi Israel, mai sunt încă unele detalii care trebuie soluţionate dar în ceea ce priveşte Acordul - primul pas - este deja convenit. Sperăm să semnăm acest acord la Washington, în următoarele zile. În ceea ce priveşte a doua etapă, există multe tensiuni, bineînţeles, multă nervozitate pentru că este vorba, evident, de proiectarea viitorului în condiţiile în care respectivele tensiuni durează de mult timp. Ceea ce facem acum este primul pas. Dar, în general, noi credem că acest pas este pozitiv dacă el este conectat la continuarea procesului de pace, adică de la aplicarea completă a Rezoluţiei 242. Există o legătură logică între Declaraţia de independenţă a statului Palestina şi formula "mai întâi Gaza şi Jericho".

— Este avută în vedere o întâlnire într-un viitor apropiat, între preşedintele Arafat şi premierul Rabin?

— După recunoaşterea reciprocă va fi normal ca responsabilii OEP şi membri ai guvernului israelian să se întâlnească. În context, nu este de exclus o întâlnire între preşedintele Arafat şi dl Rabin. Preşedintele Arafat l- a invitat în mai multe rânduri, pe dl Rabin să se întâlnească pentru a face să avanseze procesul de pace.

— Sunt ştiri referitoare la o posibilă Conferinţă a şefilor de state arabe. Există, în această direcţie, iniţiative palestiniene în plan arab?

— Regele Hussein al Iordaniei a chemat la organizarea unei asemenea Conferinţe. Suntem, în întregime, pentru organizarea unei astfel de Conferinţe. Trebuie ştiut bine că avem relaţii bune cu Iordania, cu Siria, cu Libanul, cu Egiptul. Sunt părţile implicate în procesul de pace. Sperăm că o reuniune la vârf arabă va avea loc, mai ales că o astfel de conferinţă nu s-a mai întrunit de la războiul Golfului. Sperăm, de asemenea, că această posibilă Conferinţă la nivelul cel mai înalt va soluţiona problemele între ţările arabe.

— "Pacea celor bravi, a celor curajoşi", cum spunea preşedintele Arafat, este aproape?

— Sperăm.

— Am putea avea comentariul dv asupra recentei declaraţii a MAE român, ce exprimă satisfacţia pentru progresul eforturilor de pace?

— România a fost dintotdeauna un sprijinitor al procesului de pace. Sperăm că România va ajuta poporul palestinian să-şi reconstruiască viaţa în noile condiţii. Relaţiile între poporul palestinian şi poporul român rămân foarte puternice fiind relaţii de prietenie şi de cooperare.

România
Haltă spre Occident

Explozia sistemului comunist a dărâmat nu numai interioarele, ci şi gardurile împrejmuitoare - constata în 1990 un oaspete de peste hotare venit în România, care mai fusese de altfel şi în alte rânduri pe aici. Având deci la dispoziţie termeni de comparaţie dintre cei mai concreţi, omul făcea remarca în bună cunoştinţă de cauză. Între altele, îl uluia uşurinţa extraordinară cu care se intra în ţară şi se ieşea din ea. Cauza acestei anomalii de mari proporţii a fost, mai întâi, o anume derută şi chiar frica ce fusese indusă în rândurile structurilor cu atribuţii la frontieră, de către factori interni şi externi interesaţi într-o deschidere necontrolată a graniţelor, foarte insistenţi în culpabilizări retrospective. La penetrabilitatea frontierelor, în respectiva perioadă, au contribuit însă şi diverse acte normative elaborate de primii exponenţi ai "puterii de tranziţie", fără a se fi luat cu toată seriozitatea în calcul şi amplitudinea consecinţelor de ordin politico-diplomatic, economic şi social. Deosebit de păgubitor s-a dovedit în acest sens Decretul 45 din 1 februarie 1990, care, lipsindu-i de mijloacele concrete de acţiune împotriva trecerilor frauduloase şi contrabandei, i-a adus pe grăniceri (şi nu numai pe ei) în situaţia de a nu mai fi în măsură să descurajeze fenomenul infracţional în zonele lor de responsabilitate, efectele simţindu-se dramatic în interior, cu perspective de a putea fi constatate şi pe termen lung. Se apreciază că, în absenţa unor restricţii şi, implicit, a unor măsuri coercitive întradevăr eficiente, în respectiva perioadă au putut pătrunde în ţară nu numai persoane oneste, ci şi numeroşi reprezentanţi ai lumii interlope, care şi-au creat capete de pod în fragilele segmente ale societăţii româneşti, zguduită de convulsiile "noului început".

1. Între fisură şi magnet

În context, este de notorietate faptul că, încă de atunci, România a devenit tot mai cunoscută şi în privinţa largilor posibilităţi de tranzitare către mirajele Occidentului, tocmai datorită răspândirii prin lume a veştilor despre subţirimea legislaţiei sale de frontieră, **într-o perioadă când înseşi statele occidentale îşi înăspriseră până la duritate legislaţia în domeniu**, faţă în faţă cu explozia fenomenului imigraţionist, amplificată de efectele dezagregării sistemului comunist. Surse grănicereşti şi, deopotrivă, din sfera cercetării penale, nu fac un secret din constatarea că Decretul 45/1990 poate fi apreciat ca element determinant al constituirii, după 1989, a unor filiere străine atrase de blândeţea sancţiunilor, interesate fiind de organizarea tranzitării frauduloase a teritoriului României, de către cetăţeni din diverse state, cu precădere din lumea a treia, spre a se ajunge în Europa Centrală şi de Vest. De altfel, fenomenul - circumscris, dacă se poate spune aşa, unui paradoxal "efect de magnet" al României asupra unor vitregiţi ai soartei din lumea largă - a fost favorizat şi de alte fisuri sau hiatusuri legislative, între care amânarea sistematică a adoptării unei legi privind regimul străinilor în România, ceea ce a făcut posibil ca numeroşi cetăţeni care au intrat chiar legal în ţară (dar neavând vize de trecere în statele vecine şi apoi în Occident) să poată rămâne într-un cvasianonimat pe teritoriul românesc, în aşteptarea unei soluţii de ieşire ilegală din ţară. Mulţi şi-au făcut cu totul pierdută urma, constituind astfel un potenţial pericol social. Şi nu numai social.

În 1991-1992, surse oficiale apreciau la cca. 30 000 numărul unor astfel de persoane "dispărute", provenind din peste 80 de ţări. Numărul acestora s-a diminuat însă sensibil, cu precădere în ultimul an, ca urmare a iniţierii de către Ministerul de Interne a unor acţiuni complexe (consemnate prompt de presă), inclusiv razii în cartiere rău famate, fiind reţinute cu aceste prilejuri şi, de la caz la caz, expulzate, o mare parte din persoanele străine ce nu-şi puteau justifica şederea în România. Totodată au fost descoperite şi diverse filiere de imigrare, fără a se putea ajunge însă la o anihilare a fenomenului imigraţionist ci, deocamdată, doar la o diminuare semnificativă a lui, implicit la o intrare a sa, tot mai nuanţată, sub control.

O importanţă covârşitoare pentru supravegherea corespunzătoare a intrărilor în ţară şi, implicit, pentru scăderea numărului infracţiunilor de frontieră au